

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY
LUTUTÓW**

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Lututów
z dnia .....*

SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO:

mgr inż. PIOTR ULRICH

mgr inż. arch. PAWEŁ SKURPEL

mgr SYLWIA ADAMKIEWICZ

mgr MAGDALENA SALWA

mgr inż. arch. SŁAWOMIR PŁUCIENNIK

mgr MARCIN STRĄKOWSKI

Spis treści

I	Wprowadzenie.....	7
1.	Podstawa i zakres opracowania.....	7
2.	Rola studium w systemie planowania przestrzennego	7
3.	Materiały wyjściowe.....	9
4.	Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej kraju, województwa i powiatu oraz ze strategii rozwoju gminy.....	10
II	Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego.....	24
1.	Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenów.....	24
1.1.	Położenie i powiązania zewnętrzne	24
1.2.	Struktura funkcjonalno-przestrzenna	24
1.3.	Struktura użytkowania.....	25
1.4.	Uzbrojenie terenów	26
2.	Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony	26
3.	Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów.....	27
4.	Stan środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych. Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	27
4.1.	Położenie fizycznogeograficzne i rzeźba terenu	27
4.2.	Budowa geologiczna	29
4.3.	Warunki hydrogeologiczne	30
4.4.	Sieć hydrograficzna	31
4.5.	Stan wód powierzchniowych i podziemnych.....	31
4.6.	Gleby	35
4.7.	Warunki klimatu lokalnego	36
4.8.	Świat zwierząt.....	36
4.9.	Szata roślinna.....	37
4.10.	Leśna przestrzeń produkcyjna	38
4.11.	Rolnicza przestrzeń produkcyjna.....	38
4.12.	Zagrożenia środowiska	39
4.12.a.	Zagrożenia atmosfery	39
4.12.b.	Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych	40
4.12.c.	Przekształcenie rzeźby terenu oraz pokrywy glebowej	40
4.12.d.	Zagrożenia środowiska powodowane przez hałas.....	41
4.12.e.	Zagrożenia powodowane oddziaływaniem elektromagnetycznym.....	41
5.	Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych	42
5.1.	Pomniki przyrody	42
5.2.	Użytki ekologiczne.....	43
6.	Udokumentowane złoża kopalin, zasoby wód podziemnych oraz udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	43
7.	Tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.	44
8.	Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych	44
9.	Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	44
9.1.	Rys historyczny	44
9.2.	Środowisko kulturowe.....	45
9.2.a.	Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków.....	46
9.2.b.	Zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków.....	46
9.2.c.	Stanowiska archeologiczne	48
10.	Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym	57

11.	Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia	57
11.1.	Rozwój, ruch naturalny i migracje ludności	57
11.2.	Struktura demograficzna ludności.....	60
11.3.	Rynek pracy.....	62
11.4.	Zasoby mieszkaniowe. Warunki życia i poziom zamożności społeczeństwa	64
11.5.	Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	65
11.6.	Oświata, kultura, sport, turystyka i rekreacja	66
12.	Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia	68
13.	Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.....	68
13.1.	Układ komunikacyjny	68
13.1.a.	Komunikacja kołowa.....	68
13.1.b.	Komunikacja zbiorowa	70
13.2.	Infrastruktura techniczna	70
13.2.a.	Zaopatrzenie w wodę.....	70
13.2.b.	Kanalizacja sanitarna.....	72
13.2.c.	Zaopatrzenie w energię elektryczną	72
13.2.d.	Zaopatrzenie w gaz	72
13.2.e.	Zaopatrzenie w ciepło.....	72
13.2.f.	Gospodarka odpadami	73
13.2.g.	Telekomunikacja	73
14.	Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	73
14.1.	Analiza ekonomiczna.....	74
14.2.	Analiza środowiskowa.....	77
14.3.	Analiza społeczna	78
14.4.	Prognoza demograficzna	79
14.5.	Możliwości finansowe gminy.....	82
14.6.	Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę	83
14.6.a.	Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej.	84
14.6.b.	Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy usługowej	86
14.6.c.	Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy produkcyjno-usługowej.....	87
14.6.d.	Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy rekreacji indywidualnej.....	87
14.7.	Chłonność obszarów	88
14.8.	Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę.....	90
14.9.	Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.....	91
14.10.	Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy	92
15.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	92
16.	Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	93
III	Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego	94
1.	Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.....	94
1.1.	Struktura przestrzenna i kierunki zagospodarowania	94
1.2.	Przeznaczenie terenów.....	95
1.3.	Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów.....	101
1.4.	Tereny wskazane do wyłączenia spod zabudowy lub ograniczenia zabudowy	102
1.5.	Wytyczne dotyczące zasad określania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń studium w zakresie kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania i przeznaczenia terenów.....	103
2.	Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i	

krajobrazu kulturowego	104
2.1. Powierzchnia ziemi	104
2.2. Wody powierzchniowe i podziemne	105
2.3. System ekologiczny i walory krajobrazowe	106
2.4. Zasoby surowców naturalnych	107
2.5. Powietrze atmosferyczne	107
2.6. Hałas	108
2.7. Promieniowanie elektroenergetyczne	109
2.8. Obszary ochrony przyrody	109
3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	109
3.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	110
3.1.a. Tereny rolne	110
3.1.b. Tereny trwałych użytków zielonych i zadrzewień	110
3.2. Leśna przestrzeń produkcyjna	111
3.2.a. Tereny leśne	111
3.2.b. Tereny przeznaczone do zalesienia	112
4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	113
4.1. Cele i przedmiot ochrony	113
4.1.a. Zabytki wpisane do rejestru zabytków	113
4.1.b. Zabytki znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków oraz historyczny układ urbanistyczny miejscowości Lututów	114
4.1.c. Stanowiska archeologiczne	115
4.1.d. Strefa ochrony archeologicznej oraz strefa ochrony stanowisk archeologicznych	115
5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	115
5.1. Układ komunikacyjny	116
5.1.a. Układ drogowy	116
5.1.b. Szlaki turystyczne	117
5.1.c. Komunikacja zbiorowa	117
5.1.d. Parkowanie	117
5.2. Infrastruktura techniczna	118
5.2.a. Zaopatrzenie w wodę	118
5.2.b. Kanalizacja sanitarna	119
5.2.c. Kanalizacja deszczowa	119
5.2.d. Zaopatrzenie w energię elektryczną	120
5.2.e. Zaopatrzenie w gaz	120
5.2.f. Zaopatrzenie w ciepło	121
5.2.g. Gospodarka odpadami	121
5.2.h. Telekomunikacja	122
6. Polityka planistyczna	122
6.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	122
6.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości	123
6.3. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²	123
6.4. Obszary przestrzeni publicznej	123
6.5. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego	124
7. Kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej	124
8. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	125
9. Obszary lub obiekty, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	125
10. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia	125
11. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	125
12. Obszary zdegradowane	126

13.	Tereny zamknięte.....	126
14.	Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym	126
IV	Podsumowanie.....	127
1.	Polityka funkcjonalno-przestrzenna	127
2.	Objaśnienie zmian w nowym opracowaniu w stosunku do poprzedniej edycji studium	128
3.	Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego	129
4.	Interpretacja zapisów i ustaleń studium.....	129
5.	Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza ustaleń projektu studium	130

I Wprowadzenie

1. Podstawa i zakres opracowania

Podstawą formalną do opracowania studium jest Uchwała Nr XVIII/85/2016 Rady Gminy w Lututowie z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lututów.

Rozpoczęcie prac nad nową edycją Studium zainicjowały plany realizacji kopalni węgla brunatnego ze złoża „Złoczew”, obejmującej swoim zasięgiem obszar kilku gmin oraz obowiązek uwzględnienia w dokumencie planistycznym nowych, udokumentowanych złóż.

Zakres i tryb opracowania projektu Studium regulują przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Sporządzającym studium jest Wójt, natomiast zatwierdzanie następuje w formie uchwały Rady Gminy, której załączniki stanowią:

- załącznik nr 1 – tekst Studium,
- załącznik nr 2 – rysunek Studium – plansza „Uwarunkowania” w skali 1:10 000,
- załącznik nr 3 – rysunek Studium – plansza „Kierunki zagospodarowania. Polityka funkcjonalno-przestrzenna” w skali 1:10 000,
- załącznik nr 4 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag zgłoszonych do wyłożonego projektu studium.

2. Rola studium w systemie planowania przestrzennego

Studium jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej Samorządu. Wskazuje potencjał rozwoju przestrzennego, możliwości zagospodarowania nowych terenów oraz stopień przekształceń istniejącego zagospodarowania, a także konieczność ochrony obszarów i obiektów o wartościach przyrodniczych, kulturowych i zabytkowych.

Podstawowe zadania niniejszego Studium dotyczą polityki gminy w zakresie zagospodarowania przestrzennego, w szczególności:

- 1) rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem;
- 2) dostosowania zapisów Studium do wymogów ustawowych;
- 3) aktualizacji kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego.

Na proces sporządzania Studium składają się następujące prace (etapy):

- 1) rozpoznanie uwarunkowań rozwoju gminy;
- 2) analiza wniosków do studium;
- 3) określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- 4) sformułowanie polityki przestrzennej.

Rolą Studium jest też promocja gminy na zewnątrz. Określona idea rozwoju przestrzenno-gospodarczego, w szczególności zakładająca wysokie standardy jakości przestrzeni publicznych, wysokie standardy architektoniczne i środowiska przyrodniczego, może stać się zachętą do inwestowania, a także wyzwać aktywność społeczną.

Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy. Jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych, pełniąc jednocześnie funkcję koordynującą dla ustaleń planów, które to należy sporządzać nie naruszając ustaleń studium. Zasadniczym celem studium jest umożliwienie prowadzenia spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem społeczno – gospodarczym, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, wpisanej w politykę przestrzenną państwa i województwa. Określona w studium polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu gminy:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,
- stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego,
- warunki i jakość życia, ochrona zdrowia oraz bezpieczeństwa ludności i mienia,
- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy, uwzględniające w szczególności: analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury

społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,

- stan prawny gruntów,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z art. 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uchwała Rada Gminy. Nie jest ono aktem prawa miejscowego, ale zawarte w nim i uchwalone przez Radę Gminy zasady polityki przestrzennej winny być wiążące dla Wójta i wszystkich jednostek organizacyjnych działających na terenie gminy. Jest to więc ważny akt władczy, w którym Rada Gminy bezpośrednio wpływa na działania całego swojego aparatu wykonawczego.

Gmina Lututów dysponuje obowiązującym Studium, przyjętym Uchwałą Nr XIX/137/2012 Rady Gminy w Lututowie z dnia 31 grudnia 2012 r.

3. Materiały wyjściowe

Przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lututów wykorzystano następujące dokumenty i opracowania:

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (M.P. 2012 poz. 252),
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko
Uchwała Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 r.,
Uchwała Nr XXXIII/644/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 lutego 2013 r.
- Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieruszowskiego na lata 2014 – 2020,
Uchwała Nr XXXVIII/177/14 Rady Powiatu Wieruszowskiego
- Strategia Rozwoju Gminy Lututów na lata 2016-2025,
Uchwała Nr XXI/97/2016 Rady Gminy Lututów z dnia 19 maja 2016 r.,
- Wojewódzki Program Małej Retencji dla województwa łódzkiego wraz z Aneksami i

- Prognozą oddziaływania na środowisko,
Uchwała Nr 581/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 13 kwietnia 2010 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lututów,
Uchwała Nr XIX/137/2012 Rady Gminy w Lututowie z dnia 31 grudnia 2012 r.
  - Opracowanie ekofizjograficzne,
  - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Jeżopole gm. Lututów wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko
Uchwała Nr XII/59/2007 Rady Gminy w Lututowie z dnia 28 grudnia 2007 r.,
  - Gminna Ewidencja Zabytków,
  - Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce - wg stanu na 31 XII 2016 r.,
  - Raport o oddziaływaniu wydobycia węgla brunatnego ze złoża Złoczew na środowisko,
  - Prognoza gospodarstw domowych na lata 2016-2050,
  - Strategia Rozwoju Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014 – 2020 opracowana w ramach projektu partnerskiego „Złoczewski Obszar Funkcjonalny – współpraca samorządów Powiatów Sieradzkiego i Wieluńskiego w celu wykorzystania potencjału powstającej kopalni odkrywkowej "Złoczew" oraz drogi ekspresowej S8”.

4. Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej kraju, województwa i powiatu oraz ze strategii rozwoju gminy

Podczas opracowywania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lututów uwzględniono zasady określone w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, wzięto także pod uwagę ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest nadrzędnym dokumentem dla wszystkich opracowań planistycznych w Polsce, zawiera wizję przestrzennego zagospodarowania Polski w roku 2030 oraz cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności,

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Aktualna polityka przestrzenna województwa łódzkiego określona jest w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, uwzględniającym zasadnicze elementy polityki przestrzennej państwa, zgodnym ze „Strategią rozwoju województwa łódzkiego”.

Nadrzędny cel polityki zagospodarowania przestrzennego

Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, warunkującej dynamizację rozwoju zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju poprzez:

- wykorzystanie cech położenia w centrum Polski,
- wykorzystanie endogenicznego potencjału regionu,
- trwałe zachowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- dążenie do budowy wewnętrznej spójności regionu.

„Plan...” określa następujące cele główne i kierunki działań odnoszące się do obszaru gminy i zachodniego regionu województwa:

Cel: Równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu

Kierunki działania:

- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
- tworzenie sieciowej struktury powiązań gospodarczych,
- wzrost jakości i standardów życia mieszkańców województwa.

Cel: Zwiększenie dostępności województwa poprzez rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury

Kierunki działania:

- wzmocnienie i rozwój systemu powiązań drogowych zewnętrznych i wewnętrznych,
- bezpieczeństwo energetyczne województwa - w studium wyznaczono tereny działalności górniczej, związanej z eksploatacją złoża węgla brunatnego, gdyż zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego dla funkcjonowania elektrowni Bełchatów w dalszej perspektywie konieczne jest podjęcie eksploatacji złoża „Złoczew”, ponadto uwzględniono przebieg planowanego gazociągu wysokiego ciśnienia wraz z planowaną stacją redukcyjno-pomiarową oraz istniejące złożo gazu ziemnego Uników,

- zwiększenie dostępności do mediów informacyjnych.

Kierunki działania: Cel: Kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu

- ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego,
- zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego województwa,
- wzrost atrakcyjności turystycznej województwa.

Cel: Ochrona i poprawa stanu środowiska

Kierunki działania:

- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej,
- zwiększanie i wzbogacanie zasobów leśnych,
- ochrona powierzchni ziemi i gleb,
- zwiększanie zasobów wodnych i poprawa ich jakości - *w studium określono lokalizację proponowanego zbiornika retencyjnego „Chojny”,*
- racjonalizacja gospodarki odpadami - *w studium określono istniejące składowisko odpadów w miejscowości Kluski jako niespełniające wymagań ochrony środowiska - do zamknięcia,*
- poprawa klimatu akustycznego,
- poprawa jakości powietrza,
- ograniczenie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.

Cel: Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego

Kierunki działania:

- utrzymanie infrastruktury obronnej na obszarze województwa,
- ograniczenie zagrożenia awariami,
- zapewnienie możliwości prowadzenia działań ratowniczych, w tym przeciwpożarowych.

Cel: minimalizacja zagrożeń i obszarów problemowych

Kierunki działania:

- ograniczenie zagrożenia powodziowego.

„Strategia rozwoju województwa łódzkiego do 2020”

Celem generalnym strategii rozwoju województwa łódzkiego jest podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc.

Analiza diagnozy i bilansu strategicznego regionu (zestawienie szans i zagrożeń rozwojowych oraz identyfikacja silnych i słabych stron) pozwoliła na określenie nowej wizji i misji rozwoju regionu oraz ustalenia obszarów priorytetowych i celów szczegółowych, które zostały przełożone na główne działania o charakterze operacyjnym.

SFERA SPOŁECZNA

Cel główny:

WZROST OGÓLNEGO POZIOMU CYWILIZACYJNEGO WOJEWÓDZTWA.

OBSZAR PRIORYTETOWY: WIEDZA I KOMPETENCJE

Cel strategiczny

Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców województwa.

Cele szczegółowe:

- podniesienie poziomu wykorzystania potencjału oświaty, szkół wyższych i ośrodków naukowo – badawczych wraz z promowaniem aktywności w międzynarodowej przestrzeni edukacyjnej, oraz wzrost powiązań nauki z rozwojem gospodarki regionu;
- wyrównywanie szans w dostępie do edukacji na wszystkich etapach kształcenia przez tworzenie optymalnych warunków do realizacji potrzeb oświatowych mieszkańców;
- poprawa jakości kształcenia na wszystkich poziomach, efektywne zarządzanie w edukacji oraz promowanie idei nauki przez całe życie;
- podnoszenie i dostosowanie kwalifikacji kadr regionalnych do wymogów rynku pracy.

OBSZAR PRIORYTETOWY: JAKOŚĆ ŻYCIA

Cel strategiczny

Podniesienie poziomu jakości życia

Cele szczegółowe:

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców województwa łódzkiego;
- podniesienie poziomu zasobów mieszkaniowych w województwie;
- poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego mieszkańców województwa oraz poprawa stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- wzrost znaczenia sportu, kultury, turystyki i rekreacji w życiu mieszkańców regionu.

OBSZAR PRIORYTETOWY: POLITYKA SPOŁECZNA

Cel strategiczny

Zmniejszenie zjawisk wykluczenia społecznego i modernizacja systemów pomocy społecznej.

Cele szczegółowe:

- wdrażanie aktywnej polityki społecznej;
- systemowa pomoc osobom i rodzinom;
- tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień;
- zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych;
- propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym;
- integracja społeczna imigrantów.

OBSZAR PRIORYTETOWY: SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

Cel strategiczny

Podniesienie poziomu aktywności społecznej.

Cele szczegółowe:

- wspieranie inicjatyw społecznych prowadzących do wzrostu integracji społecznej;
- budowa i wspieranie rozwoju oraz współpracy instytucji społeczeństwa obywatelskiego;
- wspieranie działań i mechanizmów podnoszących skuteczność funkcjonowania działań wspólnotowych opartych na zasadach dialogu społecznego.

SFERA EKONOMICZNA

**Cel główny: POPRAWA POZYCJI KONKURENCYJNEJ GOSPODARKI
WOJEWÓDZTWA.**

OBSZAR PRIORYTETOWY: DOSTĘPNOŚĆ

Cel strategiczny

Zwiększanie dostępności gospodarczej regionu.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej regionu poprzez rozwój i poprawę efektywności ekonomicznej i organizacyjnej infrastruktury transportowej i komunikacyjnej;
- rozwój przedsiębiorczości związanej z centralnym węzłem komunikacyjnym;
- zwiększanie dostępności do mediów technicznych i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu;
- zwiększanie dostępności uzbrojonych terenów inwestycyjnych.

OBSZAR PRIORYTETOWY: BAZA GOSPODARCZA

Cel strategiczny

Tworzenie nowoczesnej, prorozwojowej i innowacyjnej bazy gospodarczej.

Cele szczegółowe:

- wspomaganie dostosowania się przedsiębiorstw do zmieniających się warunków zewnętrznych oraz wzmacniania konkurencyjności i zdolności inwestycyjnej firm.

OBSZAR PRIORYTETOWY: SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Cel strategiczny

Budowa społeczeństwa informacyjnego.

Cele szczegółowe:

- włączenie we wszystkie sfery życia społecznego – gospodarczego technologii informacyjnych i komunikacyjnych;
- zapewnienie powszechnego dostępu do infrastruktury i usług elektronicznych;
- powiązanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych z trendem budowania e-platform i wykorzystania podpisu elektronicznego.

OBSZAR PRIORYTETOWY: OBSZARY WIEJSKIE

Cel strategiczny

Trwały i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Cele szczegółowe:

- poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez wspieranie procesów odnowy wsi i usprawnienia instrumentów sterowania rozwojem oraz współpracy z ośrodkami naukowymi;
- poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez rozwój przedsiębiorczości, kreowania sieci powiązań i współpracy oraz poprawę efektywności ekonomicznej i produkcyjnej przetwórstwa rolno-spożywczego;
- wspieranie partnerstwa lokalnego z wykorzystaniem zasady wsparcia oddolnego jako narzędzia realizacji strategii rozwoju obszarów wiejskich;
- poprawa atrakcyjności obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej;
- stworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów rolniczych.

OBSZAR PRIORYTETOWY: RYNEK PRACY

Cel strategiczny

Podniesienie ogólnego poziomu zatrudnialności i mobilności zawodowej mieszkańców województwa.

Cele szczegółowe:

- tworzenie mechanizmów i warunków dla zwiększenia zatrudnienia;
- wspieranie procesów podnoszących mobilność mieszkańców w zakresie dostosowania do wymogów rynku pracy;
- rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy, promocja samozatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu;
- tworzenie warunków do wzrostu zasobów ludzkich (wzrost przyrostu, migracje) w

wieku produkcyjnym.

OBSZAR PRIORYTETOWY: WIZERUNEK

Cel strategiczny

Tworzenie wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego dla podejmowania współpracy, inwestowania i życia mieszkańców.

Cele szczegółowe:

- korelacja działań służących promocji gospodarczej, możliwości inwestycyjnych i atrakcyjności przyrodniczej i turystycznej regionu w celu podniesienia ich spójności i efektywności;
- zwiększenie świadomości znaczenia spójnej promocji regionu oraz zwiększenie udziału środowisk lokalnych w działaniach promocyjnych regionu;
- wzrost poziomu wizualizacji estetycznej regionu ze szczególnym uwzględnieniem obszaru metropolitarne.

SFERA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

Cel główny: STWORZENIE RZECZYWISTEGO REGIONU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO POSIADAJĄCEGO WŁASNĄ PODMIOTOWOŚĆ KULTUROWĄ I GOSPODARCZĄ.

OBSZAR PRIORYTETOWY: PRZEMIANY (SYSTEM OSADNICZY)

Cel strategiczny

Stymulowanie przemian w sieci osadniczej polegających na wzroście roli miast w organizacji funkcjonalno-przestrzennej województwa.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie i rozwój obszaru metropolitarne Łodzi oraz wzmacnianie jego powiązań funkcjonalnych z regionalnymi i ponadlokalnymi ośrodkami osadniczymi oraz Warszawskim Obszarem Metropolitarne;
- aktywizacja ośrodków rozwoju oraz promowanie sieciowego modelu współdziałania pomiędzy miastami;
- wspieranie rozwoju wewnątrzregionalnych powiązań typu „równoległego” pomiędzy ośrodkami regionalnymi a pozostałymi ośrodkami miejskimi i osadnictwem wiejskim.

OBSZAR PRIORYTETOWY: ŁAD PRZESTRZENNY

Cel strategiczny

Uporządkowanie gospodarki przestrzennej.

Cele szczegółowe:

- wspieranie działań w zakresie ochrony przed zabudową istniejących i docelowych korytarzy transportowych oraz infrastrukturalnych;
- identyfikacja obszarów problemowych oraz stymulowanie ich przekształceń w kierunku aktywizacji lub eliminacji istniejących i potencjalnych konfliktów i

zagrożeń;

- zachowanie cennych wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych regionu;
- wzrost integralności terytorialnej obszaru.
Głównymi działaniami do realizacji ww. celu będą:
  - Wspieranie samorządów lokalnych chroniących przestrzeń jako dobro publiczne, zachowując jej walory estetyczne, kulturowe, przyrodnicze i społeczne;
  - Obejmowanie systemową ochroną prawną terenów o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

OBSZAR PRIORYTETOWY: TOŻSAMOŚĆ REGIONALNA

Cel strategiczny

Umocnienie identyfikacji mieszkańców z województwem.

Cele szczegółowe:

- wspieranie oraz inicjowanie działań na rzecz przywracania, ochrony i kultywowania historycznych wartości regionu;
- kształtowanie i wzmacnianie kulturotwórczej funkcji metropolii łódzkiej oraz ośrodków tożsamości regionalnej (Sieradz, Łęczyca, Łowicz, Opoczno, Rawa Mazowiecka);
- rozwój i promocja kultury i turystyki w regionie;
- pobudzanie, kształtowanie i wzmacnianie kulturotwórczej funkcji ośrodków osadniczych;

OBSZAR PRIORYTETOWY: OCHRONA ŚRODOWISKA

Cel strategiczny

Poprawa warunków życia mieszkańców regionu poprzez poprawę jakości środowiska.

Cele szczegółowe:

- ochrona i poprawa stanu środowiska oraz przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym;
- zrównoważony rozwój gospodarki zasobami naturalnymi;
- podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Głównymi działaniami do realizacji ww. celu będą:

a) Wspieranie działań w zakresie:

- wdrożenie systemowej gospodarki wodno-ściekowej,
- wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- selektywnej zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów przede wszystkim komunalnych i niebezpiecznych,
- ochrony przed powodzią,
- ochrony przed hałasem,
- ochrony przed promieniowaniem niejonizującym,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery,

- poprawy czystości wód powierzchniowych i podziemnych,
- wzrostu lesistości,
- ochrony gleb,

b) Wspieranie działań na rzecz:

- rekultywacji terenów poeksploatacyjnych i zdegradowanych,
- zwiększenia lesistości województwa i doprowadzenie do regeneracji obszarów leśnych uszkodzonych przez przemysł,
- zwiększenia zasobów wodnych województwa.

c) Promocja edukacji ekologicznej.

Podczas opracowywania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lututów brano pod uwagę także ustalenia Zintegrowanej Strategii Rozwoju Powiatu Wieruszowskiego na lata 2014-2020 oraz Strategii rozwoju Gminy Lututów na lata 2016 – 2025.

„Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieruszowskiego na lata 2014-2020”

Strategia rozwoju stanowi podstawę do opracowywania szczegółowych projektów rozwojowych, a następnie aplikowania i uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych przeznaczonych na ich realizację. Służy do koordynacji działań rozwojowych podejmowanych przez lokalne jednostki samorządu terytorialnego, w tym maksymalizacji efektów wynikających z wydatkowanych środków finansowych.

W przyjętej strategii określone zostały cztery cele strategiczne, dla których wyznaczono cele operacyjne wraz z kierunkami działania do ich osiągnięcia. Są to:

Cel strategiczny I: Rozwój gospodarczy

Cele operacyjne:

- wspieranie innowacyjności i rozwoju specjalizacji gospodarczych,

Jako szczegółowe cele (kierunki działań) w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Wspieranie rozwoju klastrów gospodarczych w branżach istotnych dla rozwoju powiatu (w szczególności branży drzewnej i meblarskiej).
2. Wspieranie współpracy lokalnych szkół zawodowych (z terenu powiatu) z podmiotami gospodarczymi w celu zapewnienia zgodności kierunków kształcenia z potrzebami powiatowego rynku pracy.
3. Wspieranie rozwoju i upowszechniania wśród przedsiębiorców przyjaznych środowisku form i metod produkcji przemysłowej.
4. Wspieranie budowy partnerstwa z landami niemieckimi i jednostkami terytorialnymi w Holandii odnośnie do pozyskiwania *know-how* w zakresie dobrych praktyk rolniczych, przemysłowych oraz kreowania postaw przedsiębiorczych, a także budowania partnerstw biznesowych.
5. Wspieranie działań na rzecz podnoszenia innowacyjności podmiotów gospodarczych w tym gospodarstw rolnych.

- wspieranie rozwoju funkcji turystycznych

Do podstawowych celów szczegółowych (kierunków działań) w omawianym zakresie zaliczyć należy:

1. Stworzenie produktów turystyki rekreacyjno-weekendowej, uwzględniających także potrzeby rodzin z małymi dziećmi oraz osób starszych.
2. Integracja oferty turystycznej w skali powiatu.
3. Kreowanie i promocja produktów regionalnych i kuchni regionalnej.

- wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich

Jako szczegółowe cele (kierunki działań) w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa w kierunku określonych specjalizacji (produkcja mleka, przetwórstwo mięsa) oraz poprawy struktury agrarnej.
2. Rozwój rolnictwa ekologicznego (wykorzystanie możliwości/potencjału do produkcji żywności ekologicznej).
3. Wspieranie działań na rzecz rozwoju agroturystyki na terenach wiejskich.
4. Wspieranie współpracy między rolnikami (grupy producenckie, spółdzielnie, integracja działań etc.).

- wspieranie lokalnej przedsiębiorczości

Jako szczegółowe cele (kierunki działań) w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców.
2. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP.
3. Tworzenie miejsc pracy dla osób młodych, w sektorze obsługi osób 60+.
4. Tworzenie miejsc pracy dla osób z grup wykluczonych z rynku pracy.
5. Wspieranie inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej.

Cel strategiczny II: Wzmacnianie spójności społecznej

Cele operacyjne:

- wspierania rozwoju kapitału ludzkiego

Jako szczegółowe cele (kierunki działań) w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji na etapie szkół podstawowych i gimnazjum (np. zajęcia pozalekcyjne).
2. Rozwój szkolnictwa i edukacji związanej z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnej i jego promocja wśród młodych mieszkańców powiatu.
3. Wspieranie kształcenia zawodowego związanego z rozwojem specjalizacji istotnych dla rozwoju powiatu i jego promocja wśród młodych mieszkańców powiatu.
4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

- wzmacniania rozwoju kapitału społecznego

Jako szczegółowe cele (kierunki działań) w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych (NGO) w celu budowania partnerstwa lokalnego i integracji, rozwoju kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców.
2. Wzmacnianie lokalnej tożsamości i poczucia więzi z „małą ojczyzną”.
3. Stworzenie oferty „silver economy” (organizacja i promocja aktywnych i kreatywnych form spędzania czasu przez osoby starsze, np.: wzajemna pomoc, Uniwersytety III wieku).

- rozwój usług społecznych

Jako szczegółowe cele (kierunki działań) w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Poprawa dostępności specjalistycznych usług opieki zdrowotnej.
2. Rozwój współpracy międzygminnej na rzecz integracji działań w zakresie poprawy oferty opieki przedszkolnej.
3. Organizacja i promocja aktywnych i kreatywnych form spędzania czasu wśród młodzieży.
4. Wspieranie rozwoju infrastruktury służącej aktywizacji dzieci i młodzieży (np. place zabaw, inne obiekty sportowe/rekreacyjne).

Cel strategiczny III: Kształtowanie ładu zagospodarowania przestrzennego i ochrona środowiska przyrodniczego

Cele operacyjne:

- wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej i tworzenie ofert inwestycyjnych

Jako szczegółowe cele (kierunki działań) w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej powiatu.
2. Wspieranie rozwoju scentralizowanej sieci ciepłej na obszarach zurbanizowanych.
3. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w powiecie.
4. Poprawa stanu infrastruktury drogowej wewnątrz powiatu.
5. Rozwój infrastruktury ICT.
6. Wspieranie rozwoju sieciowej infrastruktury w zakresie zaopatrzenia w paliwa gazowe.

- wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE)

Jako szczegółowe cele (kierunki działań) w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Wspieranie wykorzystania biomasy do celów produkcji energii w lokalnych systemach grzewczych.
2. Wspieranie procesu modernizacji indywidualnych systemów ogrzewania budynków, a także oświetlenia przestrzeni publicznych z wykorzystaniem alternatywnych źródeł energii.

- ochrona zasobów naturalnych i kształtowanie środowiska przyrodniczego

Jako szczegółowe cele (kierunki działań) w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Ochronę zasobów wodnych i rozwój infrastruktury związanej z wykorzystaniem zasobów wodnych.
2. Zagospodarowanie odpadów niebezpiecznych na terenie powiatu i poprawa stanu czystości powietrza atmosferycznego.
3. Przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy (zapewnianie ładu przestrzennego).
4. Wspieranie działań na rzecz kształtowania świadomości ekologicznej (np. stosowanie ekologicznych technologii w budownictwie, ekologiczne sposoby ogrzewania, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków).

Cel strategiczny IV: Podnoszenie sprawności instytucjonalnej zarządzania w JST

Cele operacyjne:

Do podstawowych celów operacyjnych umożliwiających poprawę sprawności instytucjonalnej zarządzania rozwojem powiatu zaliczono:

- podniesienie kwalifikacji/kompetencji osób zatrudnionych w administracji, w tym w szczególności poprzez następujące cele szczegółowe (kierunki działań):
  1. Stworzenie wspólnego dla wszystkich gmin programu poprawy jakości zarządzania w administracji.
  2. Stworzenie wspólnej oferty szkoleniowej dla pracowników gmin i powiatu.
- wspieranie rozwoju przyjaznej administracji publicznej, w tym w szczególności poprzez następujące cele szczegółowe (kierunki działań):
  1. Rozwój usług z zakresu e-administracji.
  2. Usuwanie barier architektonicznych we współpracy z grupami osób niepełnosprawnych.
  3. Poprawienie obiegu informacji i usprawnienie procedur stosowanych w obsłudze mieszkańców.
- koordynacja działań na rzecz pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, w tym w szczególności poprzez następujące cele szczegółowe (kierunki działań):
  1. Stworzenie interaktywnej platformy komunikacji dla JST i podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych.
  2. Organizacja szkoleń dla różnych grup zawodowych.
  3. Stworzenie struktur i procedur współpracy z zespołem monitorowania strategii.
- opracowanie zintegrowanej strategii promocji Powiatu Wieruszowskiego; strategia promocji powinna:
  1. zostać opracowana wspólnie z gminnymi JST,
  2. uwzględniającej najważniejsze zintegrowane projekty rozwojowe,
  3. stworzyć markę powiatu bazującą na wynikach zintegrowanej analizy SWOT.

„Strategia Rozwoju Gminy Lututów na lata 2016 – 2025”

Strategia rozwoju gminy to koncepcja systemowego działania na rzecz jej długotrwałego rozwoju, jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego, gospodarczego, ekologicznego i przestrzennego, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez sterowanie rozwojem.

Główne cele strategiczne ustalone w Strategii Rozwoju Gminy Lututów na lata 2016 – 2025 to:

- 1) w sferze gospodarczej: tworzenie warunków dla rozwoju strefy gospodarczej,
- 2) w sferze społecznej i jakości życia: kreowanie warunków życia w gminie odpowiadających potrzebom różnych grup społecznych,
- 3) w sferze funkcjonalno-przestrzennej: rozwój systemów infrastruktury technicznej i poprawa zagospodarowania przestrzennego.

Do każdego z celów strategicznych określono cele szczegółowe.

Cel strategiczny 1

1. Przygotowanie uzbrojonych terenów pod działalność inwestycyjną,

2. Dokonanie inwentaryzacji gminnych nieruchomości gruntowych i budynkowych, które mogą być przeznaczone pod działalność usługową, produkcyjną, handlową i mieszkaniową; w następnej kolejności opracowanie systemu związanego z udostępnianiem tychże nieruchomości dla potencjalnych użytkowników,
3. Opracowanie systemu zachęt (ulg) podatkowych dla przyszłych inwestorów,
4. Prowadzenie aktywnej polityki promocyjnej gminy i przygotowanie odpowiednich materiałów promocyjnych,
5. Utworzenie odpowiedniej i kompetentnej komórki organizacyjnej w strukturze urzędu gminy mającej na celu prowadzenie przedsięwzięć związanych z intensyfikacją współpracy z podmiotami wewnętrznymi i zewnętrznymi, prowadzenie aktywnej polityki promocyjnej gminy oraz aktywne poszukiwanie potencjalnych inwestorów, pozyskiwanie środków z zewnętrznych źródeł finansowania w tym z funduszy Unii Europejskiej, Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa, Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Powiatowego Urzędu Pracy w Wieruszowie itp.,
6. Prowadzenie szkoleń dla mieszkańców o tematyce pozyskiwania środków z UE,
7. Podejmowanie działań na rzecz podniesienia poziomu konkurencyjności lokalnego rolnictwa, w tym prowadzenie szkoleń edukacyjnych dla rolników, działania na rzecz scalania gruntów i wspierania rolnictwa ekologicznego,
8. Współpraca z Powiatem Wieruszowskim w zakresie kształcenia młodzieży na poziomie średnim odpowiadającym potrzebom lokalnego rynku pracy.

Cel strategiczny 2

1. Podjęcie działań na rzecz poprawy dostępności do usług podstawowej opieki zdrowotnej,
2. Podjęcie działań w kierunku stworzenia systemu aktywizacji osób starszych i opieki nad nimi, poprzez utworzenie środowiskowego domu pomocy,
3. Doposażenie szkół i bibliotek szkolnych w urządzenia i materiały edukacyjne odpowiadające współczesnym standardom (Internet, pracownie komputerowe, księgozbiór),
4. Utworzenie ośrodka, służącego aktywizacji i rekreacji lokalnej społeczności, Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Cel strategiczny 3

1. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lututowie,
2. Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej (sanitarnej),
3. Rozbudowa/modernizacja stacji uzdatniania wody,
4. Zwodociągowanie gminy,
5. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach o rozproszonej zabudowie,
6. Budowa i modernizacja istniejącej sieci dróg na terenie gminy: droga Huta-Kozub-gm. Ostrówek, droga Dymki-Knapy-Kluski, droga gminna w miejscowości Józefina,
7. Podjęcie działań rewitalizacyjnych na terenach zdegradowanych w gminie,
8. Podjęcie działań w kierunku poprawy stanu środowiska naturalnego, między

innymi poprzez wyeliminowanie eternitowych pokryć dachowych oraz emisji zanieczyszczeń z lokalnych kotłowni.

II Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenów

1.1. Położenie i powiązania zewnętrzne

Gmina Lututów położona jest południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie wieruszowskim i graniczy:

- od północy - z gminą Klonowa i Złoczew (powiat sieradzki),
- od wschodu - z gminą Ostrówek (powiat wieluński),
- od południa - z gminą Biała i Czarnożyły (powiat wieluński),
- od zachodu - z gminą Galewice i Sokolniki (powiat wieruszowski).

Gmina obejmuje obszar 76 km², co stanowi 13,2% powierzchni powiatu, natomiast liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2016 r. kształtowała się na poziomie 4606 osób. W gminie zlokalizowanych jest 35 miejscowości składających się na 19 sołectw: Augustynów, Chojny, Dobrosław, Dymki, Huta, Lututów-Jezopole, Kluski, Kłoniczki, Kolonia Dobrosław-Brzozowiec, Kopaniny, Kozub, Lututów, Łęki, Lututów-Niemojew, Ostrycharze, Lututów-Piaski, Popielina, Swoboda i Świątowice.

Gmina Lututów charakteryzuje się korzystnym układem powiązań zewnętrznych za pośrednictwem drogi wojewódzkiej i oraz szeregu dróg powiatowych. Miejscowość gminna oddalona jest od Wieruszowa o 24 km, od Sieradza o 35 km, a od Łodzi o około 90 km.

1.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Pod względem funkcjonalno-przestrzennym gmina charakteryzuje się przeważającym udziałem rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Blisko 84% jej powierzchni stanowią użytki rolne w postaci gruntów ornych oraz łąk i pastwisk stałych. Ważnym elementem zaznaczającym się w przestrzeni są także lasy. Najwyższym stopniem lesistości na tle obszaru gminy wyróżnia się środkowo-wschodnia jej część w rejonie doliny rzeki Oleśnicy. Lasy pełnią w gminie rolę zarówno produkcyjną jak i ekologiczną. Ich pozytywny wpływ na środowisko przejawia się przede wszystkim w kształtowaniu i ochronie gleb oraz powietrza, stabilizującym oddziaływaniu na lokalny ekosystem czyli wpływem na obieg wody, opady, wiatry, temperaturę, mikroklimat, erozję gleb. Równie istotne jest

oddziaływanie na jakość życia mieszkańców (jakość powietrza, czystość wód powierzchniowych, wypoczynek, turystykę, wartości estetyczne, krajobrazowe, kulturalne). Ponadto wraz z doliną rzeki Oleśnicy stanowią lokalny korytarz ekologiczny.

Centrum administracyjno-usługowe stanowi Lututów, miejscowość o znacznym dorobku historycznym, skupiająca większość urzędów i instytucji gminy. W jej środkowej części przeważa zwarta, jedno bądź dwukondygnacyjna zabudowa mieszkaniowo-usługowa, która w miarę oddalania się od centrum naturalnie ulega rozluźnieniu i przekształceniu w zabudowę mieszkaniową jednorodziną.

Pozostałe miejscowości odpowiadają bardziej strukturze wiejskiej, gdzie główny trzon zabudowy zlokalizowany jest pasmowo, wzdłuż tras komunikacyjnych, natomiast pozostała część siedlisk rozproszona jest wśród pól i łąk.

Głównym celem przy planowaniu nowej zabudowy powinno być racjonalne wykorzystanie przestrzeni. W pierwszej kolejności należy dążyć do uzupełniania i uporządkowania struktury istniejącej zabudowy, a dopiero po odpowiednim wypełnieniu tkanką przystępować do zagospodarowania terenów niezainwestowanych. Przyjęte rozwiązania powinny zapewniać ochronę ładu przestrzennego, zachować harmonię przestrzenną oraz odpowiednią skalę i proporcje zabudowy. Nie można zapominać o wyposażeniu nowych obszarów w niezbędną infrastrukturę techniczną, podnoszącą jakość życia mieszkańców.

1.3. Struktura użytkowania

Istniejącą strukturę użytkowania gruntów w gminie w 2014 r. ilustruje poniższa tabela.

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Powierzchnia (ha)
użytki rolne	grunty orne	5 015
	sady	36
	łąki trwałe	645
	pastwiska trwałe	427
	grunty rolne zabudowane	204
	grunty pod rowami	62
grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	920
grunty pod wodami	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi	25
grunty zabudowane i	tereny mieszkaniowe	24

zurbanizowane	tereny przemysłowe	7
	tereny inne zabudowane	17
	tereny rekreacji i wypoczynku	3
	drogi i inne tereny komunikacyjne	178
użytki kopalne	użytki kopalne	1
nieużytki	nieużytki	48
SUMA		7 612

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

1.4. Uzbrojenie terenów

Gmina jest niemal w całości zwodociągowana. Sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje swoim zasięgiem jedynie obszar wsi Lututów. Na pozostałych terenach gospodarka ściekami odbywa się w sposób indywidualny, przy wykorzystaniu zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Gmina nie posiada sieci gazowej, a zapotrzebowanie to jest pokrywane w ramach źródeł indywidualnych. Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy odbywa się w oparciu o stacje zasilające (GPZ) 110/15 kV oraz sieci rozdzielcze średniego napięcia 15 kV, składające się z linii magistralnych i odgałęźnych z przyłączonymi do nich lokalnymi stacjami transformatorowo – rozdzielczymi 15/0,4/0,23 kV.

2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Ład przestrzenny zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym to: *„takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne”*.

Do czynników wpływających na jego prawidłowe kształtowanie należy: właściwe rozmieszczenie funkcji dające jak najwięcej korzyści, bezkonfliktowe sąsiedztwo oraz odpowiednio ukształtowana struktura pionowa (w tym: zachowanie proporcji wysokości, występowanie dominanty) i pozioma (przez którą rozumiemy harmonijną strukturę użytkowania gruntu, odpowiedni kształt i wielkość działek, właściwe usytuowanie względem podmiotów gospodarczych).

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym decyzje o warunkach zabudowy wydawane są zgodnie z tzw. zasadą „dobrego sąsiedztwa” i nie muszą uwzględniać ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (studium nie jest podstawą do wydawania takich decyzji), z tego względu w wielu przypadkach zabudowa lokalizowana jest niezgodnie z określoną polityką przestrzenną gminy wyrażoną w studium.

Szczególnie negatywny skutek dla przestrzeni mają decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej oraz produkcyjno-usługowej, które są usytuowane na terenach nie przewidzianych do tego celu, atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo.

Skuteczną metodą porządkującą istniejącą strukturę przestrzenną przy zachowaniu ładu przestrzennego, wytyczającą nowe tereny inwestycyjne w dostosowaniu do istniejących uwarunkowań, sytuacji społeczno-ekonomicznej i potrzeb mieszkańców, jest opracowanie dla poszczególnych miejscowości miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, określających przeznaczenie, sposób zagospodarowania i warunki zabudowy, a w przypadku otwartych terenów zieleni, charakteryzujących się wysokimi wartościami przyrodniczymi, podjętyby działania ochronne.

Narzędziem umożliwiającym kreowanie przestrzeni i tworzenie zharmonizowanego otoczenia w skali gminy jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Jest on gwarantem zrównoważonego rozwoju gminy, zapewniając równowagę środowiska naturalnego i kulturowego oraz jednocześnie zabezpieczając potrzeby mieszkańców i inwestorów.

Na terenie gminy opracowano do tej pory tylko jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący 5,2 ha, co stanowi znikomy odsetek ogólnej jej powierzchni.

Obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Lututów		
Lp.	Uchwała	Publikacja
1.	Nr XII/59/2007 Rady Gminy w Lututowie z dnia 28 grudnia 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Jeżopole gm. Lututów	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 43, poz. 508 z dnia 12 lutego 2008 r.

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

Na terenie gminy 89% gruntów stanowi własność prywatną. Blisko 10% powierzchni gminy zajmują obszary stanowiące własność państwową. Pozostałe grunty są własnością gminy oraz innych jednostek z obszaru gminy.

4. Stan środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych. Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

4.1. Położenie fizycznogeograficzne i rzeźba terenu

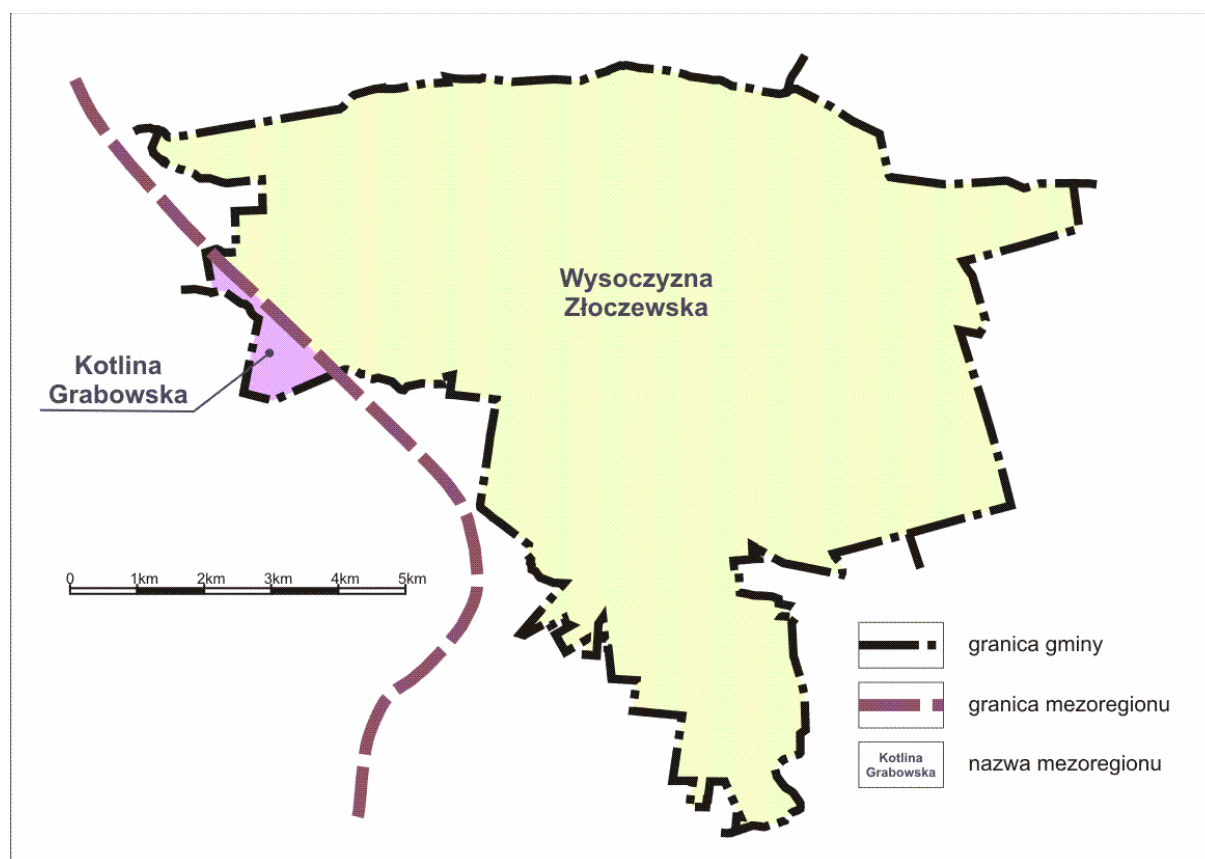
Według regionalizacji Jerzego Kondrackiego prawie cały obszar gminy

Lututów znajduje się zasięgu mezoregionu fizycznogeograficznego Wysoczyzna Złoczewska. Jedynie niewielki jej fragment, usytuowany w północno-zachodniej części, należy do mezoregionu Kotlina Grabowska. W/w jednostki wchodzi w skład makroregionu Nizina Południow Wielkopolska, należącego do podprovincji Niziny Środkowopolskie.

Współczesna rzeźba omawianego terenu, z wyjątkiem dolin rzecznych, przetrwała w mało zmienionej postaci od zlodowacenia Warty, a glacialny porządek rzeźby związany z arealnym zanikiem lobu południow Wielkopolskiego zachował tutaj swoją czytelność. Na terenie gminy dominują trzy elementy rzeźby: równina moreny dennej (wysoczyzna morenowa płaska) z pagórkami moren martwego lodu, równina akumulacji wodnolodowcowej z pagórkami wydmowymi, równinami piasków przewianych i pojedynczymi kemami oraz doliny rzeczne.

Regionalizacja fizycznogeograficzna wg. J. Kondrackiego

Źródło. Opracowanie własne na podstawie web3.pig.gov.pl

Stopień urozmaicenia powierzchni terenu jest niewielki. Najwyżej wyniesiona powierzchnia zlokalizowana w ramach pagórka moren martwego lodu usytuowanego w okolicy miejscowości Zygmuntów, wynosi 196 m n.p.m. Najniżej usytuowany jest południowo-zachodni obszar gminy znajdujący się w dolinie rzeki Struga Węglewska (w okolicach miejscowości Ostrycharze), gdzie rzędne terenu kształtują się na poziomie około 160 m n.p.m. Różnica wysokości względnych wynosi 36 m, przy czym lokalnie waha się ona od kilku do kilkunastu metrów. Średnio rzędne terenu w części zachodniej gminy kształtują się na poziomie około 160-170 m n.p.m., podczas

gdy w części wschodniej wynoszą około 170-180 m n.p.m.

4.2. Budowa geologiczna

Obszar gminy Lututów pod względem budowy geologicznej położony jest w zachodniej części monokliny przedsudeckiej, w granicach mniejszej jednostki tektonicznej zwanej monokliną kalisko-żłoczewską, na pograniczu synklinorium szczecińsko-łódzko-miechowskiego (niecka mogileńsko-łódzka). Dominującą rolę w budowie geologicznej gminy mają utwory jury, neogenu i czwartorzędu.

Utwory jury górnej stanowią podłoże osadów kenozoicznych na całym obszarze gminy. Mają one miąższość od kilkunastu do kilkuset metrów i są wykształcone w postaci wapieni twardych miejscami z przewarstwieniami krzemieni i piasków. Na terenie gminy nawiercono je na głębokości 34-59 m p.p.t, przy czym można przyjąć, iż miąższość ich wzrasta z zachodu na wschód.

Utwory neogenu, które występują powszechnie, pokrywając urozmaiconą powierzchnię utworów mezozoicznych, reprezentowane są przez miocen i pliocen. Średnia ich miąższość waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów, przy czym w miejscowości Lututów w dwóch otworach wiertniczych nawiercono je na głębokości 30,4 i 38 m p.p.t. (przy miąższości warstwy 29,4 i 17 m), podczas gdy w miejscowości Huta nawiercono je na głębokości 25 m p.p.t. (przy miąższości warstwy kształtującej się na poziomie 7-22 m).

Osady czwartorzędowe występują na całym obszarze opracowania. Reprezentowane są one przez utwory lodowcowe, wodnolodowcowe, eoliczne, fluwialne. Miąższość ich jest bardzo zmienna i uzależniona od ukształtowania powierzchni podłoża podczwartorzędowego i współczesnej morfologii terenu, przy czym średnio kształtuje się ona w granicach 25-40 m. Powtarzające się glaciały i interglaciały zmieniając kolejno obraz budowy geologicznej spowodowały, że ostateczny profil osadów czwartorzędowych odznacza się znaczną zmiennością, a rozprzestrzenienie poziome nieregularnością. Na powierzchni występują głównie lodowcowe i wodnolodowcowe utwory zlodowacenia Warty. Największą część gminy zajmują piaski i żwiry, miejscami piaski i mułki, wodnolodowcowe zbudowane z piasków jasnożółtych, drobnoziarnistych i średnioziarnistych pyłowatych z przewarstwieniami żwirów i miejscami mułków. Kompleksy gliny zwałowej są charakterystyczne przede wszystkim dla północnej i zachodniej części gminy. Ich miąższość jest zróżnicowana i wynosi od kilku do kilkunastu metrów (w Lututowie glina zwałowa szara z głazami ma miąższość około 23-34 m). Na badanym terenie można także odnaleźć piaski, żwiry i głazy moren martwego lodu, które stwierdzono w okolicy miejscowości Huta, Zygmuntów, Bugaj wykształcone w postaci piasków różnoziarnistych, często gliniastych, mułków piaszczystych i żwirów oraz osady wodnolodowcowe tworzące pagórki kemów występujące na wschód od miejscowości Jeżopole. Formy pochodzenia eolicznego reprezentowany przez piaski eoliczne i piaski eoliczne w wydmach tworzą zwarte pokrywy na wysoczyznach oraz na

obszarach tarasów nadzalewowych rzeki Oleśnicy. Pokrywy eoliczne są różnej miąższości (od kilku do kilkunastu metrów) i tworzą je piaski żółte, drobno i średnioziarniste, miejscami pyłowate. Osady holoceniowe występują w dnach współcześnie funkcjonujących dolin rzecznych i reprezentowane są przez piaski rzeczne, częściowo humusowe dość dobrze wysegregowane, z nieznaczną domieszką mułków i żwirów. Miąższość osadów rzecznych osiąga maksymalnie kilka metrów.

4.3. Warunki hydrogeologiczne

Według atlasu hydrogeologicznego obszar gminy Lututów położony jest w makroregionie centralnym, regionie śląsko-krakowskim XII, w subregionie jurajskim XII₃. Użytkowe poziomy wodonośne związane są tu z utworami mezozoiku i kenozoiku. Zgodnie z przedstawioną budową geologiczną, piętra wodonośne występują w utworach czwartorzędu, neogenu i jury, przy czym gospodarczo wykorzystywane są przede wszystkim dwa piętra wodonośne (czwartorzędowe i jurajskie).

W utworach czwartorzędowych występują dwa poziomy wodonośne:

- poziom przypowierzchniowy – zaliczyć do niego należy wody przypowierzchniowe występujące w piaskach i żwirach rzecznych interglacjału eemskiego, zlodowacenia bałtyckiego i holocenu. Zasilanie poziomu następuje głównie przez intensywną infiltrację na tarasach wysokich. Poziom ten stwierdzono w studni w Lututowie-Młynku, gdzie nawiercono zwierciadło wody na głębokości 2 m. Miąższości tego poziomu są niewielkie i są ujmowane studniami kopalnymi,
- poziom międzymorenowy – stanowiący drugi poziom wodonośny czwartorzędu, to główny poziom użytkowy, który jest związany z osadami rzeczными interglacjału mazowieckiego oraz fluwioglacjalnymi i rzeczными – interstadialnymi rozdzielającymi gliny morenowe zlodowacenia południowopolskiego od glin nadległych zlodowacenia środkowopolskiego. Jest to poziom o zwierciadle napiętym. Miąższość poziomu zawiera się w przedziale 5-10 m. Warstwy wodonośne występują na głębokości od kilkunastu do około 40 metrów. Z poziomu tego ujmuje wodę studnie w Lututowie (gorzelnia, dom nauczyciela), Niemojewie (szkoła podstawowa), Świątkowicach (ujęcie gminne) o wydajnościach od 8 m³/h do 27,5 m³/h.

Występowanie wód w utworach neogenu jest związane z seriami piasków, przeważnie drobnoziarnistych mioceńskiego basenu wielkopolskiego, które charakteryzują się zmiennym zawodnieniem. Miąższość poziomu zawiera się w przedziale 4-10 m. Warstwy wodonośne występują na głębokości od 25 do około 42 metrów (poziom ten występuje w ramach ujęć zlokalizowanych w Hucie). Wody tego poziomu odgrywają jednak podrzędną rolę z powodu ograniczonego zasięgu występowania oraz niedostatecznego rozpoznania.

Główny poziom użytkowy w osadach jury górnej związany jest z utworami oksfordu, wykształconymi w postaci wapieni. Charakteryzuje się on bardzo dobrą wodoprzepuszczalnością, ze względu na system szczelin oraz istnienie obszarów bezpośredniego zasilania. Omawiany poziom prowadzi z reguły wody pod ciśnieniem. Lustro wody górnourajskiego poziomu wodonośnego nawiercone zostało na rzędnej występowania stropu wapieni 53-55 m p.p.t w studni awaryjnej oraz studni zasilającej wodociąg gminny w Lututowie, a w odwiertach w Hucie na głębokości 34-47 m p.p.t. Wydajność potencjalna tego poziomu wynosi 50-70 m³/h.

4.4. Sieć hydrograficzna

Przez obszar gminy przepływają następujące ciek: Oleśnica, Ciek z Lututowa oraz Rybka. Są to rzeki nizinne, naturalne, nieuregulowane, z małymi spadkami o krętych korytach i z zabagnionych dolinach, pocięte siecią kanałów odwadniających. Na całym obszarze liczne są mniejsze ciek i rowy melioracyjne.

W ramach gminy występują cztery jednolite części wód powierzchniowych (JCW): Łużyca, Oleśnica do Pysznej, Struga Kraszewska i Struga Węglewska. Wszystkie w/w jednolite części wód powierzchniowych zlokalizowane są w obszarze dorzecza Odry. Jednolite części wód powierzchniowych rozumiane są jako oddzielne, znaczące elementy wód powierzchniowych, takich jak rzeka lub jej część, jezioro, inne zbiorniki wodne, itp., które dzielą się na naturalne, silnie zmienione i sztuczne.

Przez teren gminy przebiega dział wodny III rzędu, oddzielający zlewnię rzeki Proсны od zlewni rzeki Oleśnicy, które są dopływami rzeki Warty. Część wschodnia odwadniana jest przez Strugę Węglewską (prawostronny dopływ Proсны), część zachodnia przez rzekę Oleśnicę.

Teren gminy jest ubogi w naturalne zbiorniki i oczka wodne, wypełniające zagłębienia terenu. Największe z nich tj. „Staw Ług”, zlokalizowany w okolicy miejscowości Stary Niemojew oraz dwa stawy znajdujące się wśród lasów sołectwa Kłoniczki, częściowo są zarośnięte. W Świątkowicach niewielkie sztuczne zbiorniki stanowią całość z dawnym zespołem dworsko-parkowym. Pozostałe stawy zlokalizowane na terenie gminy wykorzystywane są do celów hodowlanych lub rekreacyjnych. Zbiorniki wodne stanowią cenny element krajobrazu oraz pełnią rolę rezerwarów wodnych dla dzikiej zwierzyny (dotyczy to głównie naturalnych oczek wodnych zlokalizowanych wśród lasów).

4.5. Stan wód powierzchniowych i podziemnych

W ramach badania jednolitych części wody ocenie poddaje się: stan/potencjał ekologiczny, stan chemiczny oraz stan. Zgodnie z obowiązującymi przepisami stan/potencjał ekologiczny klasyfikuje się na podstawie zbadanych elementów biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych do jednej z pięciu klas:

- I – oznacza stan/potencjał ekologiczny maksymalny,
- II – oznacza stan/potencjał ekologiczny dobry,
- III – oznacza stan/potencjał ekologiczny umiarkowany,
- IV – oznacza stan/potencjał ekologiczny słaby,
- V – oznacza stan/potencjał ekologiczny zły.

Stan chemiczny badany na podstawie chemicznych wskaźników jakości wód dzieli się na:

- dobry - oznacza stan chemiczny wymagany do spełnienia celów środowiskowych ustalonych dla jednolitej części wód powierzchniowych, zgodnie z ustawą Prawo wodne,
- poniżej dobrego - jeżeli jeden lub więcej wskaźników chemicznych nie osiąga zgodności ze środowiskowymi normami jakości,

Stan jednolitej części wód określa się jako:

- dobry – w przypadku gdy dana JCW osiąga przynajmniej dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny,
- zły – w każdym innym przypadku niż wymieniony powyżej.

Charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych zgodnie z „Planem zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Dz. U. z 2016 r. 1967) przedstawia poniższa tabela.

Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych						
nazwa JCW (krajowy kod Jednolitej części wód powierzchniowych)	status	ocena aktualnego stanu	zakładany cel środowiskowy	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowisko- wych	derogacje	uzasadnienie derogacji
Łużyca (RW600017184389)	naturalna część wód	dobry	osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	niezagrożona	brak	brak
Oleśnica do Pysznej (RW60001718187)	naturalna część wód	zły	osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	niezagrożona	brak	brak
Struga Kraszewska (RW600023184369)	naturalna część wód	dobry	osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego	niezagrożona	brak	brak

			oraz dobrego stanu chemicznego			
Struga Węgłewska (RW600017184329)	naturalna część wód	zły	osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	zagrożona	tak	brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorficznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorficznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu denaturalizacji wód powierzchniowych.

Spośród wszystkich cieków powierzchniowych na obszarze gminy tylko rzeka Oleśnica objęta była badaniami wykonywanymi w ramach „Programu państwowego monitoringu środowiska województwa łódzkiego na lata 2013-2015”. W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska realizowane są badania elementów biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych. Program badań poszczególnych jednolitych części wód jest uzależniony od charakterystyki zagrożeń i funkcji jakie pełnią.

Stan/potencjał ekologiczny JCW klasyfikuje się w oparciu o elementy hydromorfologiczne, biologiczne i fizykochemiczne (wspierające element biologiczny oraz specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne). Na terenie gminy Lututów nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowo-kontrolnego jakości JCW w związku z powyższym przedmiotowa ocena wykorzystuje informacje uzyskane w 2015 z najbliższego punktu kontrolnego, zlokalizowanego na terenie gminy Ostrówek, w Janowie. Jakość wód powierzchniowych rzeki Oleśnicy przedstawia poniższa tabela.

Dane o zanieczyszczeniu wód powierzchniowych									
Dane o jednolitej części wody		Ocena jednolitej części wody							
Nazwa JCW	Badana rzeka - punkt pomiarowo-kontrolny	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydr.-morf.	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan ekologiczny	Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan
Oleśnica do Pysznej	Oleśnica - Janów	II	I	II	-	dobry	-	-	-

Źródło: Zestawienie tabelaryczne oceny jednolitej części wód powierzchniowych w województwie łódzkim za 2015 rok

Monitoring wód podziemnych pozwala na obserwację zmian chemizmu i zasobów ilościowych wód podziemnych oraz sygnalizowanie pojawiających się zagrożeń. Ma to na celu wspomaganie działań, zmierzających do ograniczenia wpływu czynników antropogenicznych na wody podziemne, które ze względu na swą wysoką jakość i potencjalne zasoby, stanowią ważne źródło zaopatrzenia w wodę. Celem monitoringu regionalnego wód podziemnych jest badanie stanu chemicznego wód podziemnych w poszczególnych ujęciach (punktach pomiarowo-kontrolnych), śledzenie długookresowych trendów zmian jakości jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) oraz sygnalizacja zagrożeń na terenie województwa łódzkiego.

Gmina Lututów znajduje się w zasięgu dwóch Jednolitych Części Wód Podziemnych: JCWPd Nr 81 (krajowy kod jednostki GW600081) i JCWPd Nr 82 (krajowy kod jednostki to GW600082). Ich charakterystykę zgodnie z „Planem zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Dz. U. z 2016 r. 1967) przedstawia poniższa tabela.

Charakterystyka jednolitej części wód podziemnych						
kod JCWPd	ocena stanu		zakładany cel środowiskowy	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	derogacje	uzasadnienie derogacji
	ilościowy	chemiczny				
GW600081	dobry	dobry	dobry stan ilościowy dobry stan chemiczny	niezagrożona	brak	brak
GW600082	dobry	dobry	dobry stan ilościowy dobry stan chemiczny	niezagrożona	brak	brak

Punkt kontrolny, ujęty w ramach sieci monitoringu wód podziemnych województwa łódzkiego, znajduje się w miejscowości Lututów. Dane o

zanieczyszczeniu wód podziemnych przedstawione zostaną na podstawie wyników badań przeprowadzonych w punkcie kontrolnym w roku 2014, ujmujących wody z jurajskiego poziomu wodonośnego przedmiotowej JCWPd.

Wody podziemne możemy zakwalifikować do 5 klas jakości:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadawalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.
- klasy I, II, III odznaczają się dobrym stanem chemicznym wód podziemnych, IV i V słabym stanem chemicznym.

Charakterystykę jakości wód podziemnych, wraz z określeniem klasy czystości, przedstawiono w poniższej tabeli:

Miejscowość	Stratygrafia	Klasa czystości	Wskaźniki decydujące o klasie
Lututów	jura górna J3	II	temperatura, Mn, HCO ₃ , Fe

Źródło: Ocena jakości wód podziemnych w punktach badawczych monitoringu diagnostycznego w 2014 roku w województwie łódzkim

W w/w badanym punkcie kontrolnym wody charakteryzowały się dobrą jakością, o niewielkiej podwyższonej zawartość niektórych elementów fizykochemicznych, pochodzących z naturalnych procesów – ich obecność nie wykazuje istotnego oddziaływania antropogenicznego.

Z punktu widzenia projektowanego dokumentu, najistotniejszym celem środowiskowym, określonym w Planie Gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry dla wód podziemnych, jest zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych oraz wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

4.6. Gleby

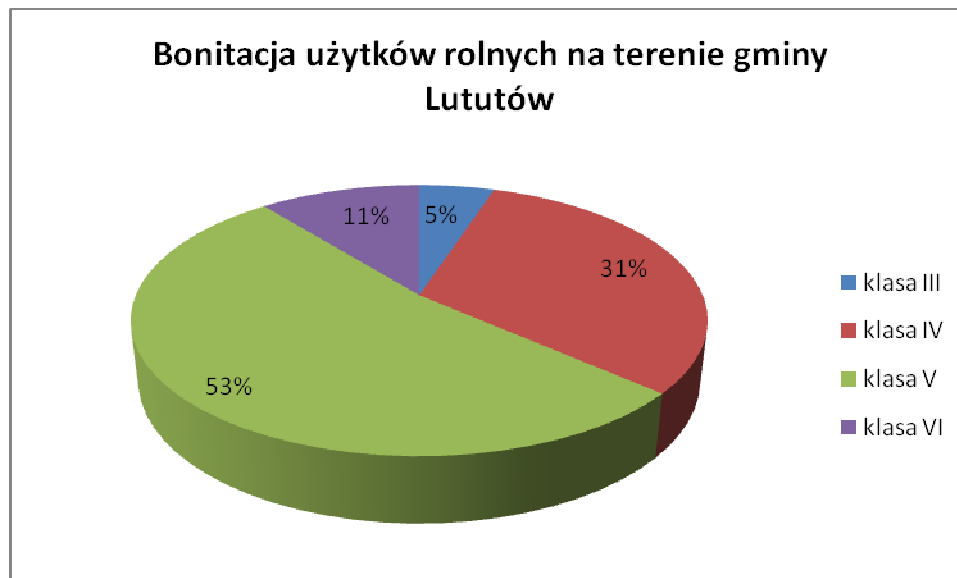
Zróznicowanie typologiczne i gatunkowe gleb jest uwarunkowane wieloma czynnikami, do których zaliczyć należy: rodzaj skały macierzystej, klimat (mikroklimat), rzeźbę terenu (mikrorzeźbę), hydrosferę, organizmy roślinne i zwierzęce, działalność człowieka oraz długość okresu, w którym ten proces przebiegał (wiek gleby). O jej przynależności typologicznej może decydować cały zespół wymienionych składników glebotwórczych lub tylko jeden. Rodzaj gleby uzależniony jest od genezy skały macierzystej, na której powstała (np. utwory fluwioglacjalne, eoliczne itd.), a o gatunku gleby – grupa granulometryczna (uziarnienie jakie wykazuje charakteryzowana gleba np.: piasek luźny, piasek gliniasty itd.).

Biorąc pod uwagę w/w uwarunkowania na terenie gminy wykształciły się

następujące typy gleb: brunatne, bielcowe, pseudobielcowe, a w dolinach rzecznych mady rzeczne.

W strukturze użytków rolnych dominują gleby gorszych klas bonitacyjnych. Gleby o najlepszych parametrach (III klasy) występują miejscowo i zajmują największe powierzchnie w zachodniej i środkowej części gminy (Lututów, Jeżopole, Dobrosław Kolonia, Kijanice). W postaci mniejszych płątów występują również na wschodzie i południu.

Źródło. Informacje uzyskane z UG w Lututowie

4.7. Warunki klimatu lokalnego

Według atlasu hydrologicznego teren gminy Lututów należy do regionu łódzko-wieluńskiego. Klimat tego regionu charakteryzuje się małymi amplitudami rocznych temperatur, długimi, ciepłymi latami i wiosnami oraz łagodnymi zimami. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8,1°C. Najzimniejszym miesiącem w roku jest styczeń (-1,9°C), a najcieplejszym lipiec (+17°C). Czas trwania okresu wegetacji wynosi 210-200 dni. Średnia roczna wielkość opadów zawiera się w przedziale 550 – 600 mm, przy czym opady półrocza letniego jest przeciętnie o ponad 30% wyższy od półrocza zimowego. Pokrywa śnieżna zalega przez około 30-60 dni. W ciągu roku przypada średnio ok. 150 dni pochmurnych, a więc z zachmurzeniem większym niż 8 stopni i 100 dni pogodnych, z zachmurzeniem mniejszym niż 2 stopnie. Przeważają wiatry zachodnie i południowo zachodnie.

4.8. Świat zwierząt

Faunę gminy reprezentują gatunki, z których większość spotykana jest również w pozostałych częściach województwa i kraju. Poszczególne gatunki zwierząt związane są z określonymi ekosystemami krajobrazami, w tym: leśnym, dolinami rzecznyymi, zbiornikami wodnymi (sztucznymi i naturalnymi) oraz

krajobrazem wiejsko-rolniczym. W faunie borów, zwłaszcza suchych, znaczny udział mają gatunki owadów związanych pokarmowo z sosną (przy czym wiele z nich to znane szkodniki lasów). Występują tu również typowe dla polski środkowej gatunki płazów (np. ropucha szara, kumak nizinny, traszka zwyczajna i grzebieniasta) i gadów (w tym: jaszczurka zwinka, która zasiedla suche i nasłonecznione okrajki borów, padalec, żmija zygzakowata, a na terenach wilgotnych zaskroniec). Fauna ssaków jest dosyć zróżnicowana, występują tu bowiem zarówno duże parzystokopytne, jak i drobne ssaki. Dość pospolicie spotyka się tu sarnę i dziką, jakkolwiek jego stan liczebny jest trudny do ustalenia. Z rzędu ssaków owadożernych występuje: jeż, kret, ryjówka. Wśród gryzoni: nornica ruda, mysz leśna, mysz zaroślowa i wiewiórka ruda. Bogactwo fauny krajobrazu rolniczego zależy przede wszystkim od stopnia jego mozaikowości oraz intensywności prowadzonej tam gospodarki. Na suchych pastwiskach spotkać można okazałe muchówki, np. bąka bydłowego i drapieżnego łowika szerszeniaka. Na obszarach rolniczych spotykamy ptaki pochodzące z różnych środowisk - leśnych i nieleśnych. Jak we wszystkich typach krajobrazów dominują tu gatunki leśne, które przystosowały się do śródpolnych i osiedlowych zadrzewień, sadów, żywopłotów, drzew rosnących wśród szlaków komunikacyjnych. Najliczniejszymi ssakami upraw rolnych są gryzonie, głównie norniki. Z gatunków łownych występują tu królik, zając i polna populacja sarny, które występują również na użytkach zielonych. W sąsiedztwie siedzib ludzkich występują gatunki charakterystyczne dla obszarów zurbanizowanych.

4.9. Szata roślinna

Szata roślinna gminy Lututów jest dość urozmaicona. Składa się na nią roślinność lasów, łąk, pastwisk oraz zespoły synantropijne, w tym: segetalne (związane z terenami upraw) i ruderalne (związane z przestrzeniami zurbanizowanymi).

Grunty leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują obszar 920 ha, stanowiąc 12,1% powierzchni gminy. Największy ich kompleks znajduje się w środkowej części gminy, gdzie sąsiaduje z doliną rzeki Oleśnicy. Pozostałe lasy są niewielkie i wykazują duże rozproszenie. Wykazują one średnią żyzność siedlisk, a w strukturze drzewostanów dominują bory sosnowe z niewielkim udziałem drzewostanów dębowych, świerkowych i bukowych o niskiej zasobności. Na terenach podmokłych występują skupiska olszy.

Do cennych ekosystemów związanych z nieleśnymi formacjami zaliczyć należy zespoły roślinności łąkowej występujące w dolinach rzek (głównie Oleśnicy i Strugi Węglewskiej), mniejszych cieków oraz naturalnych obniżeniach terenu.

Pozostałą część szaty roślinnej stanowią tereny użytkowane rolniczo (pola, łąki, sady), które są specyficznym typem biocenozy charakteryzującym się z reguły znacznym uproszczeniem pod względem składu gatunkowego w porównaniu z biocenozą naturalną oraz roślinność ruderalna zasiedlająca podłoża zmienione przez

człowieka, charakterystyczna dla terenów zurbanizowanych.

4.10. Leśna przestrzeń produkcyjna

W 2016 r. łączna powierzchnia gruntów leśnych w gminie wynosiła 873 ha, z czego 353 ha stanowiły grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych¹.

W zbiorowiskach leśnych największą grupę stanowią siedliska boru świeżego (Bśw) z drzewostanem sosnowym z pojedynczą brzozą i świerkiem, siedliska boru mieszanego świeżego (BMśw) z drzewostanem sosnowym, jodłowym modrzewiowym i siedliska boru mieszanego wilgotnego (BMw).

4.11. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Gospodarstwa na terenie gminy charakteryzują się niekorzystną strukturą agrarną. Ich znaczna część, bo 48,4% posiada grunty o powierzchni od 0 do 5 ha, a 14% od 5 do 7 ha. Gospodarstwa mniejsze często prowadzą działalność rolniczą wspólnie z inną działalnością komercyjną. Przy Zespole Szkół Rolniczych w Lututowie funkcjonuje Gospodarstwo Pomocnicze gospodarujące powierzchnią 56,02 ha. Na terenie gminy działa również kilkunastu większych właścicieli, którzy prowadzą rolnictwo towarowe. Struktura gospodarstw rolnych na terenie gminy w 2010 r. przedstawiała się następująco:

- do 0-1 ha – 47 gospodarstw,
- od 1-5 ha – 307 gospodarstw,
- od 5-10 ha – 227 gospodarstw,
- od 10-15 ha – 83 gospodarstwa,
- powyżej 15 ha – 84 gospodarstwa.

RAZEM – 748 gospodarstw²

W strukturze upraw dominują głównie: żyto, pszenżyto, mieszanki zbóż, owies, ziemniaki i kukurydza na zielonkę. Warzywnictwo i ogrodnictwo nie stanowi ważniejszej dziedziny gospodarki rolnej. Produkcja warzyw i owoców jest rozdrobniona, najczęściej uprawiane są one w przydomowych ogródkach na własne potrzeby, rzadziej na sprzedaż. Poza produkcją roślinną hoduje się tu trzodę chlewną, bydło mleczne i drób. Słaba opłacalność produkcji rolnej mobilizuje rolników do szukania nowych form działalności, szczególnie w zakresie przetwórstwa, czy też rolnictwa ekologicznego. Ze względu na brak bazy przetwórczej, rolnictwo posiada niewykorzystane moce produkcyjne, zarówno w uprawie jak i hodowli.

---

¹ Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

² Źródło: www.swaid.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych, powszechny spis rolny 2010

4.12. Zagrożenia środowiska

Ocena uwarunkowań środowiska przyrodniczego, warunków sanitarno-zdrowotnych oraz walorów krajobrazowych obszaru opracowania pozwala na dokonanie diagnozy jego obecnego oraz potencjalnego stanu, jak również możliwości dalszego funkcjonowania. W warunkach naturalnych środowisko przyrodnicze tworzy układ wzajemnie ze sobą powiązanych i wpływających na siebie elementów abiotycznych i biotycznych. Wszelka działalność człowieka powoduje zmiany w pierwotnym stanie równowagi. Przekształceniom i degradacji na skutek antropopresji podlegają poszczególne elementy środowiska, przy czym zmiana jednego wywołuje zaburzenia równowagi w całym układzie, co oddziałuje na pozostałe elementy. Poszczególne komponenty środowiska odznaczają się zróżnicowaną wrażliwością na procesy degradujące, przez co ich stan i możliwości funkcjonowania są również odmienne.

Na terenie gminy Lututów głównym źródłem zagrożenia środowiska jest jego zanieczyszczenie (czyli wprowadzenie do powietrza, wody, ziemi, substancji stałych, ciekłych lub gazowych albo energii w takich ilościach lub w takim składzie, który może ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, glebę, wodę lub spowodować inne zmiany w środowisku, w tym również kulturowym). Powstaje ono w wyniku postępującego procesu urbanizacji, który przekłada się na rozwój transportu, gospodarki komunalnej itp.

Zagrożenia środowiska to przede wszystkim:

- zagrożenia atmosfery,
- zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych,
- przekształcenia rzeźby terenu oraz pokrywy glebowej,
- zagrożenia środowiska powodowane przez hałas,
- zagrożenia środowiska powodowane oddziaływaniem elektromagnetycznym.

4.12.a. Zagrożenia atmosfery

Antropogeniczne rodzaje źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza w gminie Lututów można podzielić na:

- emisję punktową (zorganizowaną emisję z kominów zakładowych powstałą w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych),
- emisję liniową (komunikacyjną, pochodzącą głównie z transportu samochodowego, kolejowego, w której poszczególne odcinki drogi rozpatrywane są jako emitery),
- emisje powierzchniową (w skład której wchodzi zanieczyszczenia komunalne z: palenisk domowych, gromadzenia i utylizacji ścieków oraz odpadów).

Główny wpływ na stan powietrza mają przede wszystkim procesy energetycznego spalania paliw związane z emisją powierzchniową oraz emisją punktową. Są one szczególnie uciążliwe w okresie grzewczym wśród zwartej

zabudowy, która utrudnia proces rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Procesy te pochodzą zarówno z niskich emitorów odprowadzających gazowe produkty spalania z palenisk domowych, jak i lokalnych i zbiorczych kotłowni (w tym: kotłowni przy blokach Spółdzielni Mieszkaniowej w Lututowie oraz przy szkole podstawowej w Lututowie). Do emitorów punktowych zaliczyć należy kotłownie zlokalizowane w firmach produkcyjnych i usługach.

Ważnym źródłem zanieczyszczenia są również arterie o dużym natężeniu ruchu, a zwłaszcza trasy tranzytowe (w tym przede wszystkim: droga ekspresowa S8, droga wojewódzka Nr 482 oraz drogi powiatowe). Źródła emisji komunikacyjnej znajdują się nisko nad ziemią, co sprawia, że zanieczyszczenia emitowane z silników pojazdów kumulują się głównie w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ na jakość powietrza maleje wraz z odległością. Brak jest danych dotyczących wielkości emisji substancji szkodliwych do atmosfery pochodzących z transportu na terenie gminy. Nie mniej jednak sektor ten, ma coraz większy wpływ na jakość i stan powietrza. Szkodliwe substancje pochodzące ze spalania paliw stanowią źródło zanieczyszczenia zarówno powietrza, jak i gleb, a w konsekwencji również wód powierzchniowych i podziemnych na skutek wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu.

4.12.b. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych powodują przede wszystkim następujące punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń:

- zrzuty ścieków z jednostek wiejskich, gdzie budowa wodociągów wyprzedziła budowę sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków – stopień zwodociągowania gminy jest wysoki, brak natomiast wystarczającej ilości sieci kanalizacyjnych i obiektów oczyszczania ścieków;
- ścieki deszczowe, spływające z terenów komunikacyjnych, placów utwardzonych i stacji paliw;
- spływy z terenów rolniczych (stosowane w nadmiarze nawozy sztuczne, środki ochrony roślin, nawozy naturalne – obornik, gnojowica);
- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na nieczystości płynne, nielegalne wykorzystywanie nie eksploatowanych studni jako zbiorników na nieczystości ciekłe, powodujące bezpośrednie zanieczyszczenie poziomów wodonośnych.

4.12.c. Przekształcenie rzeźby terenu oraz pokrywy glebowej

Na terenie gminy Lututów do obszarów o przekształconej rzeźbie, zaliczyć należy punkty niekoncesjonowanego wydobycia piasków i żwirów. Pozyskiwanie kruszyw powoduje lokalne zmiany powierzchni ziemi i wpływa na pogorszenie warunków glebowych w jego okolicach.

Niewątpliwie zagrożenie dla pokrywy glebowej stanowią również dzikie wysypiska śmieci. Wobec rozbudowanej sieci wodociągowej i słabo rozwiniętej sieci kanalizacyjnej pewne niebezpieczeństwo dla stanu sanitarnego gleb mogą stanowić

również nieszczelne szamba oraz rozlewana na pola gnojowica.

4.12.d. Zagrożenia środowiska powodowane przez hałas

Jednym z bardziej determinujących czynników jakości środowiska jest *hałas rozumiany jako dźwięki niepożądane, uciążliwe, szkodliwe*. Może on wywierać niekorzystny wpływ na zdrowie człowieka, świat zwierzęcy i roślinny, a jego szkodliwość zależy od natężenia, częstotliwości, charakteru zmian w czasie, długości trwania działania. Hałas występuje powszechnie, zwłaszcza wzdłuż tras komunikacyjnych, obiektów przemysłowych i usługowych o charakterze wytwórczym. Na terenie gminy nie ma stałego punktu pomiarowego, jednak można przyjąć, że głównym jego źródłem jest hałas drogowy, uzależniony od wielu czynników, w tym m.in.:

- o od układu drogowego,
- o natężenia i struktury ruchu,
- o średniej prędkości strumienia pojazdów,
- o stanu technicznego nawierzchni,
- o stanu technicznego pojazdów.

Gmina Lututów charakteryzuje się dobrymi warunkami aerosanitarnymi. Pewnym zagrożeniem dla jakości powietrza jest emisja zanieczyszczeń z lokalnego transportu samochodowego oraz emisja pyłów i gazów ze spalania węgla w domowych piecach (w okresie zimowym).

Największe natężenie hałasu komunikacyjnego notuje się w bezpośrednim sąsiedztwie dróg (szczególnie przy drodze ekspresowej S8), a wielkość emisji odpowiada natężeniu ruchu.

Pozostałe źródła hałasu wynikające z funkcjonowania człowieka oraz prowadzonej działalności oddziałują na środowisko w znikomym stopniu, w porównaniu do hałasu drogowego. Stanowią one, w zdecydowanej większości przypadków, tło akustyczne dla hałasu samochodowego, który w głównej mierze decyduje o akustycznym klimacie na analizowanych terenach.

4.12.e. Zagrożenia powodowane oddziaływaniem elektromagnetycznym

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są systemy wytwórcze i przesyłowe energii elektrycznej, stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i urządzenia użytku domowego, słowem - promieniowanie to występuje powszechnie w środowisku. Ujemny wpływ na stan środowiska i zdrowie ludzi mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 do 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym. W gminie Lututów do sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska należą:

- linie elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,

- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne wykorzystywane w: ośrodkach medycznych, policji, straży pożarnej.

5. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze gminy Lututów występują następujące formy ochrony przyrody, w tym:

- pomniki przyrody,
- użytki ekologiczne.

5.1. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Do pomników przyrody ożywionej na terenie gminy należą pojedyncze drzewa odznaczające się sędziwym wiekiem, wielkością, niezwykłymi kształtami lub innymi cechami. Zaliczyć do nich należy:

Nazwa	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Lokalizacja
cis pospolity (2 pnie)	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9	cis pospolity o obwodzie 105 cm	Świątkowice dz. nr ewid. 320/14
dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody. Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9	dąb szypułkowy o obwodzie 365 cm	Świątkowice dz. nr ewid. 320/14
dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody. Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9	dąb szypułkowy o obwodzie 380 cm	Świątkowice dz. nr ewid. 320/14
dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody. Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9	dąb szypułkowy o obwodzie 310 cm	Świątkowice dz. nr ewid. 320/14
2 buki zwyczajne i dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody. Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9	2 buki zwyczajne o obwodzie 330 i 290 cm, dąb szypułkowy o obwodzie 330 cm,	Świątkowice dz. nr ewid. 320/14
wiąz szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody. Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9	wiąz szypułkowy o obwodzie 350	Żmuda dz. nr ewid. 70

5.2. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Istotnym powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym, o dużym znaczeniu dla zachowania unikatowych zasobów genowych. Z reguły nie mogły one zostać objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i mniejszą rangę walorów przyrodniczych. Na terenie gminy tą formą ochrony przyrody objęto:

Nazwa użytku ekologicznego	Data utworzenia	Pow. [ha]	Obowiązująca podstawa prawna	Obręb ewidencyjny
teren przy Zespole Szkół Rolniczych w Lututowie pokryty drzewostanem o charakterze parkowym	2005-04-27	1,58 ha	Uchwała Nr XXVI/139/05 Rady Gminy w Lututowie z dnia 27 kwietnia 2005 r. w sprawie: ustanowienia użytku ekologicznego	Lututów dz. nr ewid 369/4

6. Udokumentowane złoża kopalin, zasoby wód podziemnych oraz udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Na terenie gminy znajduje się następujące udokumentowane złoża kopalin:

- złożo Chojny - złożo kruszywa naturalnego o powierzchni 6,591 ha, zlokalizowane na działkach nr ewid. 526, 527, 528/2, 529, w miejscowości Chojny. Zasoby bilansowe złoża według stanu na dzień 31.12.2016 r. wynoszą 777 tys. ton,
- złożo Jeżopole - złożo kruszywa naturalnego o powierzchni 8,50 ha, zlokalizowane na działkach nr ewid. 14, 15, 16, 17/2, w miejscowości Jeżopole. Zasoby bilansowe złoża według stanu na dzień 31.12.2016 r. wynoszą 1 067 tys. ton,
- złożo Uników (złożo częściowo zlokalizowane na terenie gminy) – złożo gazu ziemnego o powierzchni 238,00 ha. Zasoby bilansowe złoża według stanu na dzień 31.12.2016 r. wynoszą 170,00 mln m³.

Teren gminy nie znajduje się w zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych.

Na obszarze gminy nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

7. Tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.

W granicach gminy Lututów występują następujące tereny górnicze i obszary związane z eksploatacją złóż:

- teren górniczy Chojny A1, obszar górniczy Chojny - Pole A1, obszar górniczy Chojny - Pole B, koncesja znak: ROV.7422.161.2012.AW z dnia 4 października 2012 r., ustanowiona decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego, na wydobywanie kopaliny ze złoża „Chojny”, zmieniona decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego, znak: RŚV.7422.155.2013.MK z dnia 11 września 2013 r.

8. Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych

Na obszarze gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w szczególności obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

9. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

9.1. Rys historyczny

Nazwa miejscowości Lututów wywodzi się od imienia Lutold używanego w rycerskim rodzie Wieruszów, którzy otrzymali te ziemie na własność w ok. 1371 r. W 1406 r. przywilejem królewskim Władysława Jagiełły, osadę Lututów przekształcono w miasto (nadano mu prawa miejskie). Od tego roku posiadał też kościół, a od 1407 r. był ośrodkiem targowym. Pomimo dogodnego położenia Lututów tak naprawdę nigdy nie spełniał funkcji miasta. Podstawowym źródłem utrzymania jego mieszkańców było głównie rolnictwo. W 1563 r. wśród mieszczan znalazło się zaledwie sześciu rzemieślników – pozostali byli rolnikami. Na początku XVII w. obszar gminy był stosunkowo gęsto zaludniony (10-20 osób/km²), jednak w wyniku wielkiego pożaru z 1639 r., który zniszczył praktycznie całą zabudowę, wojen szwedzkich (położenie miasta na szlaku wojskowym do Częstochowy), stacjonowania chorągwi królewskich po śmierci Jana III Sobieskiego w okresie bezkrólewia, dalszych pożarów, a wreszcie zarazy, ziemie wchodzące w skład obecnej gminy silnie wyludniały się. W dokumentach z XVIII w. mówi się o Lututowie wyłącznie jako o wsi. W 1790 r. było tu 58 domów i 271 mieszkańców. Po II rozbiórce Polski Lututów

znalazł się w nowej niemieckiej prowincji – Prusach Południowych. Administracyjnie przynależał do departamentu piotrkowskiego, a po III rozbiorze w 1796 r. znalazł się w departamencie kaliskim. W tym okresie osiedliło się w miasteczku wielu Cyganów zajmujących się rolnictwem i kowalstwem. Po utworzeniu Księstwa Warszawskiego Lututów znalazł się w departamencie kaliskim (powiat ostrzeszowski), a po upadku Księstwa – w granicach Królestwa Polskiego, w obwodzie wieluńskim, (województwo kaliskie, powiat ostrzeszowski). W tym czasie właścicielem dóbr lututowskich był Alojzy Prosper Biernacki, znany także jako działacz gospodarczy i polityczny. Przyczynił się on do założenia niższej szkoły rolniczej w Lututowie. Od 1816 r. Biernacki chciał wykorzystać sprzyjające okoliczności oraz przychylne nastawienie władz Królestwa i starał się o odnowienie praw miejskich. Niestety, ówczesne władze ministerialne nie zgodziły się, argumentując to przede wszystkim brakiem rzemieślników i kupców potrzebnych do prawidłowego rozwoju miasta. Po upadku powstania listopadowego ówczesnemu dziedzicowi, skonfiskowano majątek, który wystawiono na publiczną licytację. Nowym właścicielem został krewny Prospera Biernackiego – Stanisław Poraj Biernacki. Dzięki jego staraniom Lututów otrzymał prawa miejskie w 1843 r. (które ostatecznie utracił po powstaniu styczniowym). Przekształcenie osady w miasto nie przyczyniło się do szybkiego rozwoju Lututowa – zmniejszyła się liczba ludności, nastąpiły także istotne zmiany w składzie narodowościowym. Wraz z tym, jak Lututów stał się ośrodkiem handlowym, zaczęła się w nim osiedlać ludność żydowska. W 1918 r., po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, Lututów stał się lokalnym gminnym ośrodkiem handlu i kultury. Zbudowano tutaj elektrownię, a w 1921 r. – remizę straży pożarnej, która stała się ośrodkiem spotkań kulturalnych. W miasteczku działały również: Spółdzielnia Kredytowa i Spółdzielnia Spożywców oraz różnego rodzaju organizacje polityczne i społeczne. W czasie okupacji Lututów został włączony do Rzeszy. W ramach akcji germanizacyjnej zmieniono nazwę miejscowości i ulic, rozpoczęto również prześladowanie Polaków i Żydów (zamknięto szkołę i kościół). W ramach represji od 1940 do 1943 r. wysiedlano z Lututowa i okolicznych wiosek ok. 1000 mieszkańców. Wielu z nich wywieziono na przymusowe roboty do Niemiec. 26 stycznia 1945 r. Lututów został wyzwolony przez Armię Czerwoną.

9.2. Środowisko kulturowe

Zachowane zasoby dziedzictwa kulturowego, obejmujące cenne zabytki wpisane do rejestru zabytków i ewidencji konserwatorskiej, historycznie ukształtowane układy przestrzenne, miejsca koncentracji podziemnych warstw kultury, a także tradycja regionu, stanowią wartości podlegające ochronie prawnej i pozwalające na wyodrębnienie obszarów o znaczących walorach środowiska kulturowego, na które składają się: przekształcone przez człowieka twory przyrody oraz wytworzone wartości materialne i duchowe. Troska o środowisko kulturowe to nie tylko ochrona materialnych śladów naszej przeszłości, ale także ochrona

tożsamości ludzi w jej najbardziej newralgicznym aspekcie, bowiem straty w środowisku kulturowym, a szczególnie utracone dziedzictwo kulturowe, są nie do odtworzenia.

Ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej jest celem polityki przestrzennej, a kształtowanie środowiska kulturowego powinno generować rozwój innych dziedzin życia regionu (np. turystykę i rekreację, osadnictwo, leśnictwo, rolnictwo). Obiekty kultury materialnej winny być wykorzystane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji i nadania im odpowiednich funkcji użytkowych.

W studium uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.
- parków kulturowych – na terenie gminy nie występują parki kulturowe.

Ponadto studium uwzględnia występujące na terenie gminy zabytki archeologiczne będące świadectwem wielowiekowej historii, w postaci stanowisk archeologicznych zarejestrowanych w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

9.2.a. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Lokalizacja	Obiekt	Wpis do rejestru
zabytki architektury			
1.	Lututów	kościół parafialnego p.w. św. Piotra i Pawła Trójcy	Nr rej. 302/A
2.	Świątkowice	dwór park	Nr rej. 168/A Nr rej. 373/A

9.2.b. Zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Lp.	Lokalizacja	Obiekt, czas powstania
zabytki architektury		
1.	Chojny	Dom Nr 23, drewn., ok. 1937 r.
2.		Dom Nr 56, drewn., 1920 r.
3.		Dom Nr 76, drewn., lata 30-te XX w.
4.		Dom Nr 84, drewn., 1930 r.
5.		Szkoła, Chojny 21
6.	Dobrosław	Dom Nr 1, mur., 1938 r., budynek byłej szkoły podstawowej
7.		Krzyż przydrożny, 1893 r.
8.	Dymki	Zagroda, Dymki 39, 1890 r.
9.		Zagroda, Dymki 40, 1936 r.
10.		Kapliczka M.B. Częstochowskiej, mur., 1930 r.
11.		Dom Nr 33, lata 30-te XX w.
12.	Łęki Małe	obora, Łęki Małe 33, 1936 r.
13.	Łęki Duże	Dom Nr 3, 1925 r.
14.		Dom Nr 5, drewn., 1932 r.
15.		Dom Nr 17, 1935 r.
16.		obora, Łęki Duże 10, 1925 r.

17.	Niemojew	Kapliczka, mur., 1920
18.		Dom, ob. gajówka, drewn., 1932 r.
19.		Dom nr 22, mur., 1937 r.
20.		Dom Nr 24, drewn., 1917 r.
21.		Dom Nr 37, 1924 r.
22.	Swoboda	Cmentarz ewangelicki, XIX w.
23.		Szkoła podstawowa, Swoboda 6, 1920 r.
24.	Świątkowice	Zespół dworski - dwór, mur.-drewn., XVIII w.
25.		Zespół dworski - park, XVIII w.
26.	Lututów	Zespół kościoła parafialnego (plebania, budynek i otoczenie kościoła)
27.		Otoczenie kościoła z pierścieniem drzew w granicy trwałego ogrodzenia
28.		Plebania, lata 20-te XX w.
29.		Zespół cmentarza parafialnego (kaplica cmentarna, zadrzewienie), XIX w.
30.		Kaplica cmentarna, ul. Cmentarna, I połowa XX w.
31.		Grobowiec – cmentarz w Lututowie, ul. Cmentarna, 1829 r.
32.		Dom, ul. Polna 2
33.		Dom, ul. Gimnazjalna 12
34.		Dom, ul. Gimnazjalna 8/10
35.		Zespół dawnej synagogi, ul. Wieruszowska, połowa XIX w.
36.		Zespół domu, ul. Gimnazjalna 1
37.		Młyn, ul. Zielona
38.		Zespół domu, ul. Wieruszowska 11
39.		Dom, ul. Wieruszowska 33
40.		Były ośrodek zdrowia – obecnie budynek mieszkalny, ul. Złoczewska 15
41.		Dom, ul. Złoczewska 8
42.		Dom, ul. Złoczewska 37
43.		Była szkoła – obecnie budynek mieszkalny oraz oficyna, ul. Złoczewska
44.		Dom, ul. Złoczewska 7
45.		Dom, ul. Złoczewska 10
46.		Dom, ul. Wieruszowska 23
47.		Zespół dworski – obora, Zespół Szkół Rolniczych, ul. Klonowska 3
48.		Dom, ul. Rynek 14
49.		Zespół domu, ul. Rynek 7/6
50.		Dom, ul. Rynek 2, 1927 r.
51.		Dom, ul. Rynek 9
52.		Zespół Dworski – dom zarządcy
53.		Zespół Dworski – park
54.		Zespół Dworski – spichlerz
55.		Zespół Dworski – magazyn
56.		Zespół Dworski – gorzelnia
57.		Zespół Dworski – dwór, Zespół Szkół Rolniczych
58.		Dom, ul. Rynek 10
59.		Dom, ul. Rynek 16
60.		Dom, ul. Rynek 3
61.	Dom, ul. Rynek 13	
62.	Dom, ul. Rynek 20	
63.	Dom, ul. Rynek 4	

64.		Dom, ul. Rynek 11
65.		Dom, ul. Rynek 5
66.		Dom, ul. Rynek 1
67.		Dom, ul. Rynek 21
68.		Dom, ul. Rynek 15
69.		Dom, ul. Rynek 22
70.		Dom, ul. Polna 3
71.		Dom, ul. Ks. Ucieklaka 6
72.		Dom, ul. Złoczewska 2
73.		Dom, ul. Ks. Ucieklaka 10
74.		Dom, ul. Wieluńska 4
75.		Dom przedpogrzebowy, ul. Wieruszowska
76.		Dom, ul. Wieruszowska
77.		Dom, ul. Złoczewska 25
78.		Dom, ul. Wieluńska 30
79.		Dom, ul. Złoczewska 73
80.		Dom, ul. Wieluńska 9
81.		Obora, ul. Wieluńska 4
82.		Dom, ul. Złoczewska 22
		Dom, ul. Przejazd 1

W Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków ujęty jest ponadto historyczny układ urbanistyczny miejscowości Lututów.

9.2.c. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy znajduje się szereg stanowisk archeologicznych, będących świadectwem wielowiekowej historii gminy:

Spis stanowisk archeologicznych na terenie gminy LUTUTÓW
zarejestrowanych w wojewódzkiej ewidencji zabytków

- *. Augustynów 1 (1 na 74-41), gm. Lututów
  - osada kultury polskiej, XIV-XV w.
- *. Augustynów 2 (2 na 74-41), gm. Lututów
  - osada kultury polskiej, XIV-XV w.
- *. Augustynów 3 (3 na 74-41), gm. Lututów
  - osada kultury polskiej, XIV-XV w.
- *. Augustynów 4 (4 na 74-41), gm. Lututów
  - osada kultury polskiej, XIV-XV w.

- *. Brzozowiec 1 (11 na 75-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność

- *. Chojny 1 (9 na 75-43), gm. Lututów
  - osada (?) kultury trzeńnickiej, wczesna EB
  - osada (?) kultury łużyckiej, III EB
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
- *. Chojny 2 (17 na 75-43), gm. Lututów
  - osada kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona
- *. Chojny 3 (21 na 75-43), gm. Lututów
  - osada kultury przeworskiej, rzym
- *. Chojny 4 (22 na 75-43), gm. Lututów
  - osada kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 5 (23 na 75-43), gm. Lututów
  - osada (?) kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 6 (24 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej (?), wczesne średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVIII w.
- *. Chojny 7 (25 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 8 (26 na 75-43), gm. Lututów
  - osada kultury łużyckiej, halsztat
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 9 (27 na 75-43), gm. Lututów
  - osada kultury łużyckiej, halsztat
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 10 (28 na 75-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, halsztat
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVIII w.
- *. Chojny 11 (29 na 75-43), gm. Lututów
  - osada (?) kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 12 (30 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury przeworskiej, rzym

- punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 13 (31 na 75-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, V EB-halsztat
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 14 (32 na 75-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 15 (33 na 75-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 16 (34 na 75-43), gm. Lututów
  - osada kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 17 (35 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
  - osada kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 18 (48 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 19 (49 na 75-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, EB
  - ślad osadnictwa kultury przeworskiej, chronologia nieokreślona
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 20 (50 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
- *. Chojny 21 (51 na 75-43), gm. Lututów
  - cmentarzysko kultury przeworskiej, późny rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- stanowisko częściowo zniszczone przez zasadzenie młodnika**
- *. Chojny 22 (52 na 75-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, EB
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 23 (53 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, pradzieje
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 24 (61 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, pradzieje
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Chojny 25 (63 na 75-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury komornickiej, starszy mezolit
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, wczesna EB
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Dymki – Folwark 1 (41 na 74-42), gm. Lututów

- ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
- *. Dymki – Folwark 2 (37 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury trzcinieckiej/przedłużyckiej, II EB
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Dymki – Folwark 3 (38 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury trzcinieckiej, I-II EB
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, XVI-XVII w.

- *. Dymki – Góry 1 (28 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Dymki – Góry 2 (31 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
- *. Dymki – Góry 3 (39 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, EB-halsztat
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Dymki – Góry 4 (40 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, halsztat-wczesny laten
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Dymki – Góry 5 (47 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, EB
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Dymki – Góry 6 (46 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Dymki – Góry 7 (48 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, rzym
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
  - osada kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Dymki – Góry 8 (49 na 74-42), gm. Lututów
  - osada (?) kultury łużyckiej, IV-V EB
  - ślad osadnictwa kultury przeworskiej (?), chronologia nieokreślona
  - osada kultury polskiej, XV-XVII w.
- *. Dymki – Góry 9 (50 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Dymki – Góry 10 (51 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.

- *. Dymki – Kijanice 1 (42 na 74-42), gm. Lututów
  - osada (?) kultury łużyckiej, EB
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Dymki – Kijanice 2 (43 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
- *. Dymki – Kijanice 3 (45 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury nieokreślonej, mezolit
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Dymki – Kijanice 4 (44 na 74-42), gm. Lututów

- ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, pradzieje
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.

- *. Hipolity 1 (1 na 75-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, EB

- *. Huta 1 (26 na 74-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, EB
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
- *. Huta 2 (27 na 74-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej?, rzym?
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.

zagrożenie: budowa S8
- *. Huta 3 (28 na 74-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, neolit
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII
- *. Huta 4 (29 na 74-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Huta 5 (30 na 74-43), gm. Lututów
  - osada kultury trzcinińskiej, II-III EB
  - osada kultury łużyckiej, halsztat

zagrożenie: budowa S8
- *. Huta 6 (31 na 74-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, pradzieje

zagrożenie: budowa S8

- *. Jeżopole 1 (29 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.

- *. Kłoniczki 1 (36 na 75-43), gm. Lututów
  - osada (?) kultury łużyckiej, halsztat-wczesny laten
  - punkt osadniczy kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Kłoniczki 2 (37 na 76-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, EB
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Kłoniczki 3 (38 na 76-43), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Kłoniczki 4 (39 na 76-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury przeworskiej, rzym
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.
- *. Kłoniczki 5 (40 na 76-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, pradzieje
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVII-XVIII w.

- *. Kopaniny 1 (19 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.

- *. Kopaniny 2 (18 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.

- *. Kozub 1 (33 na 74-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia/EB
  - zagrożenie: budowa S8**

- *. Lututów 1 (33 na 74-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Lututów 2 (15 na 75-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury trzcinieckiej, II EB
- *. Lututów 3 (3 na 75-42), gm. Lututów
  - osada kultury łużyckiej, EB
- *. Lututów 4 (4 na 75-42), gm. Lututów
  - osada kultury łużyckiej, EB
  - zagrożenie: samowolny pobór piasku**
- *. Lututów 5 (9 na 75-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, neolit
  - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność

- *. Lututów – Żmuda 1 (74-42), gm. Lututów
  - cmentarzysko kultury łużyckiej, halsztat
  - 1971 – badania ratownicze, B. Abramek

- *. Łęki Duże 1 (10 na 75-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, pradziej?e
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność

- *. Łęki Małe 1 (5 na 75-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
- *. Łęki Małe 2 (6 na 75-42), gm. Lututów
  - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
- *. Łęki Małe 3 (7 na 75-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność

- *. Niemojew 1 (24 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Niemojew 2 (25 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Niemojew 3 (23 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
  - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Niemojew 4 (22 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
- *. Niemojew 5 (21 na 74-42), gm. Lututów
  - osada kultury pucharów lejkowatych (faza wiórecka), neolit

- ślad osadnictwa kultury polskiej, XVI-XVII w.
  - *. Niemojew 6 (52 na 74-42), gm. Lututów
    - ślad osadnictwa kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
    - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
  - *. Niemojew 7 (20 na 74-42), gm. Lututów
    - punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych, neolit
    - ślad osadnictwa kultury polskiej, XVI-XVII w.

  - *. Ostrycharze 1 (1 na 75-41), gm. Lututów
    - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
  - *. Ostrycharze 2 (2 na 75-41), gm. Lututów
    - osada kultury polskiej, nowożytność
  - *. Ostrycharze 3 (3 na 75-41), gm. Lututów
    - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
  - *. Ostrycharze 4 (4 na 75-41), gm. Lututów
    - ślad osadnictwa kultury przeworskiej, rzym
    - punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność

  - *. Piaski 1 (35 na 74-42), gm. Lututów
    - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
  - *. Piaski 2 (36 na 74-42), gm. Lututów
    - ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, neolit
    - ślad osadnictwa kultury polskiej, średniowiecze
    - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
  - *. Piaski 3 (34 na 74-42), gm. Lututów
    - punkt osadniczy kultury polskiej, XV-XVII w.
  - *. Piaski 4 (5 na 74-41), gm. Lututów
    - osada kultury polskiej, XIV-XV w.
  - *. Piaski 5 (6 na 74-41), gm. Lututów
    - osada kultury polskiej, XIV-XV w.

  - *. Popielina Towarzystwo 1 (17 na 74-42), gm. Lututów
    - ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, neolit
    - punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.
  - *. Popielina Towarzystwo 2 (16 na 74-42), gm. Lututów
    - punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych, neolit
    - ślad osadnictwa kultury polskiej, XVI-XVII w.
  - *. Popielina Towarzystwo 3 (15 na 74-42), gm. Lututów
    - ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, neolit
    - ślad osadnictwa kultury polskiej, XVI-XVII w.

  - *. Swoboda 1 (12 na 75-42), gm. Lututów
    - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
  - *. Swoboda 2 (14 na 75-42), gm. Lututów
    - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
  - *. Swoboda – Brzozowiec 3 (19 na 75-42), gm. Lututów
    - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia
    - ślad osadnictwa kultury łużyckiej?, halsztat?
    - osada kultury prapolskiej, wczesne średniowiecze
- zagrożenie: budowa S8**

- *. Swoboda – Brzozowiec 4 (12 na 75-42), gm. Lututów
- obozowisko kultury nieokreślonej, epoka kamienia
zagrożenie: budowa S8
- *. Swoboda – Brzozowiec 5 (20 na 75-42), gm. Lututów
- obozowisko kultury nieokreślonej, epoka kamienia
- osada kultury nieokreślonej, wczesna EB
zagrożenie: budowa S8
- *. Swoboda – Brzozowiec 6 (21 na 75-42), gm. Lututów
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia/EB
- osada kultury trzcinieckiej?, II-III EB
zagrożenie: budowa S8
- *. Swoboda – Brzozowiec 7 (22 na 75-42), gm. Lututów
- ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, pradziej
zagrożenie: budowa S8
- *. Swoboda – Brzozowiec 8 (23 na 75-42), gm. Lututów
- osada kultury trzcinieckiej, II-III EB
zagrożenie: budowa S8
- *. Swoboda – Brzozowiec 9 (24 na 75-42), gm. Lututów
- ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia/wczesna EB
zagrożenie: budowa S8

- *. Świątkowice 1 (13 na 75-42), gm. Lututów
- ślad osadnictwa kultury polskiej, późne średniowiecze
- punkt osadniczy kultury polskiej, nowożytność
- *. Świątkowice 1 (59 na 76-42), gm. Lututów
- osada kultury polskiej, XIV-XV w.
- *. Świątkowice 2 (60 na 76-42), gm. Lututów
- osada kultury polskiej, XIV-XV w.
- *. Świątkowice 3 (61 na 76-42), gm. Lututów
- osada kultury polskiej, XIV-XV w.

- *. Walknówek 1 (30 na 74-42), gm. Lututów
- punkt osadniczy kultury przeworskiej, późny laten
- ślad osadnictwa kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Walknówek 2 (32 na 74-42), gm. Lututów
- punkt osadniczy kultury polskiej, XIII-XIV w.
- punkt osadniczy kultury polskiej, XVI-XVII w.

- *. Wiry 1 (73 na 75-43), gm. Lututów
- punkt osadniczy kultury łużyckiej, EB
zagrożenie: budowa S8
- *. Wiry 2 (74 na 75-43), gm. Lututów
- osada kultury łużyckiej, EB
- ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność
zagrożenie: budowa S8
- *. Wiry 3 (75 na 75-43), gm. Lututów
- punkt osadniczy kultury nieokreślonej, epoka kamienia/EB
- osada kultury trzcinieckiej, II-III EB
- osada kultury łużyckiej, EB-halsztat
- osada kultury przeworskiej, rzym

zagrożenie: budowa S8

- *. Wiry 4 (76 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia/EB?
  - osada kultury łużyckiej, EB-halsztat

zagrożenie: budowa S8

- *. Wiry 5 (77 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury nieokreślonej, epoka kamienia/EB?
  - osada kultury łużyckiej/pomorskiej, EB-halsztat
  - osada kultury przeworskiej, rzym

zagrożenie: budowa S8

- *. Wiry 6 (78 na 75-43), gm. Lututów
  - osada kultury łużyckiej/pomorskiej, EB-halsztat
  - punkt osadniczy kultury polskiej, średniowiecze

zagrożenie: budowa S8

- *. Wiry 7 (79 na 75-43), gm. Lututów
  - osada kultury łużyckiej/pomorskiej, EB-halsztat

zagrożenie: budowa S8

- *. Wiry 8 (80 na 75-43), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, EB-halsztat

zagrożenie: budowa S8

- *. Wiry 9 (81 na 75-43), gm. Lututów
  - osada kultury trzcienieckiej, II-III EB

zagrożenie: budowa S8

- *. Zygmunatów 1 (14 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, EB
- *. Zygmunatów 2 (27 na 74-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury łużyckiej, chronologia nieokreślona
- *. Zygmunatów 3 (26 na 74-42), gm. Lututów
  - osada kultury polskiej, XVI-XVII w.
- *. Żmuda 1 (2 na 75-42), gm. Lututów
  - ślad osadnictwa kultury polskiej, nowożytność

10. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym

Z uwagi na to, że prace nad audytem krajobrazowym dla województwa łódzkiego są w dalszym ciągu w toku, nie formułuje się rekomendacji i wniosków do niniejszego studium.

11. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

11.1. Rozwój, ruch naturalny i migracje ludności

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności zamieszkujących gminę Lututów wg stanu na dzień 31 XII 2016 r. wynosiła:

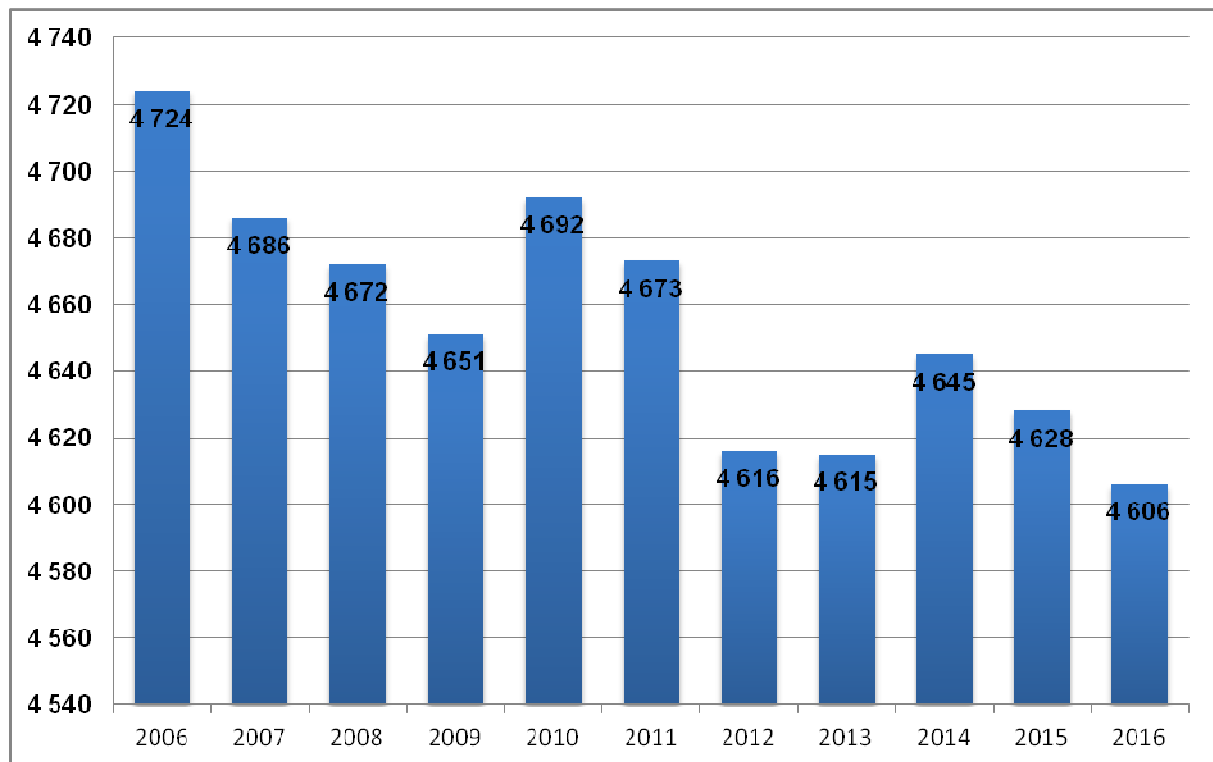
Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn
4606	2277	2329	61	102

W ciągu ostatnich lat liczba ludności kształtowała się w następujący sposób:

Rok	Gmina Lututów			Powiat	Województwo
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Ogółem
2000	4 922	2 426	2 496	42 580	2 627 824
2006	4 724	2 343	2 381	42 269	2 566 198
2007	4 686	2 323	2 363	42 149	2 555 898
2008	4 672	2 304	2 368	42 212	2 548 861
2009	4 651	2 300	2 351	42 168	2 541 832
2010	4 692	2 334	2 358	42 465	2 542 436
2011	4 673	2 324	2 349	42 372	2 533 681
2012	4 616	2 295	2 321	42 281	2 524 651
2013	4 615	2 294	2 321	42 260	2 513 093
2014	4 645	2 307	2 338	42 196	2 504 136
2015	4 628	2 284	2 344	42 195	2 498 603
2016	4 606	2 277	2 329	42 237	2 485 323

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

Powyższe zestawienie tabelaryczne pokazuje, że od roku 2000 nastąpił spadek liczby mieszkańców gminy o 316 osób. Jednocześnie, w ciągu ostatniej dekady spadek mieszkańców stracił na dynamice i obecnie można powiedzieć o utrzymaniu się ich liczby na wyrównanym poziomie około 4600 osób.

Od roku 2000 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 6,4% co stanowi wartość porównywalną z wartością dla województwa (ubytek 5,4% populacji). W tym samym czasie w liczba mieszkańców powiatu zmniejszyła się zaledwie o 0,8% co może wskazywać na ruch ludności w ramach powiatu i zmianą miejsca osiedlenia między gminami regionu wieruszowskiego.

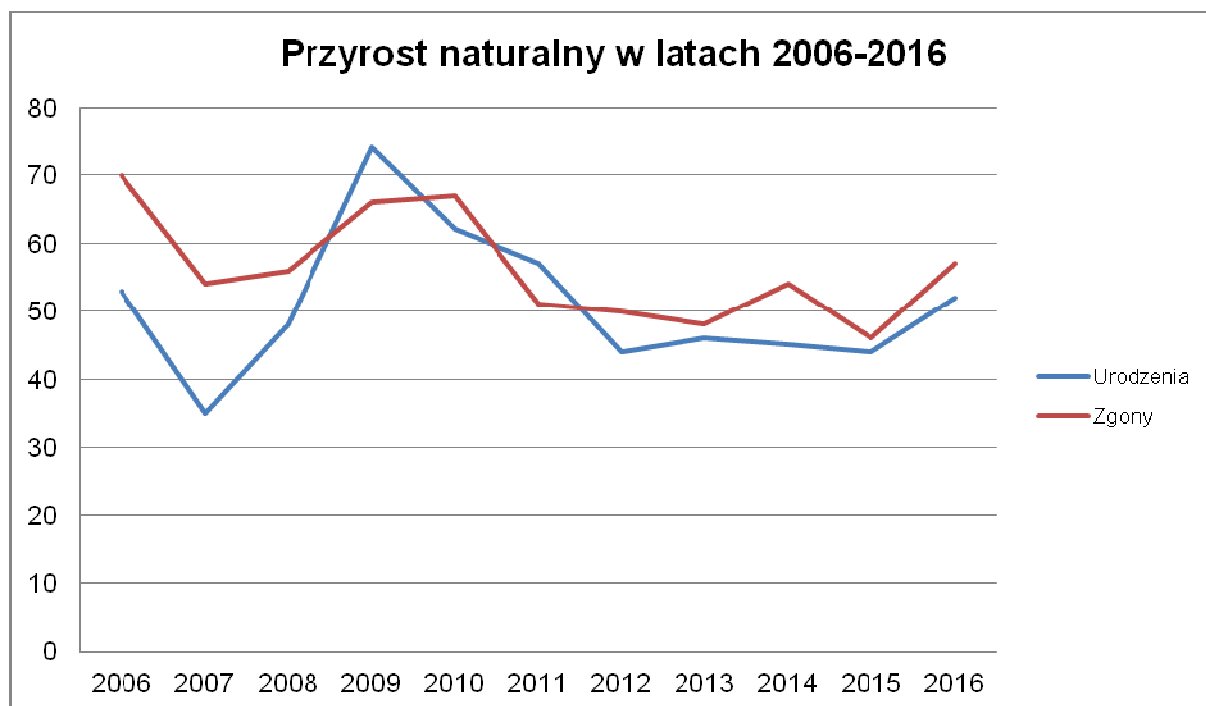
Na liczbę mieszkańców mają wpływ: przyrost naturalny (czyli różnica między liczbą urodzeń i zgonów) oraz saldo migracji (różnica między napływem ludności na dany teren i odpływem z niego).

Rozpatrując wartości przyrostu naturalnego należy zauważyć, iż w ostatnich latach liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Szczegółowy rozkład zjawiska przedstawia poniższa tabela.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2006	53	70	-17
2007	35	54	-19
2008	48	56	-8
2009	74	66	+8
2010	62	67	-5
2011	57	51	+6
2012	44	50	-6
2013	46	48	-2
2014	45	54	-9
2015	44	46	-2
2016	52	57	-5

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

W gminie przynajmniej od dekady utrzymuje się ujemny przyrost naturalny. Z wyjątkiem lat 2009 i 2011 liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń o kilka do kilkunastu jednostek.

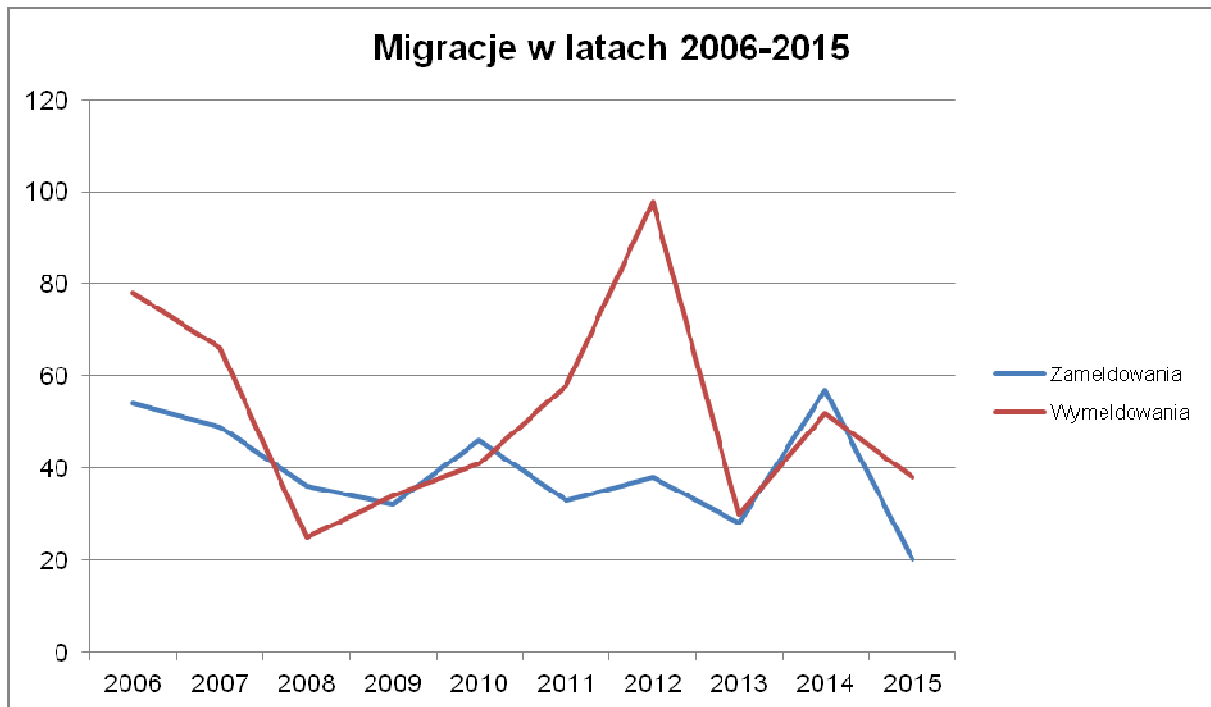

Drugim, po przyroście naturalnym, czynnikiem mającym wpływ na liczbę ludności są migracje. Dobrze funkcjonujący i rozwinięty rynek pracy, perspektywy rozwojowe oraz rozwinięta infrastruktura społeczna sprzyjają podjęciu decyzji o osiedleniu się w danym miejscu.

Zmienność ruchu migracyjnego przedstawia poniższa tabela.

Rok	Napływ (zameldowania)	Odpływ (wymeldowania)	Saldo migracji
2006	54	78	-24
2007	49	66	-17
2008	36	25	+11
2009	32	34	-2
2010	46	41	+5
2011	33	58	-25
2012	38	98	-60
2013	28	30	-2
2014	57	52	+5
2015	20	38	-18

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

Wskazane wyżej wartości opisujące ruch migracyjny pokazują, że w ciągu ostatniej dekady więcej ludzi opuszczało gminę niż decydowało się na osiedlenie w niej.

W przeciągu kilku ostatnich lat obserwuje się ujemne saldo migracji kształtujące się (według danych GUS) na poziomie od -2 do -6 osób. Wyjątek stanowi rok 2008, 2010 i 2014, kiedy wskaźnik ten był dodatni.

11.2. Struktura demograficzna ludności

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 15 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i nieprodukcyjnym stan na dzień 31 XII 2016 r.							
Ogółem	W wieku przedprodukcyjnym		W wieku produkcyjnym		W wieku poprodukcyjnym		Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	
4 606	896	434	2 835	1 303	875	592	62,5

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

Udział pierwszej grupy (osoby w wieku przedprodukcyjnym) wynosi 19,5% i jest wyższy od poziomu dla powiatu, kształtującego się na poziomie 18,8% i województwa – 16,8%.

Udział ludności w wieku produkcyjnym jest zbliżony do poziomu dla powiatu (62,4%) i wynosi 61,6%, zaś nieznacznie wyższy niż dla województwa (60,7%).

Udział osób w wieku poprodukcyjnym – 19,0% jest porównywalny z wartością dla powiatu (18,8%) i niższy niż dla województwa (22,5%).

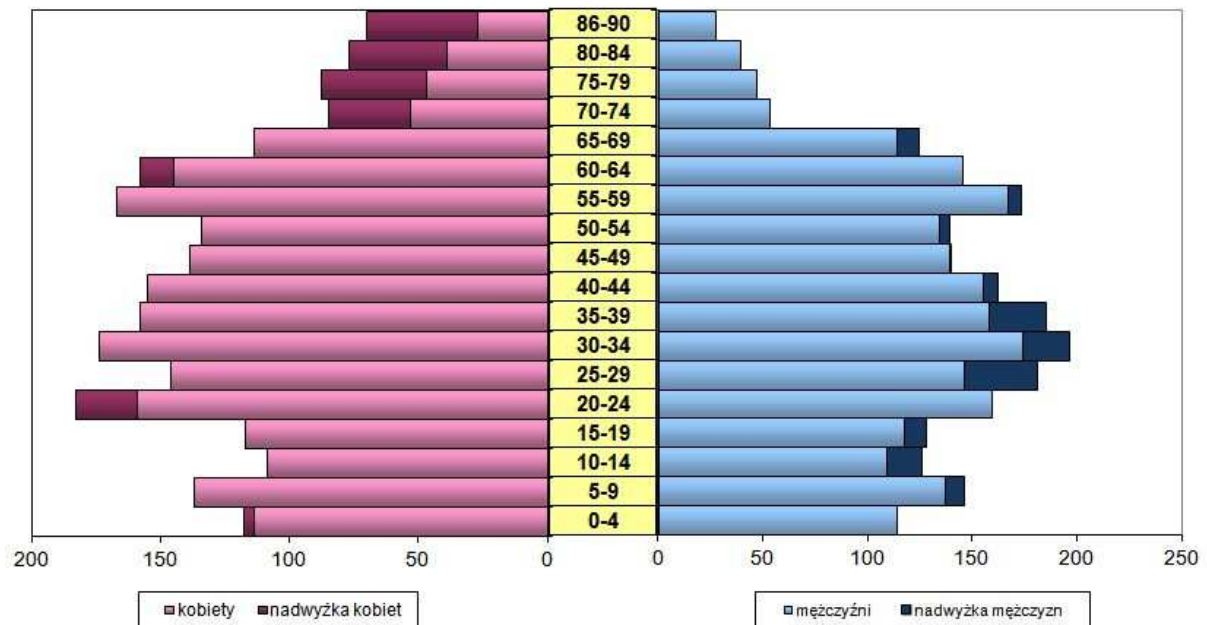
Ze strukturą wieku i płci ludności jest powiązany również wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności, czyli stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (tj. ludność w wieku przedprodukcyjnym 0-17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym 60/65+ lat) do 100 osób w wieku produkcyjnym. Dla gminy Lututów wskaźnik ten wynosi 62,5 osób i jest wyższy poziomu dla powiatu (60,3 osoby), zaś niższy niż dla województwa (64,7 osoby). Im przedmiotowy wskaźnik jest wyższy, tym sytuacja demograficzna obszaru z punktu widzenia ekonomicznego jest gorsza, zwłaszcza wówczas, gdy decyduje o tym wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym (stare społeczeństwo). Systematyczny przyrost osób w wieku poprodukcyjnym powoduje silną presję na system emerytalny (zapewnienie emerytur dla coraz liczniejszej populacji osób, które zakończyły aktywność zawodową) oraz na system opieki zdrowotnej (zapewnienie specjalistycznej opieki ludziom w podeszłym wieku).

Rok	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
2006	66,9	29,0
2007	63,5	28,7
2008	62,6	28,3
2009	61,5	27,4
2010	60,2	26,3
2011	59,6	26,7
2012	59,3	27,2
2013	60,4	28,7
2014	60,9	29,4
2015	61,4	30,2
2016	62,5	30,9

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

W ostatniej dekadzie obserwuje się wzrost liczby osób w wieku powyżej 65 roku życia przypadających na osoby w wieku produkcyjnym. Jednocześnie nie następuje zastępowalność ludźmi w wieku przedprodukcyjnym, co wskazuje na zmniejszającą się dzietność mieszkańców gminy. Skutkiem sytuacji, w której przyrost liczby nowych mieszkańców nie nadąży za tymi odchodzącymi z rynku pracy może być znaczne spowolnienie gospodarcze czy wzrost obciążenia pracujących wynikający z konieczności utrzymania starszych członków społeczności.

Charakterystykę z podziałem na płeć w poszczególnych grupach wiekowych ilustruje poniższy wykres.

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Na terenie gminy wskaźnik feminizacji na koniec 2016 r. wyniósł 102%. Występująca różnica w proporcji pomiędzy liczbą kobiet, a mężczyzn jest w znacznej mierze spowodowana istniejącą na terenie gminy strukturą gospodarki oraz starzeniem demograficznym.

W strukturze wieku i płci zauważalna jest przewaga liczby mężczyzn do 60 roku życia, podczas gdy przewaga kobiet występuje przede wszystkim w grupie wiekowej powyżej 60 roku życia, co jest uwarunkowane dłuższym okresem życia pań.

11.3. Rynek pracy

Na koniec 2016 r. w gminie zarejestrowane było 355 podmiotów gospodarczych, z czego 337 to podmioty sektora prywatnego (94,9%). Jednostki gospodarcze (tzn. wyodrębnione prawnie, organizacyjnie i ekonomicznie jednostki, prowadzące działalność gospodarczą) zarejestrowane według sekcji PKD z 2007 r. na obszarze gminy to według danych GUS (stan na koniec 2016 r.):

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybołówstwo (sekcja A) 12
- przetwórstwo przemysłowe (sekcja C) 42
- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E) 1
- budownictwo (sekcja F) 66
- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G) 105
- transport i gospodarka magazynowa (sekcja H) 21
- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I), 7

▪ informacja i komunikacja (sekcja J)	1
▪ działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K)	6
▪ działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L)	2
▪ działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M)	19
▪ działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N)	4
▪ administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (sekcja O)	12
▪ edukacja (sekcja P)	19
▪ opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q)	14
▪ działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R)	4
▪ pozostała działalność usługowa (sekcja S), gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (sekcja T)	20

Głównym obszarem działalności podmiotów gospodarczych działających na obszarze gminy jest handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych (sekcja G). Ten rodzaj działalności prowadzi 29,6% podmiotów w gminie. Znaczący jest również udział firm zajmujących się budownictwem (18,6%) oraz przetwórstwem przemysłowym (11,8%).

Podmioty funkcjonujące w gminie cechują się niewielką liczbą zatrudnionych. Wśród funkcjonujących w 2016 r. podmiotów 94,9% stanowiły zakłady zatrudniające od 0 do 9 osób, 4,5% przedsiębiorstwa, w których pracowało pomiędzy 10 a 49 osób. Na terenie gminy funkcjonuje dwa podmioty zatrudniające więcej niż 50 osób.

Do najbardziej znaczących podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy zaliczyć należy:

- PPHU „Janpol” – produkcja mebli (Lututów),
- Zakład stolarki „Zawmak” – stolarstwo, produkcja sklejki (Świątkowice),
- Zakład stolarski – Bolek Szczepan – produkcja palet (Świątkowice),
- Zakład stolarski – Anna Wojtasik – produkcja palet (Świątkowice),
- Zakład stolarski – Sylwester Kaleta – produkcja palet (Lututów),
- Zakład mięsny – Leszek Róžański (Świątkowice),
- Zakład mięsny – Krzysztof Świerczyński (Popielina),
- Ubojnia zwierząt – Leszek Błaszczyk (Popielina),
- Piekarnia – Zdzisław Obała i Czesław Mielczarek (Lututów),
- Piekarnia – Jacek Bak (Lututów),
- Młyn gospodarczy – Aldona i Krzysztof Cierniakowie (Lututów),
- PPHU „Lutex” – Marek Kłapa – produkcja odzieży (Lututów),
- PPHU „Alma” – Szymon Kubiś – produkcja odzieży (Lututów),
- PPHU „Milex” – Konrad Miler – hurtownia sprzętu AGD (Huta),
- PPHU „Margoś” – Małgorzata Bolek – bekoniarstwo (Swoboda),
- PPHU „Wiamot” – Jarosław Wiatr – stacja obsługi samochodów (Lututów),

- Budownictwo – Łukasz Słaby – usługi budowlane (Lututów),
- Budownictwo – „Ekoinżynieria” – usługi drogowe i budowlane (Jeżopole).

Liczba osób bezrobotnych w gminie, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wieruszowie, wg danych za rok 2015 wynosiła 164 osoby i spadła w porównaniu roku poprzedzającego o 14 osób.

Analiza danych opisujących stan zatrudnienia w gminie wskazuje na spadek liczby bezrobotnych w ciągu ostatnich 4 lat. Od roku 2012 liczba bezrobotnych zmalała o blisko 80 osób, z 240 do 164.

11.4. Zasoby mieszkaniowe. Warunki życia i poziom zamożności społeczeństwa

Z uwagi na zróżnicowany charakter gminy, różny jest udział poszczególnych rodzajów zabudowy mieszkaniowej na jej obszarze. W miejscowości gminnej dominującą formą zabudowy mieszkaniowej jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, uzupełniona zabudową wielorodzinną oraz mieszkaniowo-usługową w jej centralnej części. Na obszarach wiejskich dominującą formą zabudowy jest zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolnych, uzupełniona terenami zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Zasoby mieszkaniowe i ich wyposażenie to jeden z podstawowych wskaźników poziomu i jakości życia mieszkańców. Gmina dysponuje 50 mieszkaniami komunalnymi (wg danych GUS na koniec 2015 r.). W 2015 r. w gminie znajdowały się w sumie 1534 mieszkania, o łącznej powierzchni użytkowej 138 739 m². Liczba mieszkań w ostatnich latach stopniowo wzrasta. W okresie od 2006 r. do 2015 r. zwiększyła się o 55, co stanowi przyrost o 3,7%. Wraz ze wzrostem liczby mieszkań postępuje zwiększenie ich przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań. W badanym okresie wyniosło ono 5,8 m², z 84,6 do 90,4 m², przy czym dla budynków oddanych do użytku w ciągu ostatnich 10 lat, powierzchnia ta wynosi 248 m².

Stan zasobów mieszkaniowych w gminie ilustruje poniższa tabela.

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba mieszkań	1479	1486	1496	1499	1517	1520	1527	1530	1534	1534
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	125 092	125 949	127 093	129 456	134 757	135 386	136 695	137 090	137 768	138 739
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	84,6	84,8	85,0	85,0	88,8	89,1	89,5	89,6	89,8	90,4

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

Przyrost liczby mieszkań oddawanych do użytkowania utrzymuje się na

wyrównanym poziomie, od kilku do kilkunastu sztuk na rok.

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. w gminie było 1341 mieszkań, na które przypadało 1490 gospodarstw domowych. Spośród puli mieszkań aż 1167 było zamieszkałych przez jedno gospodarstwo domowe. Mieszkań zasiedlonych przez dwa lub więcej gospodarstw domowych znajdowało się aż 157.

Wszystkie nowo powstałe budynki mieszkalne wyposażone są w podstawowe urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne. Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje w gminie kształtuje się na poziomie zbliżonym, choć niższym, do poziomu powiatu i województwa, szczególnie w przypadku wyposażenia w centralne ogrzewanie.

Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań (stan na koniec 2015 r.)			
	gmina Lututów	powiat wierszowski	województwo łódzkie
	ogółem	obszary wiejskie	obszary wiejskie
wodociąg	86,7	91,2	88,9
łazienka	73,2	79,9	74,3
centralne ogrzewanie	58,2	69,3	64,2

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

Wszystkie budynki mieszkalne zlokalizowane na obszarze gminy przyłączone są do sieci wodociągowej. Przy dobrze rozwiniętej sieci wodociągowej bardzo niekorzystnie przedstawia się długość sieci kanalizacyjnej. W kanalizację sanitarną wyposażone jest jedynie 18,5% budynków mieszkalnych. Pozostałe korzystają z indywidualnych sposobów odprowadzania ścieków, w postaci zbiorników lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Głównym kierunkiem działań gminy w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców, powinno być wspieranie podnoszenia standardu wyposażenia w podstawową infrastrukturę techniczną istniejących budynków mieszkalnych.

11.5. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na obszarze gminy działa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lututowie, który zapewnia mieszkańcom gminy podstawową opiekę lekarską, natomiast w zakresie opieki stomatologicznej funkcję tę pełni Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Opiekę specjalistyczną zapewniają szpitale w: Wieluniu, Sieradzu i Wieruszowie.

Główną instytucją świadczącą pomoc społeczną dla mieszkańców jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lututowie. Jego zadaniem jest przede wszystkim zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osobom wymagającym pomocy w codziennym życiu, w tym: bezrobotnym, niepełnosprawnym, ludziom starszym, dzieciom i młodzieży, bezdomnym, rodzinom i osobom dotkniętym problemem

alkoholowym, osobom opuszczającym zakłady karne, ofiarom klęsk żywiołowych oraz rodzinom zagrożonym demoralizacją i patologią. Zakres i formy pomocy są zróżnicowane – zależą one od sytuacji życiowej osób wymagających pomocy.

11.6. Oświata, kultura, sport, turystyka i rekreacja

Na terenie gminy działają następujące placówki oświatowo-wychowawcze:

1. przedszkola:

- publiczne przedszkole w Lututowie,
- trzy oddziały przyszkolne,
- oddział przyszkolny w Chojnach prowadzony przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie, dotowany przez gminę,

2. szkoły podstawowe:

- szkoła podstawowa w Lututowie ze szkołami filialnymi w Niemojewie, Hucie i Swobodzie,
- katolicka szkoła podstawowa w Chojnach, prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie, dotowana przez gminę,

3. gimnazjum:

- Gimnazjum Publiczne w Lututowie,

4. szkoła ponadgimnazjalna:

- Zespół Szkół Rolniczych, w skład którego wchodzi: Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa oraz Liceum Ogólnokształcące.

Ogółem z placówek edukacyjnych zlokalizowanych na terenie gminy w roku 2015/2016 korzystało 708 uczniów. Na terenie gminy nie ma infrastruktury w postaci żłobków. Szkoły, oprócz działalności oświatowej, pełnią również funkcje lokalnych ośrodków kultury.

Na obszarze gminy jednostką organizującą życie kulturalne jest Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka zlokalizowane w Lututowie. Uzupełnienie stanowią szkolne punkty biblioteczne. Głównym celem działalności ośrodka kultury jest prowadzenie działalności związanej z zaspokajaniem potrzeb kulturalnych gminy, jej promocją oraz pobudzaniem do aktywności lokalnej społeczności. Gminny Ośrodek Kultury tworzy warunki do pracy w różnych formach edukacji kulturalnej, wspiera twórczość artystyczną zarówno na poziomie amatorskim, jak i profesjonalnym, dba o zachowanie tradycji ludowych, obyczajów i zwyczajów, rozwój folkloru, sztuki ludowej i rękodzieła. Przy GOK działają liczne pracownie, sekcje zainteresowań i zespoły artystyczne, jak choćby Kapela Ludowa „Lututowianie”, zespół śpiewaczy, sekcja warcabowa, szachowa, brydża sportowego czy tenisa stołowego. Członkowie poszczególnych sekcji uczestniczą w licznych rozgrywkach i turniejach o zróżnicowanej randze.

Gmina nie posiada rozbudowanej bazy noclegowej. Poza pensjonatem Euro-zajazd zlokalizowanym w Lututowie oraz dwoma gospodarstwami agroturystycznymi znajdującymi się w miejscowościach Łęki Małe, Hipolity, w gminie brak jest innych

miejsc oferujących noclegi.

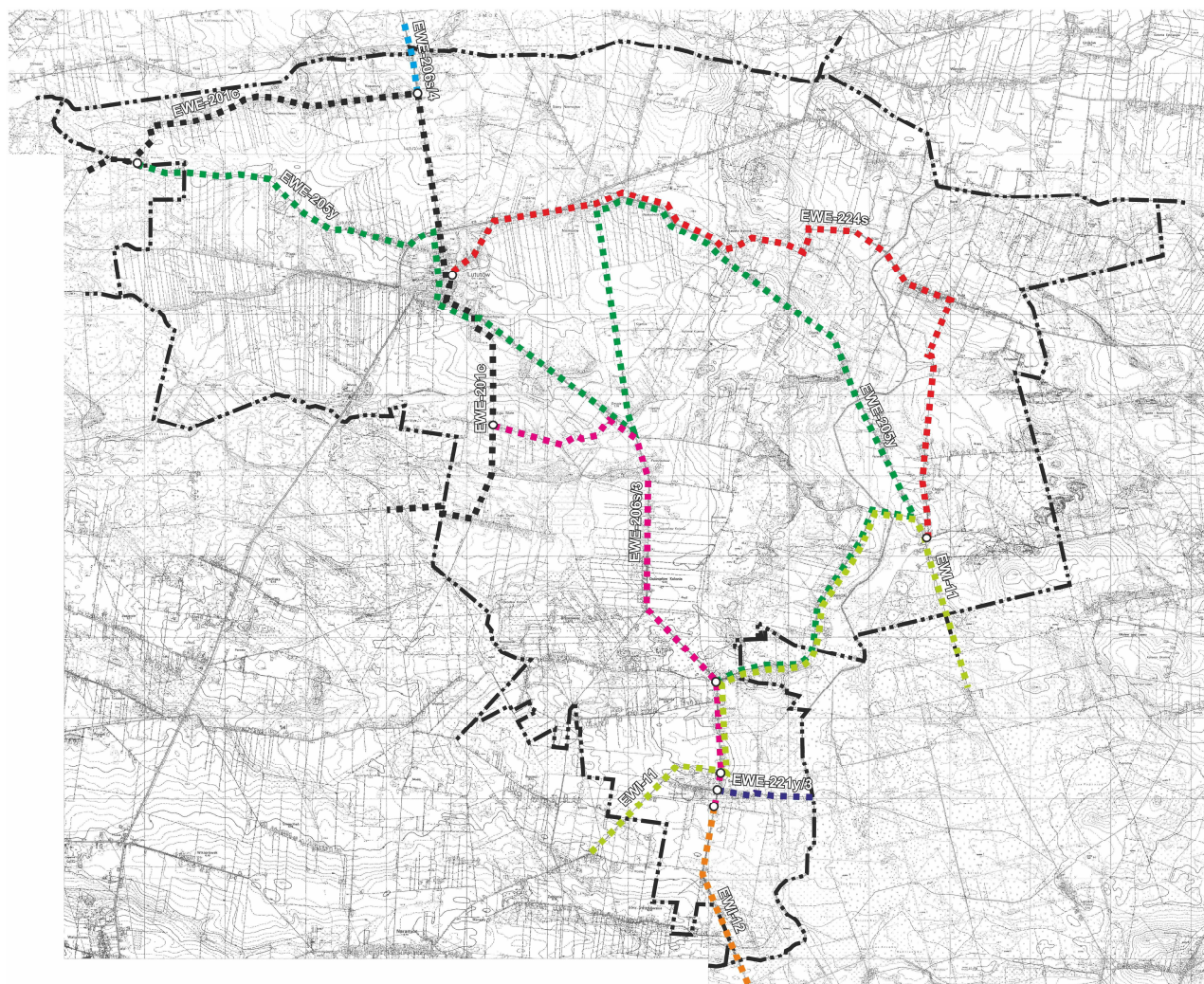
Czynną rekreację w gminie umożliwiają:

- zespół boisk sportowych w Lututowie przy ul. Ogrodowej 9, w tym boiska Orlik,
- hala sportowa przy Gimnazjum Publicznym w Lututowie,
- boisko piłkarskie w miejscowości Świątkowice.

W gminie funkcjonują następujące kluby sportowe:

- LKS Jaga Lututów,
- LKS Start Świątkowice,
- LKS Czarna Damka,
- Środowiskowy Klub Tenisa Stołowego Lututów.

Przez teren gminy przebiegają szlaki rowerowe o znaczeniu regionalnym, do których zaliczono:

Nazwa szlaku	Oznaczenie	Długość (km)
Przez Powiat Wieruszowski	EWE-201c	9,7
Wokół Lututowa	EWE-205y	21,7
Do Dworu w Świątkowicach	EWE-206s/3	8,0

Łącznik: Klonowa-Kopaniny	EWE-206s/4	0,5
Łącznik do Leniszek	EWE-221y/3	1,2
Do Huty	EWE-224s	12,0
Konopnica-Świątkowice-Skomlin	EWI-11	4,8
Świątkowice-Kurów-Krzyż	EWI-12	0,8

c-czerwony, **s**-czarny, **y**-żółty,

EWE-powiat wierzusowski

EWI-powiat wieluński

12. Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Do lokalnych jednostek służących potrzebom tutejszej ludności zaliczyć można dziesięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowanych w miejscowościach: Chojny, Kluski, Lututów, Niemojew, Piaski, Łęka, Świątkowice, Dobrośław, Dymki, Huta.

Za bezpieczeństwo publiczne odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Wieruszowie i oddelegowany na obszar gminy dzielnicowy. Punkt przyjęć zlokalizowany jest w Urzędzie Gminy w Lututowie.

13. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

13.1. Układ komunikacyjny

13.1.a. Komunikacja kołowa

Układ drogowy obsługujący gminę i zapewniający jej powiązania komunikacyjne z obszarem zewnętrznym tworzą następujące drogi:

- droga ekspresowa S8 o znaczeniu międzyregionalnym relacji S8 Wrocław (Psie Pole) – Kępno – Sieradz – A1 (Łódź) – A1 (Piotrków Trybunalski) – Rawa Mazowiecka – Warszawa – Ostrów Mazowiecka – Zambrów – Choroszcz (S19),
- droga wojewódzka Nr 482 relacji węzeł Dobroń – Łask – Zduńska Wola – Sieradz (ul. Sienkiewicza) – Sieradz (ul. Jana Pawła II) – Złoczew – Walichnowy – Wieruszów – granica województwa

oraz drogi powiatowe:

- nr 4501 E relacji Naramice – Rososz – do drogi powiatowej Nr 4545E,
- nr 4535 E relacji Dębina – Czarnożyły,
- nr 4545 E relacji Sieniec – Masłowice – Opojowice – Świątkowice – Lututów – Klonowa – Klonówka,
- nr 4546E relacji Dymki – Wola Rudlicka,
- nr 4710E relacji Ostrówek – Augustynów - Lututów.

Na sieć powiązań wewnętrznych składają się drogi gminne, w tym:

- nr 114007 E relacji gr. gminy Klonowa – Stary Niemojew – Jeżopole – Hipolity - Chojny,
- nr 114008 E relacji gr. gminy Klonowa – Zygmuntów – Jeżopole,

- nr 114055 E relacji Wandalin – gr. gminy Złoczew – Huta – Chojny – Bugaj – gr. gminy Ostrówek,
- nr 118251 E gr. gminy Galewice – Popielina – Kopaniny,
- nr 118451 E relacji Popielina – Piaski,
- nr 118452 E relacji Lututów – Łęka Mała – Łęki Duże – gr. gminy Sokolniki,
- nr 118453 E relacji Łęka Mała – Dobrosław,
- nr 118454 E relacji Dymki – Góry – Dobrosław – Bielawy,
- nr 118455 E relacji droga gminna nr 114055E – Kozuby – gr. gminy Ostrówek,
- nr 118456 E relacji Dymki – granica gminy Złoczew,
- nr 118457 E relacji Wiry – Kłoniczki – gr. gminy Czarnożyły – Bielawy,
- nr 118458 E relacji Swoboda – gr. gminy Biała – dr powiatowa nr 4501E,
- nr 117102 E relacji gr. gminy Biała – Świątkowice – gr. gminy Czarnożyły,
- nr 114007 E relacji (Duża Wieś) – gr. gm. Klonowa – Stary Niemojew – Jeżopole – Hipolity – Chojny,
- nr 114008 E relacji (Owieczki) – gr. gm. Klonowa – Zygmuntów – Jeżopole,
- nr 114055 E relacji (Wandalin) – gr. gm. Złoczew – Huta – Chojny – Bugaj – gr. gm. Ostrówek – (Babin),
- nr 118251 E relacji (Przybyłów) – gr. gm. Galewice – Popielina – Kopaniny,
- nr 118451 E relacji Popielina – Piaski,
- nr 118452 E relacji Lututów – Łęki Małe – Łęki Duże – gr. gminy Sokolniki – (Pichlice),
- nr 118453 E relacji Łęki Małe – Dobrosław,
- nr 118454 E relacji Dymki – Góry – Dobrosław – Bielawy,
- nr 118455 E relacji dr. gm. nr 114055E – Kozub – gr. gm. Ostrówek – (Milejów),
- nr 118456 E relacji Dymki – gr. gm. Złoczew – (Wandalin),
- nr 118457 E relacji Wiry – Kłoniczki – gr. gm. Czarnożyły – gr. gm. Czarnożyły – Bielawy,
- nr 118458 E relacji Swoboda – gr. gm. Biała – (dr. pow. nr 4501E),
- nr 117102 E relacji (Rososz) – gr. gm. Biała – Świątkowice – gr. gm. Czarnożyły,
- nr 118458 E relacji Chojny – Huta,
- nr 118459 E relacji Kluski – Knapy,
- nr 118460 E relacji Niemojew Stary k. hydroforni,
- nr 118461 E relacji Augustynów – Ostrycharze,
- nr 118462 E relacji Łęki Duże przez wieś do Dobrosławia,
- nr 118463 E relacji Łęki Małe – Gały – gr. gm. Sokolniki,
- nr 118464 E relacji Hipolity – Dymki,
- nr 118465 E relacji Kolonia Dobrosław – Brzozowiec,
- nr 118466 E relacji Swoboda Górka,
- nr 118467 E Lututów ul. Ogrodowa,
- nr 118468 E Lututów ul. Polna,
- nr 118469 E Lututów ul. Stefanówek
- nr 118470 E Lututów ul. Jana Pawła Stalskiego,
- nr 118471 E Lututów ul. Rynek,
- nr 118472 E Lututów ul. Wspólna,
- nr 118473 E Lututów ul. Zielona,
- nr 118474 E Lututów ul. droga do targowiska gminnego.

Stanowią one połączenie z drogami powiatowymi, które umożliwiają dojazd do sąsiednich gmin oraz większych miast w regionie. Większość dróg gminnych charakteryzuje się zadowalającym stanem technicznym (posiadają nawierzchnię twardą, lecz często nieulepszoną). Część z nich jednak wymaga przebudowy bądź modernizacji, szczególnie w zakresie szerokości jezdni i rodzaju nawierzchni.

Ponadto na obszarze gminy występuje szereg dróg wewnętrznych przeważnie o nawierzchniach gruntowych i zmiennej szerokości pasa drogowego pełniących drugorzędną rolę w układzie komunikacyjnym.

13.1.b. Komunikacja zbiorowa

Połączenia zewnętrzne są obsługiwane przez sieć linii autobusowych PKS, która łączy przedmiotowy obszar z najważniejszymi ośrodkami powiatu i województwa.

13.2. Infrastruktura techniczna

13.2.a. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę odbywa się ze studni głębinowych oraz płytkich studni kopanych. Na terenie gminy Lututów znajdują się 3 ujęcia komunalne wykorzystywane dla potrzeb grupowego zaopatrzenia w wodę:

- ujęcie wody w Lututowie – składa się z dwóch studni, ujmujących wody z jurajskiego poziomu wodonośnego:
  - studnia o głębokości 83 m, wydajność eksploatacyjna studni – 66,0 m³/h, przy depresji eksploatacyjnej 41,5 m, maksymalna wydajność – 66,0 m³/h, współczynnik filtracji warstwy wodonośnej – 0,0000445 m/s, głębokość zwierciadła nawierconego – 56,5 m, głębokość zwierciadła ustalonego – 5,5 m, rzędna zwierciadła ustalonego – 168,607 m,
  - studnia o głębokości 81 m, wydajność eksploatacyjna studni – 65,0 m³/h, przy depresji eksploatacyjnej 42,0 m, maksymalna wydajność – 55,82 m³/h, współczynnik filtracji warstwy wodonośnej – 0,00006 m/s, głębokość zwierciadła nawierconego – 53,0 m, głębokość zwierciadła ustalonego – 6,45 m, rzędna zwierciadła ustalonego – 167,36 m,
- ujęcie wody w Świątkowicach – studnia o głębokości 43,0 m ujmuje wody z czwartorzędowego poziomu wodonośnego, wydajność eksploatacyjna studni – 27,5 m³/h, przy depresji eksploatacyjnej 4,4 m, maksymalna wydajność – 44,0 m³/h, współczynnik filtracji warstwy wodonośnej – 0,000513 m/s, głębokość zwierciadła nawierconego – 37,0 m, głębokość zwierciadła ustalonego – 8,0 m, rzędna zwierciadła ustalonego – 174,254 m,
- ujęcie wody w Hucie – składa się z dwóch studni, ujmujących wody z jurajskiego poziomu wodonośnego:
  - studnia o głębokości 55,5 m, wydajność eksploatacyjna studni – 75,0 m³/h, przy depresji eksploatacyjnej 8,0 m, maksymalna wydajność – 75,0 m³/h, współczynnik filtracji warstwy wodonośnej – 0,000278 m/s,

głębokość zwierciadła nawierconego – 27,0 m, głębokość zwierciadła ustalonego – 5,8 m, rzędna zwierciadła ustalonego – 166,2 m,

- studnia o głębokości 60,0 m, wydajność eksploatacyjna studni – 62,0 m³/h, przy depresji eksploatacyjnej 7,95 m, maksymalna wydajność – 62,0 m³/h, współczynnik filtracji warstwy wodonośnej – 0,000289 m/s, głębokość zwierciadła nawierconego – 47,0 m, głębokość zwierciadła ustalonego – 2,8 m, rzędna zwierciadła ustalonego – 169,2 m.

Zasoby eksploatacyjne powyższych studni w pełni zaspokajają potrzeby mieszkańców gminy, przy ujęciach wody znajdują się stacje uzdatniania wody.

Ponadto w odległości około 300 metrów na południe od ujęcia wody w Lututowie zlokalizowana jest studnia, ujmująca wody z jurajskiego poziomu wodonośnego, o głębokości 81 m i wydajności eksploatacyjnej - 12,6 m³/h, przy depresji eksploatacyjnej 39,5 m, maksymalna wydajność studni - 12,6 m³/h, głębokość zwierciadła nawierconego - 59,9 m, głębokość zwierciadła ustalonego - 4,0 m, rzędna zwierciadła ustalonego - 167,22 m, współczynnik filtracji warstwy wodonośnej wynosi 0,0000111 m/s.

Sieć wodociągowa jest bardzo dobrze rozwinięta. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 93,2 km, przy ilości przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania kształtującej się na poziomie 1369 sztuk (stan w 2016 r.)³ i obejmuje miejscowości: Lututów, Augustynów, Niemojew, Jeżopole, Łęki Duże, Łęki Małe, Dobrosław, Dobrosław Kolonia, Swoboda, Świątkowice, Huta, Kozub, Chojny, Kłoniczki, Dymki oraz Knapy.

Oprócz w/w studni komunalnych na terenie gminy występują również studnie przyzakładowe oraz prywatne o parametrach, określonych w poniższej tabeli:

użytkownik studni	głębokość otworu (m)	stratygrafia ujętego piętra wodonośnego	wydajność eksploatacyjna (m ³ /h)	depresja eksploatacyjna (m)	wydajność maksymalna (m ³ /h)	współczynnik filtracji warstwy wodonośnej (m/s)	głębokość zwierciadła nawierconego (m)	głębokość zwierciadła ustalonego (m)	rzędna zwierciadła ustalonego (m n.p.n.)
Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Lututowie	50,0	czwartorzęd	4,5	21,0	5,49	0,00000553	27,0	5,1	165,9
prywatna	29,0	czwartorzęd	19,6	2,4	15,94	0,0003848	21,2	2,05	163,544
Zespół Szkół Rolniczych w Lututowie	39,0	czwartorzęd	8,2	16,4	9,0	0,0000249	26,0	5,2	165,8
Szkoła Podstawowa w Lututowie filia w Niemojewie	40,0	czwartorzęd	14,57	19,4	13,3	0,00002534	25,0	3,6	172,766
prywatna	46,0	czwartorzęd	8,0	20,0	20,58	0,00000744	28,0	3,3	165,52
prywatna	39,5	czwartorzęd	8,5	15,5	10,2	0,0000328	32,0	6,0	178,00

³ Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

13.2.b. Kanalizacja sanitarna

Na terenie gminy działa biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków typu Superbos-500, zlokalizowana w miejscowości Lututów. Zdolność oczyszczalni wynosi 500 m³/d, przy czym jej obciążenie hydrauliczne, łącznie ze ściekami dowożonymi wynosi około 180 m³/d. Do oczyszczalni za pomocą systemu kanalizacji doprowadzane są ścieki z miejscowości Lututów. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracyjny R-I, wpadający do rzeki Struga Węglewska. Długość istniejącej sieci kanalizacyjnej wynosi 6,2 km, przy ilości przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania kształtującej się na poziomie 250 sztuk (stan w 2016 r.)⁴.

13.2.c. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Gmina Lututów zasilana jest w energią elektryczną ze stacji energetycznych 110/15 kV „Wieluń” i „Złoczew”. Rozdział oraz dystrybucja energii do poszczególnych miejscowości oraz odbiorców odbywa się za pośrednictwem sieci rozdzielczej (dystrybucyjnej) średniego napięcia 15 kV, stacji transformatorowo-rozdzielczych 15/0,4 kV i sieci niskiego napięcia.

Istniejący system dystrybucyjny energii zaspokaja obecne i perspektywiczne potrzeby gminy w tym zakresie, przy założeniu umiarkowanego tempa jej wzrostu. Zarówno GPZ „Wieluń” jak i „Złoczew” posiadają bowiem pewne rezerwy mocy do zagospodarowania oraz wolne pola do wyprowadzenia nowych linii.

13.2.d. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy Lututów funkcjonuje Ośrodek Próbnej Eksploatacji złoża gazu Uników wraz z kogeneracyjnym blokiem energetycznym o łącznej mocy 4 MW. Został on wybudowany w celu przeprowadzenia tzw. próbnej eksploatacji, która jest niezbędna do oszacowania złoża, jego parametrów oraz uzyskania koncesji eksploatacyjnej złoża gazu.

Na terenie gminy brak jest sieci gazowej gazu ziemnego, dlatego mieszkańcy zaopatrują się w gaz propan-butan w butlach u lokalnych dystrybutorów.

13.2.e. Zaopatrzenie w ciepło

Energia ciepła do mieszkańców gminy jest dostarczana przede wszystkim z indywidualnych lokalnych źródeł, które są eksploatowane wyłącznie na własne potrzeby lub piecowy (paleniskowy) system ogrzewania mieszkań. Głównym paliwem wykorzystywanym do ogrzewania jest węgiel, olej opałowy oraz wszystkie inne tradycyjne nośniki ciepła dostępne na tutejszym rynku. Na obszarze gminy brak jest scentralizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło, obejmującego swym zasięgiem całe miejscowości. Na jej obszarze działają dwie kotłownie, w tym:

- kotłownia lokalna przy blokach Spółdzielni Mieszkaniowej w Lututowie, która

---

⁴ Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych

- zapewnia ciepło dla około 56 rodzin,
- kotłownia zlokalizowana przy szkole podstawowej w Lututowie, zapewniająca ciepło również dla gimnazjum publicznego i przedszkola.

13.2.f. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Lututów w miejscowości Kluski zlokalizowane jest składowisko odpadów, które jest przewidziane do likwidacji. Odpady komunalne wytwarzane w ramach poszczególnych gospodarstw domowych oraz instytucji odbierane są przez wyspecjalizowane firmy oraz transportowane na składowiska inne niż obojętne i niebezpieczne, zlokalizowane poza terenem gminy Lututów. W Lututowie przy ul. Ogrodowej zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

13.2.g. Telekomunikacja

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć telefoniczną. Wraz z rozwojem technologicznym, sieć telefonii stacjonarnej traci na znaczeniu na rzecz łączności bezprzewodowej oraz internetu. Zakłada się, że w najbliższych latach proces ten będzie ulegał pogłębieniu.

14. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Potrzeby gminy zobrazowane zostały między innymi poprzez wnioski do niniejszego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (odzwierciedlające faktyczne potrzeby inwestycyjne mieszkańców i inwestorów), ustalenia dotychczasowych dokumentów planistycznych i decyzji administracyjnych (obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, wydane decyzje o warunkach zabudowy).

Do potrzeb gminy należy zaliczyć:

- tworzenie i poprawę warunków sprzyjających inwestorom i rozwojowi przedsiębiorczości,
- wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich do rozwoju gospodarczego,
- uporządkowanie istniejącej struktury przestrzennej, w tym regulację zasięgu terenów inwestycyjnych w dostosowaniu do istniejących uwarunkowań, sytuacji społeczno-ekonomicznej i potrzeb mieszkańców,
- rozwój systemu zaopatrzenia w wodę oraz kanalizacji sanitarnej, w tym realizację przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków w miejscach, gdzie budowa zbiorczych systemów będzie technicznie lub

ekonomicznie nieuzasadniona,

- przebudowę i modernizację dróg (w tym przede wszystkim dróg gminnych),
- termomodernizację budynków użyteczności publicznej,
- zamknięcie i rekultywacja składowiska odpadów.

Za możliwości rozwoju gminy należy uznać:

- uwarunkowania środowiskowe nie powodujące ograniczeń w prowadzeniu działalności gospodarczej,
- potencjalny wysoki przychód z podatków, który będzie generowany przez obecność zwałowiska zewnętrznego związanego z projektowaną kopalnią węgla brunatnego,
- dobre połączenie komunikacyjne z głównymi ośrodkami regionu poprzez drogę ekspresową z węzłem na obszarze sąsiedniej gminy, drogę wojewódzką Nr 482 oraz dobrze rozwiniętą sieć dróg powiatowych,
- rezerwy terenów z możliwością przeznaczenia pod inwestycje.

14.1. Analiza ekonomiczna

Dochody gminy w badanym okresie wykazują stały wzrost. Wpływy do budżetu w ostatnich 16 latach zwiększyły się blisko trzykrotnie. W przeliczeniu na jednego mieszkańca dochody gminy w rozpatrywanym okresie wzrosły blisko trzykrotnie, z 1 053 zł do 3 041 zł.

Dochody i wydatki gminy w latach 2006-2015 i w roku 2000:

Rok	Dochody	Wydatki	Bilans	Dochód na mieszkańca	Wydatki na mieszkańca
2000	5 186 853	5 135 318	51 535	1 053	1 043
2006	9 283 277	9 849 557	-566 280	1 953	2 073
2007	10 935 069	10 615 441	319 628	2 326	2 258
2008	11 386 792	12 184 206	-797 414	2 423	2 592
2009	10 651 631	10 875 005	-223 374	2 279	2 327
2010	13 157 660	15 007 440	-1 849 780	2 797	3 190
2011	12 740 603	14 906 989	-2 166 386	2 721	3 183
2012	14 147 309	13 631 244	516 065	3 045	2 933
2013	14 786 408	13 662 936	1 123 472	3 213	2 969
2014	14 078 131	14 153 571	-75 440	3 047	3 064
2015	14 098 762	13 337 129	761 633	3 041	2 877

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W tym samym czasie zmiana wydatków gminy nie była proporcjonalna do stanu dochodów. W zależności od roku, różnice w stosunku wydatków do dochodów wahały się od kilkudziesięciu tysięcy do przeszło 2 mln zł. W 2015 r. łączna kwota wydatków budżetowych wyniosła 13,3 mln zł i była niższa od kwoty za rok 2014. W przeliczeniu na jednego mieszkańca było to 2 877 zł. W zestawieniu z danymi za rok 2000 oznacza to ponownie blisko trzykrotny wzrost. W 2015 r. największą część budżetu – 49,9% została przeznaczona na wydatki oświatowe. Dużą część wydatków budżetu stanowiły pomoc społeczna (14,4%), administracja publiczna (11,7%) oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska (9,3%).

Udział wydatków na inwestycje w wydatkach ogółem w poszczególnych latach kształtował się następująco:

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wydatki inwestycyjne (w tys. zł)	1 150	837	2 190	834	3 318	3 066	495	723	543	387
Udział w wydatkach (w %)	11,7	7,9	18	7,7	22,1	20,6	3,6	5,3	3,8	2,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W strukturze wydatków gminy niezwykle istotny dla jej rozwoju jest udział nakładów inwestycyjnych. Dla gminy Lututów udział ten jest zmienny i waha się w przedziale od kilku do nawet dwudziestu kilku procent.

Zgodnie z objaśnieniem do Wieloletniej Prognozy Finansowej „W latach 2017-2025 przewiduje się nieznaczne zwiększanie dochodów budżetu Gminy Lututów. Zwiększenie dochodów będzie wynikiem prognozowanego wzrostu przedsiębiorstw i dochodów podatkowych w związku z planowanym otwarciem kopalni w Złoczewie, jak również w związku z otwarciem MOP Chojny, na którym znajduje się stacja paliw i restauracja.”

„Plan wydatków bieżących Gminy w poszczególnych latach prognozy, tj. 2017-2025 wzrasta nieznacznie, lecz proporcjonalnie do przyjętych kwot dochodów Gminy.”

„Planowane dochody i wydatki Gminy Lututów w latach 2017-2025 są prawdopodobne do uzyskania. Podczas planowania dochodów uwzględniono dodatkowe kwoty dotacji, wynikające z realizacji rządowego programu 500+, który w istotny sposób zwiększa dochody ogółem gminy. Zaplanowane wydatki zabezpieczają niezbędne potrzeby lokalnej społeczności w zakresie usług świadczonych przez samorząd m.in. usługi oświatowe, oświetlenie uliczne czy utrzymanie gminnych dróg i mostów na średnim poziomie. Koszty zadań majątkowych w istotny sposób wykraczają poza możliwości potencjału dochodowego Gminy Lututów, w związku z powyższym będą one sukcesywnie realizowane przy pomocy środków zewnętrznych, w tym środków unijnych, jak również krajowych dodatkowych źródeł finansowania, m.in. funduszy celowych.”

Zgodnie z WPF w latach 2017-2025 planuje się wykonać następujące przedsięwzięcia wieloletnie:

1. przebudowa ul. Wspólnej w Lututowie wraz z drogą gminną Lututów – Łęki Duże,
2. rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody Świątkowice, wraz z rozbudową sieci wodociągowej we wsiach: Brzozowiec, Swoboda Górka, Dobrosław,
3. termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Lututowie,
4. przebudowa drogi gminnej wraz z włączeniem się do drogi powiatowej we wsi Piaski gm. Lututów,
5. przystosowanie budynku na potrzeby ośrodka rehabilitacji w Lututowie,
6. zamknięcie i rekultywacja składowiska odpadów poza niebezpiecznymi i obojętnymi w m. Kluski,
7. pomoc finansowa dla Powiatu Wieruszowskiego na zadanie pn. Program poprawy stanu technicznego dróg powiatowych 2016-2018,
8. przebudowa i rozbudowa SUW w Świątkowicach oraz rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Lututowie.

Zgodnie z opracowywanym *Raportem o oddziaływaniu wydobywania węgla brunatnego ze złoża Złoczew na środowisko* realizacja kopalni wpłynie korzystnie i w znaczący sposób na możliwości rozwoju terenów znajdujących się w jej otoczeniu. Sytuacja ta dotyczy w szczególności gmin, na terenie których inwestycja będzie zlokalizowana (miasto i gmina Złoczew, gminy: Burzenin, Ostrówek, Lututów). Według „Projektu studium eksploatacji złoża Złoczew”, A. Strempek (redakcja), 2007 r., do obsługi kopalni przewidywano zatrudnienie na poziomie 3300 osób. Będzie to zatrudnienie bezpośrednio przez kopalnię, jak też w firmach zewnętrznych, realizujących prace na rzecz kopalni (transport, roboty budowlane, remonty sprzętu itp.). Zatrudnienie takiej ilości pracowników wpłynie na znaczący wzrost zapotrzebowania na usługi, m. in. w zakresie transportu, bazy noclegowej, gastronomii i ochrony zdrowia, co spowoduje zwiększenie możliwości zatrudnienia i da dodatkowy impuls dla ożywienia gospodarczego rejonu. Budowa kopalni poprzez bezpośrednie zatrudnienie pracowników i pośredni wpływ poprzez wzrost zapotrzebowania na usługi może mieć znaczący wpływ na zmniejszenie poziomu bezrobocia w regionie. Zwiększenie dochodów gminy, dzięki podatkom i opłatom lokalnym z tytułu funkcjonowania na jej terenie elementów kopalni węgla brunatnego, umożliwi gminie inwestowanie w rozwój infrastruktury, szkolnictwa, turystyki, kultury i innych dziedzin wpływających na podniesienie jakości życia mieszkańców. Dzięki temu znacząco poprawi się atrakcyjność regionu, co powinno odwrócić występujące aktualnie niekorzystne zjawiska społeczne, takie jak starzenie się społeczeństwa czy ujemne saldo migracji. Ożywienie gospodarcze i społeczne rejonu występujące w okresie funkcjonowania kopalni (łącznie z fazą przygotowania inwestycji będzie to okres ponad 40 lat), przy dobrze zainwestowanych środkach, może utrzymać się również po zakończeniu wydobywania węgla. Sprzyjać temu będzie powstanie na terenie pokopalnianym zwałowisk zrehabilitowanych w kierunku leśnym oraz zbiornika wodnego w wyrobisku poeksploatacyjnym - obiektów o dużym potencjale

wykorzystania w kierunku turystyczno – rekreacyjnym. Wyniesiona ponad poziom otaczającego terenu powierzchnia zwałowiska zewnętrznego będzie miejscem o korzystnych warunkach dla lokalizacji obiektów energetyki z odnawialnych źródeł energii takich jak farmy słoneczne lub wiatrowe.

Powyższe informacje pozwalają założyć, że w przypadku zagospodarowania nowych terenów, możliwe będzie wyposażenie ich w niezbędną infrastrukturę techniczną i społeczną. Jednak w celu minimalizacji kosztów, przy przeznaczaniu terenów pod zainwestowanie, w pierwszej kolejności należy uruchamiać tereny pozostające w zasięgu istniejącej infrastruktury technicznej, przede wszystkim sieci wodociągowej, elektroenergetycznej i kanalizacyjnej oraz tereny posiadające korzystną dostępność komunikacyjną. W przyszłości nowe inwestycje mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne staną się źródłem nowych dochodów budżetowych gminy, przede wszystkim w zakresie podatków od nieruchomości.

14.2. Analiza środowiskowa

Na przeważającej części gminy nie ma przeciwwskazań czy też barier środowiskowych dla rozwoju osadnictwa. Głównymi obszarami, na których występują lub mogą wystąpić czynniki przemawiające za ograniczeniem zabudowy są:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wyznaczone w dolinie Oleśnicy,
- tereny podmokłe, oczka wodne, stawy, łąki i pastwiska,
- tereny lasów oraz obszary dolinne, stanowiące regionalne i lokalne korytarze ekologiczne, z uwagi na ich walory przyrodnicze wskazane do ochrony przed nadmierną antropopresją,
- obszary lokalizacji planowanego zwałowiska zewnętrznego projektowanej kopalni węgla brunatnego „Złoczew”,
- obszary, których dotyczą ograniczenia w lokalizacji zabudowy, wynikające z przepisów odrębnych oraz przepisów ustanowionych dla form ochrony przyrody znajdujących się w granicach gminy.

Tereny o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w tym zwarte kompleksy leśne, doliny rzek, powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu lub stać się podstawą rozwoju turystyki oraz zabudowy rekreacji indywidualnej, charakteryzującą się zdecydowanie mniejszą intensywnością zainwestowania, niż tereny mieszkaniowe, co w znaczący sposób powinno zminimalizować negatywne oddziaływanie tych terenów na obszary atrakcyjne przyrodniczo.

Z punktu widzenia dbałości o środowisko wprowadzanie nowej zabudowy powinno opierać się na:

- uzupełnianiu układu osadniczego, wzdłuż istniejących lokalnych układów drogowych, szczególnie wzdłuż dróg wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną,
- zachowaniu odległości planowanej zabudowy od dróg, charakteryzujących się

największym natężeniem ruchu, które zagwarantuje utrzymanie dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej,

- silnym ograniczaniu rozpraszania zabudowy na tereny otwarte oraz niekontrolowanego zagospodarowania terenów rolniczych.

14.3. Analiza społeczna

Zasoby ludzkie to jeden z podstawowych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Trendy rozwoju ludności stanowią najważniejszą przesłankę oceny szans i możliwości rozwoju gminy oraz wskazują na przyszłe potrzeby w zakresie nowych mieszkań, obiektów infrastruktury społecznej i technicznej, miejsc pracy.

Uwarunkowania demograficzne stanowią istotny argument przemawiający za racjonalizacją polityki przestrzennej. Nowe tereny przeznaczone pod zainwestowanie, przede wszystkim pod zabudowę mieszkaniową, powinny uwzględniać tendencje w zakresie wzrostu średniej powierzchni mieszkań i potrzebę poprawy warunków zamieszkania w zakładanej perspektywie planistycznej, biorąc pod uwagę stan populacji gminy.

W ciągu ostatnich lat liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się. Od roku 2000 liczba mieszkańców gminy uległa redukcji o 316 osób. Pomimo tego, sytuacja demograficzna jest stabilna, choć z zaznaczającą się spadkiem. Na przestrzeni lat liczba ta wykazuje zmienność, jednego roku wzrastając i malejąc w latach kolejnych. Szczegółowe dane dotyczące populacji gminy zawarto w rozdziale 11.1. Co jednak istotne z punktu widzenia możliwości zagospodarowania to liczba gospodarstw domowych na obszarze gminy. Zgodnie ze narodowym spisem powszechnym, w roku 2002 na obszarze gminy zanotowanych było 1490 gospodarstw domowych, w których było 4851 osób. Średnia liczba mieszkańców przypadających na gospodarstwo domowe wynosiła 3,26 osoby. Największy udział miały gospodarstwa jednorodzinne.

Przemiany ekonomiczne ostatnich lat stworzyły warunki dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego – indywidualnego i zbiorowego. Wg narodowego spisu powszechnego w 2002 r. największy udział miały mieszkania zamieszkane przez jedno gospodarstwo domowe. Co dziesiąte mieszkanie zamieszkane było przez dwa lub więcej gospodarstw domowych. Zjawisko odejścia od zabudowy wielopokoleniowej na rzecz zwiększonego indywidualizmu w osiedlaniu się sprawia, że obecnie rejestruje się zwiększony udział budynków mieszkalnych, zasiedlonych przez mniejszą liczbę ludzi. Zmiany struktury gospodarstw domowych według wielkości prowadzą się do dwóch zasadniczych tendencji, tj. do wzrostu udziału gospodarstw małych – 1- i 2-osobowych oraz do zmniejszenia udziału gospodarstw większych. Tendencję wzrostową będzie wykazywała również liczba gospodarstw z jednym dzieckiem lub bez dzieci.

Rozwój zabudowy mieszkaniowej nie jest dynamiczny. Zgodnie z danymi GUS, w ciągu ostatniej dekady zasoby mieszkaniowe zwiększały się średnio o kilka mieszkań rocznie, przy czym znaczący był przyrost średniej powierzchni nowych mieszkań. Dla ostatnich 10 lat nowe mieszkania posiadały średnią powierzchnię równą blisko 250 m². Analiza danych Narodowego spisu powszechnego z 2002 r. pokazuje postępujące zwiększanie się powierzchni użytkowej mieszkań oddawanych do użytku w minionych dekadach.

Data powstania	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)
przed 1918 r	55	3 543	64,4
1918-1944	224	13 935	62,2
1945-1970	502	35 725	71,2
1971-1978	199	19 025	95,6
1979-1988	254	29 299	115,4
1989-2002	108	14 741	136,5

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. mieszkania w gminie zamieszkane były w większości przez jedno gospodarstwo domowe (1167 na 1490 gospodarstw), co sprawia, że 157 mieszkań, spośród całkowitej ich liczby równej 1324, zamieszkałych było przez 2 lub więcej gospodarstwa domowe.

Na terenie wiejskich gminy dominującą formą zabudowy jest zabudowa zagrodowa, uzupełniona terenami zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Widoczny jest jednakże trend polegający na wypieraniu zabudowy zagrodowej przez zabudowę jednorodzinną. Na obszarze Lututowa, z uwagi na miejski charakter miejscowości, dominującą formą zabudowy jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i mieszkaniowo-usługowa w centrum oraz zabudowa zagrodowa na peryferiach.

Stabilizacja cen mieszkań oraz kosztów budowy widoczna w ostatnich latach, wraz z zapowiedziami programów rządowych mających ułatwić zakup bądź wynajem mieszkania, sprawiają, że nie ma podstaw do założenia istotnego pogorszenia się sytuacji na rynku mieszkaniowym. Można się spodziewać, że opisane zmiany demograficzne będą miały istotny wpływ na zmniejszanie się odsetka dorosłych dzieci mieszkających z rodzicami.

Wyposażenie miejscowości w infrastrukturę społeczną jest wystarczające dla zaspokojenia obecnych i przyszłych potrzeb mieszkańców. Charakterystyka obiektów użyteczności publicznej została przedstawiona w rozdziałach 11.5 i 11.6.

14.4. Prognoza demograficzna

Prognoza demograficzna to twierdzenie o przyszłym stanie i strukturze

ludności na określonym terytorium i w określonym czasie. Przewidywanie przyszłych kierunków zmian procesów demograficznych zawsze jest obarczone dużą niepewnością. Obecnie wydaje się być jednak zadaniem szczególnie trudnym. Procesy globalizacji powodują, że światowe zmiany i kryzysy w sposób dotąd niespotykany oddziałują na krajową gospodarkę, ludzkie poglądy i postawy, a w sposób pośredni, także na zjawiska demograficzne. Prognoza demograficzna obejmuje przewidywanie kształtowania się w przyszłości zjawisk i procesów demograficznych, ich kierunków oraz tempa rozwoju, jak również przemian strukturalnych.

W perspektywie czasowej, obejmującej najbliższe lata, zasadniczy wpływ na kształt polityki społecznej w całym województwie łódzkim, jak i w gminie Lututów, będą miały procesy demograficzne, które uwidoczniły się i nasiliły w ostatnich latach. Do tych procesów zaliczamy:

- zmieniony model rodziny (małodzielność rodzin, samotne rodzicielstwo),
- wzrost liczby rozwodów i związków nieformalnych,
- wzrastający odsetek małżeństw bezdzietnych,
- opóźnianie wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka,
- wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych,
- ujemny przyrost naturalny i malejąca dzietność,
- spadek liczby małżeństw,
- wzrost przeciętnej długości życia,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne.

Prognozę demograficzną dla gminy przedstawiono w założonym horyzoncie czasowym, obejmującym najbliższe 30 lat i oparto na danych Głównego Urzędu Statystycznego. Prognoza ta odnosi się niestety jedynie do poziomu powiatów, przyjęto zatem dane charakteryzujące powiat wierszowski i na ich podstawie określono prognozowaną liczbę ludności na obszarze gminy.

Zmianę liczby ludności w okresie 2001-2016 oraz prognozę demograficzną obrazującą zmianę liczby ludności, w założonej perspektywie planistycznej 30 lat, ilustruje poniższa tabela.

obszar	liczba ludności w 2001 r.	liczba ludności w 2016 r.	zmiana liczby ludności w okresie 2001-2016	procentowy udział zmiany	prognozowana na liczbę ludności w 2045 r.	zmiana liczby ludności w okresie 2016-2045
powiat wierszowski	42 567	42 237	-330	-0,8	38 346	- 3 891
gmina Lututów	4 889	4 606	-283	-5,8	3 835	- 771

W powyższej tabeli przewidywaną liczbę mieszkańców gminy powiązano z prognozowaną w opracowaniu GUS liczbą mieszkańców przyjmując założenie, że

udział liczby mieszkańców gminy Lututów w liczbie ludności powiatu będzie utrzymywał się na poziomie zbliżonym do obecnego (10%). Biorąc jednak pod uwagę fakt, że faktyczny spadek liczby mieszkańców powiatu w ciągu ostatnich 15 lat wyniósł zaledwie 0,8%, prognozowana liczba mieszkańców może być wartością zawyżoną, zakłada bowiem ubytek mieszkańców w wysokości 9% w ciągu nadchodzących 30 lat.

Po przyjęciu wskaźnika ubytku mieszkańców skorelowanego z obecną wartością (5,8% w ciągu 15 lat), liczba mieszkańców gminy do roku 2045 może zmaleć do wartości 4 088 osób. W wariantcie najbardziej optymistycznym, przy założeniu, że liczba mieszkańców będzie się zmniejszać o wartości zbliżone do powiatowych (1% na 15 lat), liczba mieszkańców w gminie Lututów ulegnie redukcji do 4 514 osób w roku 2045.

Zgodnie z „Prognozą gospodarstw domowych na lata 2016-2050”, wykonaną przez GUS, począwszy od 2026 r. rozpocznie się gwałtowny wzrost liczby osób w wieku 80 lat i więcej. Jest to związane z wchodzeniem w wiek późnej starości bardzo licznych roczników urodzonych pomiędzy końcem drugiej wojny światowej, a początkiem lat sześćdziesiątych. Zmiany w strukturze wiekowej, czyli starzenie się społeczeństwa oraz wzrost przeciętnej długości życia będą miały natomiast bardzo istotny wpływ na zarządzanie sferą usług publicznych na terenie gminy, między innymi będą wymagały zwiększenia nakładów na sferę związaną z zapewnieniem opieki osobom starszym.

Warto zauważyć, że również pomiędzy 2030 r. a 2042 r. na względnie stałym poziomie ustabilizuje się liczba osób pomiędzy 25 a 34 rokiem życia. Zakładając brak znacznego pogorszenia warunków ekonomicznych można się spodziewać, że zjawisko pozostawania osób w tym wieku w domu rodzinnym już około 2030 r. będzie znacznie mniej powszechne niż obecnie. Należy założyć, iż spodziewana poprawa sytuacji mieszkaniowej (związaną ze zmniejszaniem się liczby ludności, a w szczególności liczby ludzi młodych) spowoduje, że rozpad związku małżeńskiego lub partnerskiego znacznie częściej niż obecnie będzie prowadził do powstania nowego gospodarstwa domowego. Można przypuszczać, że pod koniec 2050 r. więcej będzie gospodarstw domowych zamieszkałych tylko przez jedną osobę w wieku średnim. W związku z tym, iż w latach 2016-2050 przewidywane jest zmniejszanie się liczby urodzeń, należy spodziewać się systematycznego spadku przeciętnej liczby dzieci w gospodarstwach domowych i wzrostu liczby i odsetka gospodarstw bez dzieci. Średnia liczba osób przypadających na gospodarstwo również będzie się systematycznie zmniejszać do początku lat trzydziestych XXI wieku.

Wg danych w/w Prognozy, przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2011 r. wynosiła 2,82. Do 2030 r. wartość tego wskaźnika zmniejszy się do poziomu 2,40. Następnie będzie obserwowany wzrost tej liczby, po czym w końcowych latach prognozy średnia wielkość gospodarstwa domowego wzrośnie i ustabilizuje się na poziomie około 2,50. Do 2030 r. liczba gospodarstw domowych będzie wzrastać znacząco we wszystkich województwach. W kolejnych latach

prognozy, w związku ze zwiększaniem się liczebności osób w wieku późnej starości (80 lat i więcej) oraz zmniejszaniem się liczby ludności, liczba gospodarstw domowych będzie spadać we wszystkich województwach.

Pozytywnym aspektem planowanego zwałowiska służącego kopalni węgla brunatnego na terenie gminy Lututów jest prognozowane ożywienie gospodarcze rejonów zlokalizowanych w sąsiedztwie kopalni, spadek bezrobocia oraz podniesienie atrakcyjności tych terenów poprzez przewidywane inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną. Na przykładzie gmin, na których obecnie prowadzona jest eksploatacja węgla brunatnego ze złoża Bełchatów widać, że wpływy z podatków do budżetu gmin związanych w prowadzoną działalnością górniczą pozwalają na modernizację, rozbudowę oraz budowę wszelkiej infrastruktury dostosowanej do obecnych standardów.

Przekładając przewidywane procesy demograficzne na potrzeb gminy należy zasygnalizować konieczność tworzenia nowych miejsc pracy poprzez wykorzystanie potencjału gospodarczego rejonu, pozyskanie inwestorów, zarówno krajowych jak i zagranicznych, oraz firm poszukujących nowych obszarów działalności, a także potrzebę poprawy warunków życia ludności na obszarach wiejskich poprzez sukcesywne zwiększenie dostępności usług z zakresu podstawowych i ponadpodstawowych.

14.5. Możliwości finansowe gminy

W ostatnich kilkunastu latach dochody i wydatki gminy wzrosły kilkakrotnie, co przekłada się na wzrost potencjału inwestycyjnego gminy i umożliwiają dalsze wyposażanie poszczególnych miejscowości w niezbędną infrastrukturę techniczną i społeczną.

Zgodnie z *Raportem o oddziaływaniu wydobywania węgla brunatnego ze złoża Złoczew na środowisko* budowa kopalni spowoduje znaczące zwiększenie dochodów gmin, poprzez podatki i opłaty lokalne. Gminy, na terenie których będzie zlokalizowana kopalnia, dzięki wpływom bezpośrednim i pośrednim z tytułu funkcjonowania zakładu górniczego, będą miały możliwość sfinansowania rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.

W celu minimalizacji kosztów wynikających z konieczności budowy sieci infrastruktury technicznej oraz dróg na nowych terenach przewidzianych do zabudowy, w pierwszej kolejności należy uruchamiać nowe tereny pozostające w zasięgu istniejącej sieci uzbrojenia technicznego, przede wszystkim sieci wodociągowej, elektroenergetycznej i kanalizacyjnej oraz tereny posiadające rozwinięty układ komunikacyjny. Należy uwzględnić również dostępność nowych terenów do usług publicznych.

Uruchamianie nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie powinno wynikać z możliwości realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej, obsługi komunikacyjnej i dostępności usług publicznych. W przyszłości nowe inwestycje

staną się źródłem nowych dochodów budżetowych gminy, przede wszystkim w zakresie podatków od nieruchomości oraz udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa.

14.6. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w skali gminy oszacowano na podstawie: analizy ekonomicznej, analizy środowiskowej, analizy społecznej, prognozy demograficznej i oceny możliwości finansowania gminy.

Ze względu na dynamikę zmian uwarunkowań społecznych, prawnych oraz zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy przy określaniu zapotrzebowanie na nową zabudowę przyjęto perspektywę czasową 30 lat. Ponadto, z uwagi na niepewność procesów rozwojowych, zwiększono zapotrzebowanie o 30% w stosunku do wyników analiz. Przy określaniu zapotrzebowania zostały wzięte pod uwagę dodatkowe okoliczności warunkujące możliwość lokalizowania nowej zabudowy. Projektowane we wschodniej części gminy zwałowisko zewnętrzne związane z planowaną kopalnią węgla brunatnego ze złoża „Złoczew” wywoła określone skutki przestrzenne, wyłączając z możliwości zagospodarowania częściowo kilka obrębów geodezyjnych.

Aktualną strukturę funkcjonalną istniejących terenów zabudowanych ilustruje poniższa tabela.

Funkcja terenu (tereny zabudowy)	Powierzchnia (ha)	Udział w ogólnej powierzchni terenów zabudowy (%)
Zabudowa zagrodowa	235,7	67,2
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	53,2	15,2
Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	1,7	0,5
Zabudowa mieszkaniowo-usługowa	10,4	2,9
Zabudowa usługowa	18,5	5,3
Zabudowa produkcyjno-usługowa	25,2	7,2
Teren usług sportu	3,9	1,1
Tereny infrastruktury technicznej	1,9	0,5
Zabudowa rekreacji indywidualnej	0,2	<0,1
Suma	350,7	100

Zgodnie z powyższą tabelą, na terenie gminy jest około 350 hektarów obszarów aktualnie zabudowanych.

14.6.a. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej

Celem nadrzędnym niniejszych wyliczeń jest osiągnięcie sytuacji, w której na jedno gospodarstwo domowe przypada jedno mieszkanie. Zgodnie z danymi pochodzącymi z narodowego spisu powszechnego z roku 2002 w gminie Lututów było zaewidencjonowanych 157 mieszkań zamieszkałych przez 2 lub więcej gospodarstw domowych (w tym 9 mieszkań zamieszkałych przez 3 lub więcej gospodarstw). Z uwagi na brak aktualniejszych danych, wartości przyjęto za wyjściowe dla wstępnego oszacowania zapotrzebowania. W pierwszej kolejności przyjęto, że obecnie na obszarze gminy występuje deficyt mieszkań w wysokości 166 mieszkań (dla wyrównania bilansu mieszkaniowego: 1 mieszkanie dla jednego gospodarstwa domowego). Przyjmując założenie, że nowe mieszkania będą realizowane w postaci budynków mieszkalnych jednorodzinnych przy powierzchni użytkowej mieszkania w wysokości 250 m² (zgodnie z danymi GUS średnia powierzchnia budynków mieszkalnych oddawanych do użytkowania w ciągu ostatniej dekady), daje to zapotrzebowanie na poziomie **41 500 m²**. Wyliczona powierzchnia stanowi aktualne zapotrzebowanie zmierzające do zniwelowania dysproporcji liczby mieszkań i gospodarstw domowych.

Czynnikiem, który wymusi wzrost zapotrzebowania na nową powierzchnię mieszkaniową w gminie, będzie realizacja kopalni węgla brunatnego, a dokładnie zwałowiska zewnętrznego we wschodniej części gminy. W związku z realizacją tego przedsięwzięcia dojdzie do zajęcia części terenów obecnie zainwestowanych. Konieczne będzie zaproponowanie mieszkańcom tego fragmentu gminy terenów, w których będą mogli się ponownie osiedlić. Zmiana wywołana budową zwałowiska dotknie terenów zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej o powierzchni około 12,3 ha, co, przyjmując średnią intensywność zabudowy w wysokości 0,3, daje zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową w wysokości **36 900 m²**.

Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkaniowej w perspektywie 30 lat zostało określone w oparciu o zróżnicowane kryteria.

Pierwsze kryterium to powiązanie zapotrzebowania na nowe mieszkania z prognozowaną liczbą mieszkańców.

Prognoza demograficzna dla gminy wskazuje na malejącą liczbę jej mieszkańców w nadchodzących latach. W przypadku powiązania liczby mieszkańców gminy z szacowaną liczbą mieszkańców powiatu, zakłada się, że w ciągu najbliższych 30 lat liczba ludności gminy zmniejszy się o około 771 osób i w roku 2045 będzie wynosiła 3 835 osób. Po przyjęciu wskaźnika ubytku mieszkańców skorelowanego z obecną wartością (5,8% w ciągu 15 lat), liczba mieszkańców gminy do roku 2045 może zmaleć do wartości 4 088 osób. Zaś w wariancie najbardziej optymistycznym, przyjmując, że liczba mieszkańców będzie się zmniejszać o wartości zbliżone do powiatowych (1% na 15 lat), liczba mieszkańców w gminie

Lututów ulegnie redukcji do 4 514 osób w roku 2045.

Zgodnie z Prognozą gospodarstw domowych na lata 2016-2050, wykonaną przez GUS do 2030 r. przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym na terenach wiejskich zmniejszy się do poziomu 2,81, zaś w końcowych latach prognozy wzrośnie do wartości 2,92 w 2050 r. W 2045 r., zgodnie z danymi tej prognozy, przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym osiągnie poziom 2,91.

Na podstawie prognozy gospodarstw domowych na lata 2016-2050 oraz prognozy demograficznej dla powiatu wieruszowskiego, wykonanych przez GUS, można oszacować liczbę gospodarstw domowych na terenie gminy w roku 2045, dzieląc istniejącą lub prognozowaną liczbę ludności poprzez istniejącą lub prognozowaną przeciętną liczbę osób w gospodarstwie domowym.

- w 2016 r. – $4\ 606 / 3,26 = 1\ 412$ gospodarstw.
- w roku 2045: przy liczbie mieszkańców $3\ 835 / 2,91 = 1\ 317$ gospodarstw
przy liczbie mieszkańców $4\ 088 / 2,91 = 1\ 404$ gospodarstwa
przy liczbie mieszkańców $4\ 514 / 2,91 = 1\ 551$ gospodarstw.

Przy minimalnym i średnim wariancie, ze względu na spadek liczby mieszkańców w ostatnich latach i niekorzystne prognozy demograficzne dla gminy, ilość gospodarstw domowych nieznacznie spadnie, co wpłynie na brak zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową. W wariancie maksymalnym różnica w liczbie gospodarstw domowych może wynieść nawet 139. W takim wypadku zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową może wynieść **34 750 m²** (do obliczenia przyjęto średnią wartość mieszkania oddanego do użytkowania w latach 2006-2015).

Innym sposobem oszacowanie zapotrzebowania jest wyliczenie go poprzez powiązanie z ilością mieszkań oddawanych do użytkowania w latach ubiegłych.

Na podstawie analizy zmian w ostatnim dziesięcioleciu, prognozuje się wzrost ilości mieszkań, wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań oraz wzrost powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 osobę w założonej perspektywie planistycznej 30 lat. Przyjmując średni wzrost liczby mieszkań w wysokości 50 na dekadę, założono, że w 2045 r. na terenie gminy będą się znajdowały 1 684 mieszkania. Zakładając, że w nadchodzących latach utrzyma się tendencja wzrostowa średniej powierzchni mieszkania przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania będzie wynosiła 200 m². W takim przypadku łączna powierzchnia użytkowa wszystkich mieszkań w gminie będzie wynosiła 168 739 m². W takim przypadku zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyniesie **30 000 m²**.

Suma opisanego wyżej zapotrzebowania wraz z jego zwiększeniem o 30% w stosunku do wyników analiz, ze względu na niepewność procesów rozwojowych, w ostatecznym rozrachunku, wskazuje zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową na poziomie:

$$41\,500\text{ m}^2 + 36\,900\text{ m}^2 + 34\,750\text{ m}^2 = 113\,150\text{ m}^2$$
$$113\,150\text{ m}^2 \times 30\% = 33\,945\text{ m}^2$$
$$113\,150\text{ m}^2 + 33\,945\text{ m}^2 = \mathbf{147\,095\text{ m}^2}.$$

Na podstawie powyższych wyliczeń, należy stwierdzić, iż pomimo spadku liczebności mieszkańców, na podstawie obecnych i prognozowanych procesów demograficznych i uwarunkowań społecznych oraz w nawiązaniu do planowanej na obszarze gminy lokalizacji obiektów związanych z kopalnią węgla brunatnego, w ciągu następnych lat zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową może wzrastać i przez najbliższe 30 lat osiągnąć wartość **147 095 m² (ok. 15 ha)** powierzchni użytkowej.

14.6.b. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy usługowej

Podstawową potrzebę w zakresie terenów zabudowy stanowi zapewnienie dostępu do usług, w szczególności usług podstawowych. Obecne tereny usługowe, w większości przypadków, obejmują tereny w znacznym stopniu zainwestowane i wykorzystywane na potrzeby usług publicznych (szkoły, kościoły, remizy strażackie). Usługi są niezwykle ważną gałęzią gospodarki, wpływającą na tworzenie nowych miejsc pracy, a tym samym na szeroko rozumiany rozwój. Poprawiając komfort życia mieszkańców, szczególnie na obszarach wiejskich, należy zadbać o ich łatwy dostęp do podstawowych usług.

W chwili obecnej stosunek powierzchni istniejących terenów usługowych do istniejących terenów mieszkalnych wynosi 8%.

Biorąc pod uwagę wzrost zamożności społeczeństwa, wzrost potrzeb korzystania z różnego rodzaju usług, przewidywane ożywienie gospodarcze i wzrost możliwości finansowania przez gminę inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, przeznaczenie terenów pod zabudowę usługową w aktualnej proporcji do terenów mieszkaniowych, nie zabezpieczy potrzeb przyszłych mieszkańców. Zakłada się zatem wzrost stosunku powierzchni terenów usługowych do terenów mieszkalnych do 12%.

Zapotrzebowanie na nową funkcję mieszkalną szacuje się na 147 095 m² powierzchni użytkowej. Na potrzeby bilansu zakłada się, że zapotrzebowanie na funkcje usługową będzie stopniowo wzrastać i będzie stanowić 12% powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej. W związku z powyższym będzie wynosić ok. **17 651 m² (około 1,7 ha)** powierzchni użytkowej zabudowy.

Opisane zapotrzebowanie, zwiększone o 30% w stosunku do wyników analiz ze względu na niepewność procesów rozwojowych, kształtuje się zatem na poziomie:

$$17\,651\text{ m}^2 \times 30\% = 5\,295\text{ m}^2$$
$$17\,651\text{ m}^2 + 5\,295\text{ m}^2 = \mathbf{22\,946\text{ m}^2}.$$

14.6.c. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy produkcyjno-usługowej

Planowana budowa kopalni węgla brunatnego spowoduje znaczące zwiększenie dochodów gminy, ożywienie gospodarcze rejonów zlokalizowanych w sąsiedztwie kopalni, spadek bezrobocia oraz podniesienie atrakcyjności tych terenów poprzez przewidywane inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną. Prognozuje się, iż poprawa sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy powinna odwrócić występujące aktualnie niekorzystne zjawiska społeczne, takie jak starzenie się społeczeństwa. W tym kontekście rozwój „dużej” przedsiębiorczości ma ogromne znaczenie, a wspieranie rozwoju stref aktywności gospodarczej ze środków pomocowych podnosi atrakcyjność lokalizacji na terenie gminy obszarów przemysłowych. Obecnie na obszarze gminy funkcjonuje kilka dużych zakładów produkcyjnych, związanych głównie z branżą spożywczą (przemysł mięsny). Brakuje jednak terenów inwestycyjnych, ujętych w zwarte obszary wyposażone w infrastrukturę techniczną właściwą dla prowadzenia działalności gospodarczej na skalę przemysłową. Bazę inwestycyjną stanowią rozdrobnione i rozproszone tereny, zlokalizowane częstokroć w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej. W odpowiedzi na spadek liczby mieszkańców, spowodowany między innymi niedostateczną liczbą miejsc pracy, jednym z kierunków polityki przestrzennej gminy winno być tworzenie warunków dla rozwoju zakładów produkcyjnych i produkcyjno-usługowych. W dłuższej perspektywie czasowej może to stanowić impuls rozwojowy, skutkując napływem ludności do gminy. Korzystna lokalizacja gminy w układzie komunikacyjnym o znaczeniu wojewódzkim i krajowym, planowana lokalizacja kopalni węgla brunatnego oraz brak barier środowiskowych mogą skutkować w przyszłości wzrostem zainteresowania terenami inwestycyjnymi na terenie gminy. Obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przewiduje lokalizację nowych terenów produkcyjnych o łącznej powierzchni 91,3 ha. Ze względu na fakt, że tereny te w dalszym ciągu nie zostały zagospodarowane we wskazanym kierunku, nie przyjmuje się dalszego wzrostu zapotrzebowania na tereny o funkcji produkcyjnej. W pierwszej kolejności dążyć bowiem należy do zagospodarowania już wskazanych powierzchni.

14.6.d. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy rekreacji indywidualnej

W chwili obecnej stosunek powierzchni terenów rekreacji indywidualnej do terenów mieszkalnych wynosi <0,1%. Przeprowadzone analizy nie wykazały zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy rekreacji indywidualnej. Z uwagi na fakt, iż znaczna ilość terenów przeznaczonych w obowiązującym studium pod zabudowę rekreacji indywidualnej jest niezagospodarowana, nie przewiduje się nowych terenów zabudowy rekreacji indywidualnej.

14.7. Chłonność obszarów

Kolejnym etapem sporządzanego bilansu jest oszacowanie chłonności obszarów.

Przy szacowaniu chłonności obszarów, rozumianych jako możliwość lokalizowania na nich nowej zabudowy, analizie poddano chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych.

Ważnym aspektem przy określaniu chłonności obszarów był rzeczywisty stopień zagospodarowania poszczególnych jednostek osadniczych. Na obszarze gminy obowiązuje jeden plan miejscowy obejmujący powierzchnię 5,2 ha. Ze względu na fakt, że obszar gminy jest w niewielkim stopniu objęty obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, część wyliczeń prowadzona była w odniesieniu do terenów zabudowy wskazanych w obowiązującym studium.

Powierzchnia terenu, na którym jest możliwość lokalizacji nowej zabudowy, przeznaczonego w obowiązującym planie miejscowym, wynosi obecnie około 2,2 ha. Teren ten położony jest w miejscowości Jeżopole. Rezerwy terenowe ilustruje poniższa tabela:

Obręb	Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę dla poszczególnych funkcji [w ha]								
	RM	MN	U	PU	P	UT	UTL	US	MN/U
Jeżopole	-	-	-	2,20	-	-	-	-	-

W ramach wszystkich miejscowości gminy, na obszarach nie objętych planami miejscowymi, występują rezerwy terenu pod rozwój zabudowy, w szczególności zabudowy mieszkaniowej realizowanej w postaci zabudowy zagrodowej (jako jej integralna część), jak i zabudowy jednorodzinnej. Nieznaczne rezerwy terenowe występują także pod rozwój zabudowy produkcyjnej i usługowej. Sytuacja taka ma jednak miejsce w przypadku zaledwie kilku miejscowości, przede wszystkim Lututowa. Analiza potencjalnych rezerw terenu dla zabudowy mieszkaniowej wykazuje, iż najwięcej terenów, które mogą zostać zabudowane, znajduje się w obrębach: Lututów, Kopaniny, Piaski, Augustynów, Łęki Małe, Łęki Duże, Kolonia Dobrośław, Chojny.

Rezerwy terenowe, na obszarach nie objętych planami miejscowymi, dla poszczególnych funkcji zabudowy, ilustruje poniższa tabela:

Obręb	Tereny zabudowy mieszkaniowej, w tym zagrodowej	Tereny zabudowy usługowej	Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej
Popielina	0,63	-	-

Popielina Towarzystwa	1,96	-	-
Kopaniny	6,39	-	-
Niemojew	0,43	-	-
Jeżopole	8,04	0,45	0,17
Kluski	5,98	-	-
Huta	5,07	-	-
Dębina	2,87	-	-
Piaski	6,45	0,89	-
Augustynów	7,25	-	-
Żmuda	5,35	-	-
Łęki Małe	6,83	-	-
Łęki Duże	6,16	-	-
Dobrosław Hipolity	6,44	-	-
Kolonia Dobrosław	10,21	-	-
Kłoniczki	1,66	-	-
Chojny	7,13	0,65	-
Swoboda	6,34	-	-
Świątkowice	3,07	-	-
Lututów	27,53	2,46	2,38
Suma	125,79	4,45	2,55

W obliczu faktu, że na obszarze gminy tylko jeden obszar o powierzchni ok. 5 ha jest objęty ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w celu obliczenia chłonności obszarów przeznaczonych pod zabudowę, przyjęto wskaźniki ustalone w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W celu obliczenia możliwej do uzyskania chłonności wyrażonej w powierzchni użytkowej zabudowy przyjęto wskaźniki intensywności zabudowy w wysokości:

- dla zabudowy mieszkaniowej – 0,3,
- dla zabudowy usługowej – 0,5,
- dla zabudowy produkcyjno-usługowej – 0,7.

Na ich podstawie wyliczono maksymalną możliwą do uzyskania chłonność obszarów przeznaczonych w dokumentach planistycznych pod zabudowę, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

Rodzaj zabudowy	suma chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz chłonności obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę [w ha]
zabudowa mieszkaniowa, w tym zagrodowa	37,737
usługowa	2,225

produkcyjno-usługowa	3,325
suma	55,866

Wartość chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę traktować należy jedynie orientacyjnie, ze świadomością, iż o rzeczywistym „obciążeniu” teren, decyduje przede wszystkim jego faktyczne zainwestowanie. Prawdopodobnie nie dojdzie do sytuacji, w której wszystkie możliwe zostaną zabudowane. Wpływ na to będą miały następujące czynniki:

- wraz z postępującą urbanizacją chęć posiadania działki większej, aniżeli wskazuje minimalny „normatyw” powierzchniowy określony w planie miejscowym, w tym w celach wypoczynkowych, rekreacyjnych, alienacji od sąsiadów,
- moda na duże powierzchniowo działki i budynki,
- potrzeba lub konieczność posiadania większej działki, z uwagi na uwarunkowania rodzinne, bądź z uwagi na prowadzoną działalność gospodarczą np. w formie nieuciąźliwych usług, które wymagają dodatkowej powierzchni pod zabudowę budynku usługowego, kolejnych miejsc parkingowych itp.;
- sentymentalne, rozumiane jako przywiązanie do ziemi („ojcowizna”);
- nieuregulowane stany prawne, własnościowe;
- inne czynniki.

14.8. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów ma na celu wskazanie priorytetów w zakresie wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Rodzaj zabudowy	Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy (w ha)	suma chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz chłonności obszarów przeznaczonych w	Różnica pomiędzy zapotrzebowaniem na nową zabudowę a chłonnością obszarów (w ha)
-----------------	---	--	--

		planach miejscowych pod zabudowę [w ha]	
mieszkaniowa, w tym zabudowa zagrodowa	15	37,737	-22,737
usługowa	2,28	2,225	+0,06
produkcyjno- usługowej	0	3,325	-3,325
Suma	17,28	43,287	-26,002

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę nie przekracza sumy chłonności obszarów przeznaczonych w dokumentach planistycznych pod zabudowę mieszkaniową i produkcyjno-usługową. W związku z tym nie przewiduje się nowych terenów mieszkaniowych i produkcyjno-usługowych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych oraz poza obszarami przeznaczonymi w planach miejscowych pod zabudowę.

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza sumę chłonności obszarów przewidzianych na lokalizację funkcji usługowej. W związku z powyższym nową zabudowę usługową, można przewidzieć poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych oraz poza obszarami przeznaczonymi w planach miejscowych pod zabudowę.

14.9. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

W związku z koniecznością uzbrojenia obszarów obecnie niezabudowanych, przeznaczonych w studium pod zabudowę, istnieje potrzeba wybudowania ok. 4,25 kilometrów bieżących dróg gminnych wraz z uzbrojeniem. Na podstawie analizy kosztów realizacji podobnych inwestycji w latach ubiegłych, koszt tej budowy szacuje się na ok. 4,2 mln zł. Nie przewiduje się budowy nowej infrastruktury społecznej na potrzeby tych obszarów.

W celu zapewnienia właściwego finansowania inwestycji, związanych z obsługą terenów zabudowy, gmina rokrocznie przeznaczona znaczną część budżetu dla realizacji zadań inwestycyjnych. W latach 2006-2016 gmina przeznaczyła na wydatki inwestycyjne ok. 13,5 mln zł. Dyscyplina budżetowa oraz racjonalność

wydatków w ramach poszczególnych projektów, pozwalają stwierdzić, że możliwości finansowe gminy umożliwią wykonanie sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej. Ponadto zakłada się, że realizacja infrastruktury odbywać się będzie etapowo w ciągu najbliższych kilkudziesięciu lat, w zależności od ustalonych w przyszłości priorytetów w zakresie wyposażania określonych terenów. Zakłada się finansowanie w/w działań przede wszystkim na podstawie dochodów własnych gminy, a także poprzez pozyskanie różnego rodzaju dotacji. W przypadku niedoboru środków finansowych budżetu, alternatywnym rozwiązaniem będzie zaciągnięcie kredytów. W związku z powyższym zakłada się, iż szacowany koszt wykonania sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej w celu uzbrojenia nowej zabudowy, nie przeznacza możliwości finansowych gminy.

Ze względu na fakt, iż realizacja infrastruktury zostanie rozłożona w okresie kilkudziesięciu lat i będzie przebiegać etapowo, w zależności od stopnia zainwestowania poszczególnych terenów, nie ma konieczności weryfikacji zapotrzebowania na nową zabudowę w celu jego dostosowania do możliwości finansowania przez gminę planowanego uzbrojenia terenów.

14.10. Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy

Realizacja potrzeb w zakresie nowej zabudowy na obszarach przeznaczonych pod zabudowę może pociągnąć za sobą konieczność realizacji nowej infrastruktury drogowej. Wynika to z faktu, że nowa zabudowa, wskazana została na obszarach użytkowanych dotychczas rolniczo. W celu zapewnienia właściwej obsługi komunikacyjnej nowych terenów, po stronie gminy wystąpi obowiązek powiązania komunikacyjnego nowych terenów z istniejącym układem drogowym.

Uruchamianie przez gminę nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę wiąże się z koniecznością nieznaczącej rozbudowy infrastruktury technicznej – sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej.

Zakłada się, iż realizacja infrastruktury społecznej będzie uzależniona od faktycznego zapotrzebowania na usługi publiczne (m.in. szkoły, przedszkola, ośrodki opieki społecznej itd.) na danych terenach.

15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- wydobywanie węgla brunatnego ze złoża „Złoczew”,
- budowa sieci gazowej wraz ze stacją redukcyjno – pomiarową,
- budowa zbiornika retencyjnego „Chojny”, umieszczonego w „Programie małej retencji dla województwa łódzkiego”.

16. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

W północno-wschodniej części gminy, w dolinie rzeki Oleśnicy, występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Zostały one wskazane na rysunku Studium w oparciu o studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Oleśnicy, wyznaczającego granice zasięgu wód o prawdopodobieństwie wystąpienia $p=1\%$ (raz na 100 lat). Sposób zagospodarowania wskazanych obszarów musi uwzględniać przepisy prawa wodnego, a w szczególności obowiązujące zakazy.

III Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

1.1. Struktura przestrzenna i kierunki zagospodarowania

Kierunki zmian struktury przestrzennej powinny być oparte o zasadę zrównoważonego rozwoju i uwzględniać istniejące i przewidywane procesy, które w znacznym stopniu determinują przekształcenie układu funkcjonalnego. Wprowadzane zmiany muszą mieć na celu zwiększanie konkurencyjności obszaru gminy w regionie, co przekłada się na szeroko rozumiany rozwój społeczno-gospodarczy i podnosi jakość życia jego mieszkańców. Z tego powodu należy dążyć do uporządkowania struktur przestrzennych poprzez tworzenie czytelnie wyodrębnionych stref zabudowy: mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej oraz terenów rekreacji i turystyki.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy. Uwzględnienie wytycznych zawartych w dostępnych opracowaniach oraz bilans potrzeb i możliwości rozwoju gminy pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej.

Na postawie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, Studium wyznacza zasięg rozwoju przestrzennego osadnictwa w obrębie poszczególnych miejscowości. Rozwój poszczególnych funkcji będzie się odbywał poprzez lokalizację zabudowy w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę.

Określone kierunki zagospodarowania stanowią uaktualnienie, kontynuację i rozwinięcie wytycznych zawartych zarówno we wcześniejszej edycji studium, jak również w opracowaniach dotyczących przedmiotowego terenu. Zakłada się maksymalne wykorzystanie istniejących walorów gospodarczych (nie zapominając o

wartościach przyrodniczo-kulturowych) przyjmując, za główny kierunek, dalszą stymulację, rozwój i podniesienie rangi gminy w strukturze powiatu.

Założenia polityki przestrzennej gminy Lututów:

- rozwój przestrzenny i funkcjonalny układu osadniczego zgodnie przeznaczeniem terenów określonym na załączniku graficznym,
- rozbudowa i modernizacja sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w szczególności systemu kanalizacji sanitarnej,
- wykorzystanie źródeł odnawialnych przy wytwarzaniu energii (wspieranie inwestycji proekologicznych), w tym realizacja elektrowni fotowoltaicznych,
- tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości lokalnej,
- rozwój intensywnego rolnictwa na obszarach o korzystnych warunkach naturalnych, wprowadzenie nowych technologii w produkcji roślinnej i zwierzęcej (rolnictwo ekologiczne, specjalistyczne),
- inwestycje podkreślające indywidualność i promujące gminę, świadczące o gospodarce opierającej się na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Równoległe z postępowaniem urbanizacji zakłada się podjęcie działań mających na celu zniwelowanie oddziaływania oraz poprawę stanu środowiska przyrodniczego poprzez:

- redukcję emisji zanieczyszczeń,
- stopniową rekultywację terenów zdegradowanych oraz poszerzenie powierzchni kompleksów leśnych przez zalesianie gruntów nieużytkowanych rolniczo,
- wyłączenie z zabudowy terenów otwartych o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego, które tworzą strefę systemu ekologicznego gminy i pozostawienie ich w dotychczasowym zagospodarowaniu.

1.2. Przeznaczenie terenów

Zagospodarowując każdy z poniżej określonych terenów należy dążyć do uzupełnienia istniejącej struktury, poprzez wypełnianie luk w pasmach zabudowy, porządkowania przestrzeni oraz tworzenia lokalnych wnętrz urbanistycznych, przy czym nowa zabudowa powinna stanowić uzupełnienie istniejącej struktury i nawiązywać do jej charakteru.

Niezależnie od określonego przeznaczenia, w każdym z terenów uwzględniając przepisy odrębne dopuszcza się:

- lokalizację urządzeń, obiektów i infrastruktury technicznej związanej z zaopatrzeniem w wodę, energię elektryczną i ciepło, gospodarką ściekową, gazem oraz telekomunikacją,
- lokalizację nowych, nie wyznaczonych w studium, ciągów komunikacyjnych, parkingów oraz lokalnych przestrzeni zieleni urządzonej i rekreacji (skwery i place zabaw),
- budowę, rozbudowę i przebudowę budynków inwentarskich w istniejących

siedliskach rolniczych zakwalifikowanych do innej kategorii przeznaczenia niż tereny zabudowy zagrodowej.

Charakterystyka przeznaczenia terenów w ramach poszczególnych jednostek	
Przeznaczenie terenu	Wytyczne i zalecenia
Tereny zabudowy zagrodowej Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zabudowy zagrodowej, • lokalizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej i rzemieślniczej jako uzupełnienie istniejącej zabudowy zagrodowej i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, • dopuszcza się lokalizację placów zabaw, terenów rekreacji, • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • w przypadku realizacji obiektu usługowego zaleca się realizację miejsc postojowych w ilości przewidzianej dla zabudowy usługowej, • budynki o różnych funkcjach (mieszkaniowej, gospodarczej, inwentarskiej) powinny tworzyć jednolity zespół, spójny z zabudową terenów sąsiednich, • możliwość lokalizacji zakładów przetwórstwa rolnego, z ograniczeniem uciążliwości do granic własności terenu, • możliwość lokalizacji budynków i obiektów związanych z usługami turystyczno – rekreacyjnymi (agroturystyką).
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej jako uzupełnienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej, • dopuszcza się lokalizację placów zabaw, terenów rekreacji, • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • w przypadku realizacji obiektu usługowego zaleca się realizację miejsc postojowych w ilości przewidzianej dla zabudowy usługowej, • zakaz prowadzenia działalności o uciążliwości wykraczającej poza granice nieruchomości, • budynki o różnych funkcjach (mieszkaniowej, gospodarczej) powinny tworzyć jednolity zespół spójny z zabudową terenów sąsiednich.
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej, • w przypadku realizacji obiektu usługowego zaleca się realizację miejsc postojowych w ilości przewidzianej dla zabudowy usługowej, • dopuszcza się lokalizację placów zabaw, boisk, trybun, terenowych urządzeń sportowych oraz

	<ul style="list-style-type: none"> • wszelkiej związanej z nimi infrastruktury, • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • dopuszcza się lokalizację garaży oraz zespołów garażowych.
<p>Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zabudowy mieszkaniowo-usługowej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej i rzemieślniczej niezależnie od występowania funkcji mieszkaniowej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, a w obrębie miejscowości Lututów również zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, niezależnie od występowania funkcji usługowej, • w przypadku realizacji obiektu usługowego zaleca się realizację miejsc postojowych w ilości przewidzianej dla zabudowy usługowej, • dopuszcza się lokalizacje placów zabaw, boisk, trybun, terenowych urządzeń sportowych oraz wszelkiej związanej z nimi infrastruktury, • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • budynki o różnych funkcjach (mieszkaniowej, gospodarczej) powinny tworzyć jednolity zespół spójny z zabudową terenów sąsiednich, • możliwość lokalizacji zakładów przetwórstwa rolnego.
<p>Tereny zabudowy usługowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja obiektów usługowych i rzemieślniczych oraz związanej z nimi infrastruktury i zagospodarowania, • tereny należy wyposażyć w odpowiednio wkomponowaną zieleń urządzoną oraz małą architekturę, • obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności lub zagwarantowanie możliwości korzystania z parkingów ogólnodostępnych, • dopuszcza się lokalizacje placów zabaw, boisk, trybun, terenowych urządzeń sportowych oraz wszelkiej związanej z nimi infrastruktury, • dopuszcza się lokalizacje szkół, przedszkoli, żłobków, itp. oraz współdziałających z nimi jednostek: internatów, świetlic, bibliotek, itp., • dopuszcza się lokalizacje obiektów kultu religijnego (kościół, kaplic, sal parafialnych itp.) oraz towarzyszących im obiektów mieszkaniowych i gospodarczych, • dopuszcza się lokalizację budynków mieszkalnych i gospodarczych związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu (domy nauczyciela, plebanie itp.), • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • dopuszcza się lokalizację garaży oraz zespołów

	<p>garażowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • nakaz dostosowania obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych.
Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zakładów przemysłowych, rzemieślniczych, usługowych, składów, baz budowlanych, baz sprzętu technicznego, baz transportowych oraz parków technologicznych, • lokalizacja zabudowy i obiektów związanych z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich, • możliwość lokalizacji zakładów przetwórstwa rolnego i spożywczego, • możliwość lokalizacji obiektów związanych z usługami turystyczno – rekreacyjnymi (agroturystyką) w ramach zabudowy związanej z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich, • dopuszcza się z obiekty związane z obsługą ruchu samochodowego – stacja paliw, parkingi oraz obiekty związane z doraźną obsługą pojazdów, • dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej dla prowadzącego działalność na danym terenie, • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności lub zagwarantowanie możliwości korzystania z parkingów ogólnodostępnych.
Tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii - ogniw fotowoltaicznych o mocy >100 kW	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii - ogniw fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 kW.
Tereny rekreacji indywidualnej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zabudowy rekreacji indywidualnej, • zakaz realizacji zabudowy mieszkaniowej niezwiązanej z pobytem sezonowym, rekreacją i wypoczynkiem, • maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu.
Tereny eksploatacji powierzchniowej	<ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie terenu zgodnie z określonym przeznaczeniem wyłącznie po udokumentowaniu złoża oraz uzyskaniu wymaganych prawem decyzji i koncesji na wydobycie kopalin ze złóż (nie dotyczy eksploatacji dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa geologicznego i górniczego), • warunki zagospodarowania, eksploatacji - zgodnie z wydanymi koncesjami i decyzjami, • kierunki rekultywacji- zgodnie z wydanymi decyzjami organu koncesyjnego,

	<ul style="list-style-type: none"> • w ramach terenu dopuszcza się lokalizację zaplecza gospodarczo-socjalnego oraz infrastruktury, obiektów i urządzeń związanych z obsługą zakładu górniczego.
Tereny działalności górniczej związanej z eksploatacją złoża węgla brunatnego	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zakładu górniczego związanego z eksploatacją złoża węgla brunatnego, wraz z niezbędną infrastrukturą, • w ramach terenu dopuszcza się lokalizację zaplecza gospodarczo-socjalnego oraz infrastruktury, obiektów i urządzeń związanych z obsługą zakładu górniczego, • zagospodarowanie terenu zgodnie z określonym przeznaczeniem wyłącznie po udokumentowaniu złoża oraz uzyskaniu wymaganych prawem decyzji i koncesji na wydobycie kopalin ze złóż (nie dotyczy eksploatacji dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa geologicznego i górniczego), • warunki zagospodarowania, eksploatacji - zgodnie z wydanymi koncesjami i decyzjami.
Tereny infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja urządzeń i obiektów służących zaopatrzeniu w wodę, energię elektryczną, energię cieplną, gaz, dotyczących telekomunikacji, gospodarki ściekowej i unieszkodliwiania odpadów oraz innej infrastruktury technicznej związanej z obsługą terenu.
Tereny usług sportu	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja urządzeń i obiektów sportowych, urządzeń rekreacyjnych, boisk, trybun, basenów, siłowni zewnętrznych, plaż, kąpielisk, ogólnodostępnych sanitariatów oraz związanej z nimi urządzeń technicznych i parkingów, • dopuszcza się lokalizację budynków usługowych.
Tereny zieleni urządzonej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja parków, skwerów, placów zabaw itp., • dopuszcza się wykorzystanie istniejących obiektów na cele mieszkaniowe i usługowe oraz uzupełnienie istniejących zespołów o nową zabudowę przy zachowaniu właściwych relacji przestrzennych, • lokalizacja obiektów małej architektury, oświetlenia oraz terenowych urządzeń sportowych jako elementów integralnego wyposażenia terenu, • zaleca się ochronę, konserwację oraz maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu.
Tereny cmentarzy	<ul style="list-style-type: none"> • zakłada się utrzymanie obecnego zagospodarowania wraz z możliwością realizacji obiektów i urządzeń związanych z podstawową funkcją terenu (kaplica, dom pogrzebowy, kwaciarnia itp.) oraz jej obsługą (parking).
Tereny leśne	<ul style="list-style-type: none"> • podstawowe przeznaczenie terenów stanowią

	<p>lasz wraz z wszelkimi obiektami i urządzeniami służącymi prowadzeniu racjonalnej gospodarki leśnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • w ramach funkcji terenu zakłada się wszelkie działania mające na celu utrzymanie kompleksów leśnych jako ważnego elementu ekosystemu, z możliwością jego powiększenia, • dopuszcza się na terenach leśnych tworzenie polan śródleśnych, niewielkich zbiorników wodnych, rowów i zbiorników melioracyjnych, • poza działaniami prowadzonymi w ramach gospodarki leśnej zakłada się wykorzystanie terenów leśnych, jako bazy rekreacyjnej służącej aktywnemu wypoczynkowi, • propagowanie polityki ekologicznej, świadomego i racjonalnego korzystania z zasobów naturalnych oraz wdrażanie struktur służących ochronie i umiejętnemu kształtowaniu środowiska jako element polityki, której celem ma być utrzymanie i powiększenie terenów wolnych od zabudowy, w tym terenów leśnych, składających się na system ekologiczny gminy, • popularyzacja miejsc o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych, przez realizację ścieżek dydaktycznych, szlaków turystycznych, infrastruktury obsługującej ruch podróżnych oraz obiekty małej architektury, w tym: altany ekologiczne itp.
Tereny przeznaczone do zalesienia	<ul style="list-style-type: none"> • określone przeznaczenie terenu jest kierunkiem polityki (stopniowe zalesienie gruntów prowadzące do powiększenia terenów leśnych oraz rozbudowy systemu ekologicznego), nie wyklucza obecnej formy użytkowania (grunty orne, łąki, itp.) do czasu docelowego zagospodarowania, • do czasu zalesienia, obowiązuje użytkowanie gruntów zgodne z obecnym sposobem ich wykorzystywania, • zachowanie istniejących siedlisk zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanych w ramach terenu z możliwością ich modernizacji, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy, • dopuszcza się zalesianie, nie wyznaczonych do tego celu na rysunku studium, terenów rolnych (klas IV-VI), na których zakończono użytkowanie rolnicze, • dopuszcza się budowę niewielkich zbiorników wodnych.
Tereny rolne	<ul style="list-style-type: none"> • podstawowym przeznaczeniem terenu jest utrzymanie upraw rolnych, • utrzymanie obecnego zagospodarowania w postaci łąk i pastwisk jako naturalnych terenów zielonych oraz lokalnych korytarzy ekologicznych, • ochrona dolin rzecznych oraz ostoi fauny i flory

	<p>przez tworzenie miejscowych zadrzewień, utrzymywanie w jak największym stopniu naturalnych skupisk roślinności wysokiej oraz jak najmniejszej urbanizacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ogranicza się do minimum przeznaczenie gleb chronionych na cele nierolnicze, • dopuszcza się lokalizację rozproszonej zabudowy zagrodowej oraz adaptację istniejących siedlisk z możliwością budowy, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynków, • dopuszcza się lokalizację budowli rolniczych, • dopuszcza się zalesianie, nie wyznaczonych do tego celu na rysunku studium, terenów rolnych (klas IV-VI), na których zakończono użytkowanie rolnicze, • zwiększenie zasobów wodnych poprzez budowę zbiorników małej retencji, • dopuszcza się miejscowe udostępnianie dla funkcji turystycznej, • dopuszcza się tworzenie niewielkich zbiorników wodnych, rowów i zbiorników melioracyjnych.
Tereny wód powierzchniowych	<ul style="list-style-type: none"> • jako główne zagospodarowanie i podstawowe przeznaczenie terenów uznaje się rzeki, ciek, rowy, istniejące i projektowane zbiorniki wodne, • jako kierunek w zakresie zagospodarowania określa się zwiększenie zasobów wodnych poprzez budowę obiektów małej retencji, • zachowanie istniejącej sieci rowów i systemów drenarskich zapewniających prawidłowe funkcjonowanie odwodnienia i odbioru wód, • zapewnienie możliwości dojazdu do terenów wód powierzchniowych, • zakaz zrzutu nieoczyszczonych ścieków do wód.

1.3. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów

Parametry i wskaźniki urbanistyczne				
Przeznaczenie terenu	Minimalna wielkość nowo wydzielonej działki budowlanej (m ²)	Maksymalna powierzchnia zabudowy (%)	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	Maksymalna wysokość budynków
Tereny zabudowy zagrodowej	1000	60	20	mieszkalne: 12,0 m, gospodarcze, inwentarskie: 14,0 m pozostałe: 9,0 m
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej				
Tereny zabudowy	800	60	20	mieszkalne: 12,0 m gospodarcze i

mieszkaniowej jednorodzinnej				garażowe: 6,0 m pozostałe: 9,0 m
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	1500	60	20	mieszkalne: 12,0 m pozostałe: 6,0 m
Tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej	600	60	20	mieszkalne, mieszkalno- usługowe, usługowe i rzemieślnicze : 12,0 m gospodarcze i garażowe: 6,0 m
Tereny zabudowy usługowej	600	70	15	usługowe i rzemieślnicze: 12,0 m gospodarcze, magazynowe i garażowe: 6,0 m
Tereny zabudowy produkcyjno- usługowej	1000	70	5	20 m
Tereny rekreacji indywidualnej	600	40	40	budynki rekreacji indywidualnej: 8,0 m gospodarcze i garażowe: 6 m

Powyższe wskaźniki należy traktować jako wielkości wyjściowe. Dopuszcza się ich zmianę, w szczególności w odniesieniu do terenów istniejącej zabudowy, gdzie uwarunkowania przestrzenne uniemożliwiłyby zagospodarowanie zgodne z przyjętymi w powyższej tabeli wartościami.

Pozostałe, nie wymienione w powyższej tabeli tereny, ze względu na ich specyfikę należy traktować odrębnie, a parametry i wskaźniki sprecyzować indywidualnie na etapie opracowania planu miejscowego.

Określona w powyższej tabeli maksymalna wysokość budynków nie dotyczy inwestycji celu publicznego z zakresu łączności, masztów, silosów, kościołów, zadaszeń nad trybunami, boiskami i terenowymi urządzeniami sportowymi oraz innych obiektów wynikających z technologii produkcji. W przypadku obiektów budowlanych o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t., zachodzi konieczność zgłoszenia planowanej inwestycji do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę w celu uzgodnienia lokalizacji oraz ustalenia sposobu oznakowania przeszkodowego tych obiektów.

1.4. Tereny wskazane do wyłączenia spod zabudowy lub ograniczenia zabudowy

Ze względu na oddziaływanie obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,

potrzebę utrzymania rezerw terenowych dla inwestycji infrastrukturalnych oraz konieczność zachowania zasobów środowiska i wymogów ładu przestrzennego w studium określono tereny, na których wymagane jest w jak największym stopniu ograniczenie ewentualnego zagospodarowania.

Ograniczenie zabudowy nie oznacza definitywnego braku możliwości realizacji nowych obiektów kubaturowych. W szczególności należy uwzględnić i zachować istniejące siedliska i zlokalizowaną w nich zabudowę. Dopuszcza się również realizację niezbędnych urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, zakładając jak najmniejszą ingerencję w środowisko przyrodnicze i krajobraz.

Wyżej wymienione tereny to:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wyznaczone w dolinie Oleśnicy,
- tereny pomników przyrody i użytków ekologicznych,
- tereny leśne (z wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej),
- tereny wód powierzchniowych i projektowanych zbiorników wodnych,
- tereny dolin rzecznych, korytarze i ciągi ekologiczne,
- tereny eksploatacji kopalni (z wyjątkiem obiektów budowlanych zakładów górniczych),
- strefy ochronne wokół cmentarzy, zgodnie z przepisami o cmentarzach – pas szerokości co najmniej 150 m od cmentarza wolny od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź przechowujących artykuły żywności oraz od studzien, źródeł, strumieni, służących do czerpania wody pitnej lub dla potrzeb gospodarczych; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w odległości 50-150 m od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone,
- strefy oddziaływania obiektów infrastruktury technicznej związane z występowaniem przekroczeń standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych,
- strefy ochronne od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (farmy fotowoltaiczne), w ramach których ustala się zakaz sytuowania terenów chronionych akustycznie, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- stref ochronnych ujęć wody.

1.5. Wytyczne dotyczące zasad określania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń studium w zakresie kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania i przeznaczenia terenów

Wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów należy traktować jako wielkości wyjściowe. Przy sporządzaniu planów miejscowych,

każdorazowo należy przeanalizować uwarunkowania przestrzenne danego terenu w odpowiednim stopniu uszczegółowienia oraz dostosować podane wielkości do zamierzeń przyjętych założeń urbanistycznych i kompozycyjnych.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uściślić granice terenów wyłączonych spod zabudowy, uwzględniając istniejące uwarunkowania, w szczególności istniejącą zabudowę oraz projektowane, nie określone na rysunku, ze względu na skalę opracowania oraz nie istniejące w chwili obecnej, lecz dopuszczone zapisami studium pozostałe struktury przestrzenne (np. infrastrukturę techniczną).

2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego

Przepisy o ochronie środowiska określają wytyczne odnośnie zapewnienia warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska. Z tego powodu należy dążyć do eliminowania i ograniczenia zagrożeń oraz podejmowania działań, które będą temu zapobiegać. Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych powinno uwzględniać racjonalne wykorzystanie przestrzeni, co wiąże się z lokalizowaniem funkcji i odpowiednim sposobem zagospodarowania terenu zgodnym z jego predyspozycjami przyrodniczymi (walorami i wrażliwością na degradację). W związku z czym, rozwój układów zabudowy powinien maksymalnie wykorzystywać już istniejące zainwestowanie (w szczególności sieć drogową i systemy infrastruktury technicznej) i zagospodarowanie terenów.

Ochrona środowiska wyrażona poprzez rozwiązania planistyczne, które należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ma na celu poprawę warunków życia ludzi poprzez poprawę jakości środowiska oraz proekologiczny rozwój przestrzenny oparty o minimalizację konfliktów wywołanych w skutek postępującej urbanizacji. Cele te powinny być realizowane w szczególności poprzez ochronę niżej określonych elementów środowiska.

2.1. Powierzchnia ziemi

W perspektywie najbliższych kilkudziesięciu lat największy wpływ na krajobraz gminy będzie miała budowa odkrywki Złoczew. Zmiana ukształtowania terenu obejmie obszar położony w granicach projektowanego zwałowiska zewnętrznego. Przed rozpoczęciem prac górniczych na przedpolu wyrobiska planuje się m.in. wycinkę lasów, usuwanie wierzchniej warstwy gleby oraz likwidację istniejącej tam zabudowy. Otrzymane masy ziemne będą wykorzystane do utworzenia zwałowiska zewnętrznego. Wskutek tego przekształcenia zmniejszeniu ulegnie także powierzchnia siedlisk łąkowych i pastwisk, a tym samym i obszary żerowisk.

Eksploatacja złoża węgla brunatnego Złoczew będzie prowadzona tak, aby minimalizować wpływ na powierzchnię terenu poprzez minimalizację kubatury wielkości zwałowiska zewnętrznego. Na zwałowisku zewnętrznym, przeprowadzona zostanie rekultywacja w kierunku rolnym i leśnym.

2.2. Wody powierzchniowe i podziemne

W wyniku odwodnienia złoża Złoczew zmieniają się naturalne zasoby wodne – przekształcona zostanie sieć hydrograficzna, która musi być dostosowana do odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego. Ze względu na funkcjonowanie planowanej kopalni zmieniają się warunki krążenia wód podziemnych, wschodnia część gminy Lututów znajdzie się w zasięgu leja depresji związanego z projektowaną odkrywką złoża Złoczew, co będzie skutkowało obniżeniem zwierciadła wód gruntowych.

Z tego powodu bardzo ważne jest odpowiednie gospodarowanie zasobami wodnymi.

W celu ich ochrony ustala się następujące zasady:

- zagospodarowując wskazane do zabudowy tereny należy zastosować rozwiązania techniczne eliminujące możliwość zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego,
- rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej eliminującej w maksymalny sposób indywidualne sposoby odprowadzania ścieków,
- na obszarach przewidzianych do objęcia sanitarną kanalizacją zbiorczą, do czasu jej wybudowania, odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe należy traktować jako rozwiązanie tymczasowe,
- oczyszczanie ścieków w przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalniach albo odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe jest dopuszczalne jedynie na obszarach, które z uzasadnionych ekonomicznych względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, przy czym lokalizowanie przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ogranicza się do miejsc, na których odprowadzanie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych (szczególnie w obrębie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych),
- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych,
- dostosowanie lokalizacji nowych obiektów, uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych,

- na terenach zurbanizowanych stosować nowe technologie, wpływające na czystość i ilość odprowadzanych ścieków, w tym budowę i modernizację urządzeń oczyszczających ścieki technologiczne,
- zakaz przekształcania studni na zbiorniki na nieczystości ciekłe.

Ustala się następujące zasady ochrony istniejących urządzeń melioracji wodnych:

- w przypadku przeznaczenia gruntów zdrenowanych na cele inne niż rolnicze, konieczna będzie przebudowa sieci melioracyjnej w sposób zapewniający właściwe odwodnienie terenów przyległych,
- obowiązek przebudowy urządzeń melioracyjnych w sposób umożliwiający funkcjonowanie systemu drenarskiego, w przypadku zmiany użytkowania terenów, na których występują urządzenia melioracyjne, zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- obowiązek wystąpienia do organu właściwego w sprawie ochrony urządzeń melioracji wodnych o wykreślenie z ewidencji urządzeń melioracji wodnych powierzchni zajętej na przedmiotowy cel.

2.3. System ekologiczny i walory krajobrazowe

System ekologiczny gminy będący składową systemu wojewódzkiego i krajowego ma za zadanie ochronę istniejących walorów przyrodniczych, zapewnienie równowagi biocenotycznej. Zawiera on takie charakterystyczne elementy przestrzenne jak:

- korytarz ekologiczny – czyli struktura charakteryzująca się pasmowym przebiegiem, która łączy się z terenami do nich przylegającymi tworząc sieć o znaczeniu ponadlokalnym. Stanowi ona schronienie dla wielu gatunków roślin i zwierząt, zapewniając im odpowiednie warunki do przemieszczania się. Umożliwia migrację organizmów oraz ich wzajemne kontakty np. przez doliny rzeczne, lasy. Na obszarze gminy zaliczyć do niego można korytarz ekologiczny zlokalizowany w środkowej części gminy. Obejmuje on swoim zasięgiem dolinę Oleśnicy wraz z przylegającym kompleksem leśnym.
- ciągi ekologiczne – które stanowią istotne powiązania o znaczeniu lokalnym, złożone z dolin mniejszych cieków. Włączenie ich w system ekologiczny zapewni im ochronę hydrologiczną. Na terenie gminy znajduje się kilka ciągów ekologicznych, z czego do najważniejszych zaliczyć należy ciąg rzeki Struga Węglewska.

W celu ochrony systemu ekologicznego i walorów krajobrazowych należy:

- zdecydowanie ograniczyć możliwość lokalizacji nowej zabudowy na terenach charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi,
- objąć ochroną przyrodniczą struktury zieleni wysokiej, średniej i niskiej, w tym wszystkich terenów stanowiących lub mogących stanowić system ponadlokalnych, ciągów i korytarzy ekologicznych, mających wpływ na

funkcjonowanie przyrody i odtwarzanie jej zasobów,

- naturalne tereny zielone znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów zurbanizowanych, w razie zaistnienia takiej potrzeby, zagospodarowywać na tereny: sportu, rekreacji, wypoczynku, które będą charakteryzować się dużą powierzchnią biologicznie czynną i będą w niewielkim sposób zniekształcać tereny przyrodnicze przez co utrzymają ciągłość systemu ekologicznego,
- zachować naturalne ukształtowanie dolin z systemem zadrzewień i zakrzewień,
- ograniczyć rozpraszanie i lokalizowanie zabudowy na terenach otwartych,
- stosować zieleń izolacyjną dla terenów szczególnie uciążliwych dla środowiska i negatywnie wpływających na krajobraz gminy.

Planowana realizacja kopalni węgla brunatnego Złoczew spowoduje zmianę krajobrazu z rolniczego na przemysłowy. Nowo powstały krajobraz przemysłowy, będzie miał charakter przejściowy, choć długotrwały. Zwałowisko zewnątrz będzie podlegało stopniowej rekultywacji wraz z docelowym ukształtowaniem poszczególnych jego fragmentów. Krajobraz terenu kopalni po około 50 latach od rozpoczęcia inwestycji ostatecznie utraci przemysłowy charakter.

2.4. Zasoby surowców naturalnych

Podstawę bazy surowcowej na terenie gminy stanowią udokumentowane złoża kopalin pospolitych. Ponadto na rysunku studium określono tereny eksploatacji powierzchniowej, w ramach których dopuszczono eksploatację złóż surowców naturalnych po ich uprzednim udokumentowaniu i uzyskaniu niezbędnych koncesji. Na obszarze gminy zlokalizowane jest ponadto złożo gazu, na którym obecnie trwają prace zmierzające do szczegółowego rozpoznania jego zasobów w celu uzyskania koncesji na eksploatację.

Zasady i warunki ich ochrony w związku z wykonywaniem prac geologicznych i wydobywaniem kopalin muszą uwzględniać zapisy prawa geologicznego i górniczego. Warunki zagospodarowania złoża, sposób i wielkość wydobywania, granice obszaru i terenu górniczego oraz kierunki rekultywacji powinny być zgodne z wydanymi koncesjami górnicznymi.

Na terenie gminy Lututów zabrania się wydobywania kopalin wykonywanego inaczej niż jako koncesjonowana działalność gospodarcza, a przy eksploatacji surowców należy stosować technologie, które mają najmniejszy negatywny wpływ na środowisko.

2.5. Powietrze atmosferyczne

W celu poprawy jakości powietrza, należy zmniejszyć emisję zanieczyszczeń poprzez następujące działania:

- minimalizację emisji u źródła jego powstawania,
- utrzymanie urządzeń infrastruktury technicznej w dobrym stanie technicznym,

- stosowanie urządzeń ochronnych oraz wprowadzanie zmian technologicznych w zakładach przemysłowych,
- ograniczenie zanieczyszczeń powstałych w tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pyłów i szkodliwych gazów pochodzącej z domowych pieców grzewczych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób, poprzez:
  - ograniczenie stosowania wysokoemisyjnych paliw na rzecz paliw gazowych, olejowych i źródeł odnawialnych,
  - stosowanie energooszczędnych materiałów budowlanych,
  - wykonywanie termomodernizacji budynków,
- edukację ekologiczną społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii,
- tworzenie preferencji dla lokalizacji nowych podmiotów gospodarczych, wykorzystujących przyjazne środowisku technologie wytwarzania,
- preferencje dla szerszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wprowadzenie pasów zieleni wzdłuż tras komunikacyjnych,
- preferencje dla stosowania technologii eliminujących szkodliwe emisje.

2.6. Hałas

Na terenie gminy ustala się następujące zasady ochrony akustycznej:

- na terenach chronionych akustycznie (zgodnie z przepisami o ochronie środowiska) obowiązuje zakaz przekraczania norm hałasu,
- w przypadku natężonego hałasu wywołanego ruchem komunikacyjnym należy przewidzieć realizację m.in. ekranów akustycznych,
- lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej powinna uwzględniać strefy ochronny akustycznej związane z występowaniem obiektów o zwiększonej uciążliwości akustycznej: np. urządzenia infrastruktury technicznej, tereny eksploatacji powierzchniowej.

Ze względu na planowane i istniejące inwestycje dotyczące rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, w studium wyznaczono strefy, w których muszą się zawrzeć wszystkie strefy ochronne, związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu wynikające z lokalizacji tych urządzeń. Przedmiotowe strefy dotyczą zwłaszcza przewidywanego oddziaływania akustycznego istniejących i planowanych inwestycji i ich niekorzystnego wpływu na zabudowę mieszkaniową. W przypadku projektowanych obszarów Studium nie określa liczby urządzeń wytwórczych, ich konkretnej lokalizacji, mocy czy gabarytów, tym samym nie precyzuje oddziaływania związanego z ich funkcjonowaniem. Wyznaczone obszary dopuszczają swobodną rozmieszczenie OZE przy uwzględnieniu granic stref, poza które nie może wykroczyć negatywne oddziaływanie (ograniczenia w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu) związane z ich lokalizacją. Szczegółowe określenie lokalizacji oraz zasięgu stref ochronnych nastąpi na etapie sporządzania

miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zasięg oddziaływania hałasu generowanego przez planowaną kopalnię węgla brunatnego będzie uzależniony od postępu robót górniczych. O wpływie poszczególnych urządzeń na środowisko akustyczne decydować będzie odległość ich lokalizacji od zwałowiska. Oprócz maszyn podstawowych i ciągów transportowych, odpowiedzialnych w głównej mierze za kształtowanie klimatu akustycznego w otoczeniu kopalni odkrywkowej, na terenie zakładu będą funkcjonowały źródła hałasu, związane z działalnością pomocniczą, obejmującą w szczególności: transport – źródłami hałasu będą samochody ciężarowe dowożące materiały i produkty, niezbędne do funkcjonowania zakładu i pojazdy do transportu osób oraz budowa elementów infrastruktury – źródłami hałasu będą maszyny i urządzenia do prac ziemnych i budowlane takie jak spycharki, koparki, dźwigi.

2.7. Promieniowanie elektroenergetyczne

Do głównych działań jakie należy podjąć w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym na terenie gminy Lututów należy zakaz lokalizowania nowych obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi w strefach ochronnych wyznaczonych wzdłuż istniejących linii elektroenergetycznych 15kV. Minimalna szerokość stref wynosi 15 m dla linii 15 kV (po 7,5 m w obie strony od osi linii).

Na terenach, na których występuje przekroczenie dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego (rzeczywiste zmierzone poziomy promieniowania elektromagnetycznego), ustala się obowiązek dostosowania zabudowy i zagospodarowania terenu do rzeczywistych, zmierzonych poziomów promieniowania elektromagnetycznego oraz zakazuje się realizacji pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi. Dopuszcza się skablowanie napowietrznych linii elektroenergetycznych, w przypadku wystąpienia takich możliwości technicznych.

2.8. Obszary ochrony przyrody

W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do obszarów i obiektów objętych formami ochrony należy brać pod uwagę zakazy określone w obowiązujących przepisach dotyczących ochrony przyrody oraz akty prawne, dotyczące ochrony form ochrony przyrody wymienionych w rozdziale 5. części uwarunkowań.

3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Atrakcyjność krajobrazu naturalnego, obszary leśne, rozległe użytki zielone oraz pola czy doliny rzeczne stanowią dobro gminy, o które należy zadbać w

odpowiedni sposób. Dbłość o ład przestrzenny należy do zadań samorządu terytorialnego, a uporządkowanie przestrzeni rolno-leśnej powinno polegać na docelowym określeniu na terenie gminy sposobu użytkowania gruntów o kierunku rolnym lub leśnym, poprzez wyznaczenie linii rozgraniczającej lasy oraz grunty przewidziane do zalesienia, od gruntów przeznaczonych wyłącznie na cele rolne. Przebieg granicy rolno-leśnej powinien być wyznaczony w oparciu o warunki glebowo-przyrodnicze oraz naturalne granice fizjograficzne i wprowadzony do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Lututów.

3.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

3.1.a. Tereny rolne

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego terenów rolnych:

- ograniczenie do minimum przeznaczania gleb chronionych na cele nierolnicze,
- wykorzystanie terenu na cele produkcji rolniczej, ze znacznym udziałem gospodarki polowej,
- poprawianie wartości użytkowej gleb oraz zapobieganie obniżania ich produktywności,
- rozwój rolnictwa ekologicznego, szczególnie na gruntach najwyższych klas,
- zmianę struktury agrarnej (zwiększenie średniej wielkości gospodarstw),
- dopuszcza się lokalizację rozproszonej zabudowy zagrodowej oraz adaptację istniejących siedlisk z możliwością budowy, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynków oraz budowy budowli rolniczych,
- przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty,
- utrzymanie tras komunikacyjnych i ciągów infrastruktury technicznej z dopuszczeniem ich uzupełnień w niezbędnym zakresie,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- zakaz zrzutu ścieków do rowów melioracyjnych i bezpośrednio do gleby,
- zachowanie istniejącej sieci rowów i systemów drenarskich zapewniających prawidłowe funkcjonowanie odwodnienia i odbioru wód; przy zmianie ich przeznaczenia konieczna jest kompleksowa przebudowa sieci drenarskich, pod nadzorem organu właściwego w sprawie ochrony urządzeń melioracji wodnych.

3.1.b. Tereny trwałych użytków zielonych i zadrzewień

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów trwałych użytków zielonych i zadrzewień:

- ochrona przyrodniczej struktury zieleni wysokiej, średniej i niskiej, cieków, użytków ekologicznych, w tym wszystkich terenów stanowiących lub mogących

stanowiąc system lokalnych ciągów i korytarzy ekologicznych, mających wpływ na funkcjonowanie przyrody i odtwarzanie jej zasobów poprzez zdecydowane ograniczenie zabudowy,

- utrzymanie istniejących kompleksów zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością ich powiększenia,
- stosowanie biologicznej obudowy cieków, rozwijanie istniejących i tworzenie nowych pasów zarośli i zadrzewień wzdłuż rowów, drobnych cieków i dróg polnych dla funkcji wodochronnej i wiatrochronnej,
- dla części dolin znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zurbanizowanych, w razie zaistnienia takiej potrzeby, zaleca się ich przekształcenie w tereny zieleni niskiej, urządzonej ogólnodostępnej z przeznaczeniem dla potrzeb rekreacji,
- dopuszcza się adaptację istniejącej, rozproszonej zabudowy, tj. rozbudowę, przebudowę, nadbudowę i budowę budynków w ramach istniejącego siedliska,
- dopuszcza się niezbędne urządzenia z zakresu gospodarki wodnej i rolniczej,
- dopuszcza się, w razie zaistnienia takiej potrzeby, lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- zapewnienie możliwości dojazdu do wód powierzchniowych i do urządzeń melioracyjnych,
- rozwój komunikacji i niezbędnej infrastruktury technicznej, warunkuje się spełnieniem wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu, zróżnicowanych w zależności od położenia i cech poszczególnych fragmentów terenu,
- zakaz składowania odpadów,
- zakaz wypalania użytków zielonych,
- obszary dolin rzecznych, cieków i obniżeń powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu jako tereny otwarte, umożliwiające przewietrzenie terenu,
- tereny te mogą być wykorzystywane dla funkcji rekreacyjnej, przy zachowaniu następujących zasad:
  - ruch turystyczny pieszy, powinien odbywać się na wyznaczonych ścieżkach,
  - ruch turystyczny rowerowy i konny powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras,
  - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc odpoczynku.

3.2. Leśna przestrzeń produkcyjna

3.2.a. Tereny leśne

Tereny leśne bez względu na formę własności, pełnią funkcje ochronne i turystyczno-wypoczynkowe. Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów leśnych (lasów państwowych i prywatnych):

- ochronę i utrzymanie istniejących ekosystemów leśnych i zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością ich powiększenia, w oparciu o obowiązujące przepisy,
- prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem ostoi gniazdowania i bytowania ptactwa (łącznie z zachowaniem drzew dziuplastych),
- na terenach leśnych dopuszcza się tworzenie polan śródleśnych i niewielkich zbiorników wodnych, cieków melioracyjnych,
- dopuszcza się przeprowadzenie, w razie braku innych możliwości, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przecinek),
- w odniesieniu do dróg i szlaków stosuje się odpowiednio przepisy, jak dla dróg dojazdowych i pożarowo-leśnych,
- ochronę gleb leśnych,
- ograniczenia stosowania środków chemicznych,
- wykorzystanie terenów dla potrzeb turystyki i wypoczynku, z wykluczeniem rozwoju funkcji osadniczych, przy zachowaniu następujących zasad:
  - ruch turystyczny pieszy powinien odbywać się na wyznaczonych trasach, z określeniem rejonów swobodnej penetracji terenu, uzgodnionych z właściwym Nadleśnictwem,
  - ruch turystyczny rowerowy i konny powinien być ograniczony do wyznaczonych przez właściwe Nadleśnictwo i odpowiednio urządzonych tras śródleśnych,
  - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc wypoczynku,
  - rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

Powyższe ustalenia mają na celu ochronę terenów wartościowych oraz zobowiązania właścicieli do zachowania odpowiedniej równowagi w ekosystemach, kształtowania ich równowagi i naturalnej odporności. Realizacja powyższych zasad ma na celu wyrównanie i ujednoczenie stanu systemów lasów prywatnych do lepszych jakościowo lasów państwowych.

3.2.b. Tereny przeznaczone do zalesienia

Znaczne powierzchnie terenu gminy przewidziane do zalesienia stanowią uzupełnienie istniejących zwartych kompleksów leśnych oraz wzbogacenie istniejącego systemu ekologicznego. Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów przeznaczonych do zalesienia:

- dopuszcza się, w razie braku innych możliwości, lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przecinek),

- dopuszcza się adaptację istniejącej, rozproszonej zabudowy, tj. rozbudowę, przebudowę, nadbudowę i budowę budynków w ramach istniejącego siedliska,
- do czasu zalesienia, użytkowanie gruntów zgodnie z dotychczasowym przeznaczeniem terenu,
- promocję programu zalesiania i zadrzewiania obejmującego sukcesywne zwiększanie powierzchni zalesianych lub zadrzewianych na terenach o małej przydatności rolniczej i nie użytkowanych rolniczo,
- ze względu na ochronną funkcję lasów należy uwzględniać głównie ich przyrodnicze funkcje z ograniczeniem wykorzystania gospodarczego,
- opracowanie projektowe i prowadzenie działalności związanej z zalesieniami terenów wymaga opinii właściwego Nadleśnictwa i służby nadzoru nad melioracjami.

Wyżej wymienione działania wpłyną na poprawę retencji, zmniejszenie izolacji ekosystemów leśnych, zwiększenie walorów krajobrazu oraz poprawienie naturalnych warunków do lęgów oraz bytowania drobnej zwierzyny i ptactwa.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Cele i przedmiot ochrony

Przepisy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakazują wszystkim obywatelom ochronę dóbr kultury oraz zobowiązują samorząd terytorialny do stworzenia prawnych, organizacyjnych i finansowych warunków, które ją zapewnią. Na mocy przepisów o ochronie zabytków w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się w szczególności ochronę zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz inne zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków, dla których na etapie planu miejscowego należy ustalić właściwy sposób ochrony.

Obiekty o szczególnych walorach kulturowych i historycznych podlegające ochronie to:

- zabytki wpisane do rejestru i ich otoczenie,
- zabytki znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków oraz historyczny układ urbanistyczny miejscowości Lututów,
- stanowiska archeologiczne.

4.1.a. Zabytki wpisane do rejestru zabytków

W stosunku do wskazanych w części studium dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego obiektów wpisanych do rejestru zabytków ustala się:

- obowiązek trwałego zachowania historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej, z zachowaniem tradycyjnych form, faktur oraz rozwiązań materiałowych,
- utrzymanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem, w tym ochronę walorów ekspozycyjnych,
- opracowanie rozwiązań inwestycyjnych za podstawie zaleceń konserwatorskich,
- wykorzystanie zabytku wpisanego do rejestru na cele użytkowe może odbywać się wyłącznie w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, stosownie do historycznej funkcji,
- wszelkie działania przy zabytku wpisanym do rejestru wymagają postępowania zgodnego z przepisami odrębnymi.

4.1.b. Zabytki znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków oraz historyczny układ urbanistyczny miejscowości Lututów

W stosunku do obiektów i zespołów zabudowy ujętych w gminnej, której wykaz zawiera część studium dotycząca uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, ustala się:

- obowiązek zachowania historycznej formy w zakresie bryły, kształtu, geometrii oraz zastosowanych rozwiązań materiałowych,
- ograniczenie działań w zakresie zmiany gabarytów, zmiany dyspozycji i artykulacji elewacji, które mogących mieć wpływ na stan zachowania lub zmianę wyglądu zabytku,
- w sprawach dotyczących uzyskania pozwolenia na budowę lub rozbiórkę obowiązek postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi.

Po rozpoczęciu działalności górniczej, związanej z eksploatacją złoża węgla brunatnego „Złoczew” konieczne będzie zweryfikowanie liczby obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, w związku z ich lokalizacją części z nich w zasięgu projektowanego zwałowiska.

Układ urbanistyczny Lututowa

Historyczny układ urbanistyczny miejscowości Lututów ujęty jest w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Obowiązuje priorytet zachowania, odtwarzania i eksponowania walorów zabytkowych elementów układu. Wszelkie zmiany w granicach układu urbanistycznego, których charakter może mieć wpływ na jej walory zabytkowe (np. ekspozycyjne) – przebudowa istniejących i budowa nowych obiektów, a także sposób zagospodarowania przestrzeni – nie mogą pogorszyć stanu zachowania zabytków w niej zlokalizowanych ani naruszać ich wartości.

W granicach układu obowiązuje:

- zachowanie i konserwacja zabudowy zabytkowej i posiadającej walory kulturowe,

- zachowanie komponowanych układów terenowych i zaprojektowanej zieleni,
- usunięcie dysharmonizujących nawarstwień.

4.1.c. Stanowiska archeologiczne

Wszelkie działania związane z robotami ziemnymi lub zmianą zagospodarowania na terenie stanowisk archeologicznych, których wykaz zawiera część studium dotycząca uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, wymagają postępowania zgodnego z przepisami odrębnymi.

W wypadku występowania lub odkrycia stanowisk archeologicznych należy je oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Wójta Gminy Lututów.

O podjęciu badań archeologicznych na stanowiskach nowoodkrytych decyduje Wojewódzki Konserwator Zabytków wydając stosowne decyzje zgodnie z przepisami odrębnymi.

4.1.d. Strefa ochrony archeologicznej oraz strefa ochrony stanowisk archeologicznych

W celu ochrony stanowisk archeologicznych wyznaczono strefy ochrony archeologicznej oraz strefy ochrony stanowisk archeologicznych, w których:

- dopuszcza się przekształcenia ograniczone uwarunkowaniami ochrony i obserwacji archeologicznej,
- ze względu na możliwość odkrycia obiektów mogących stanowić zabytki archeologiczne roboty ziemne wymagają badań archeologicznych o charakterze nadzoru,
- w przypadku odkrycia obiektów mogących stanowić zabytki archeologiczne należy przeprowadzić badania archeologiczne.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego jest odpowiednia infrastruktura. Stanowi ona fundament dla wszelkiej działalności gospodarczej oraz wyznacznik warunków życia i pracy ludności. Infrastruktura zawsze warunkuje ten rozwój, a w niektórych przypadkach może nawet go stymulować. Niewystarczające wyposażenie infrastrukturalne wpływa niekorzystnie na:

- zainteresowanie potencjalnych inwestorów zarówno w dziedzinie przemysłu, jak i usług,
- powstawanie inicjatyw lokalnych, dotyczących tzw. małej przedsiębiorczości,
- możliwości wykorzystania walorów turystycznych i rekreacyjnych,
- produkcję rolną, jej jakość i wykorzystanie surowców rolniczych oraz zasobów pracy na wsi.

5.1. Układ komunikacyjny

5.1.a. Układ drogowy

Gmina Lututów posiada dobrze rozwinięty układ komunikacyjny, na który składają się drogi wojewódzka i powiatowe uzupełnione przez sieć dróg gminnych oraz wewnętrznych. Pomimo, że przez obszar gminy przebiega droga ekspresowa, dostęp do niej jest utrudniony z uwagi na brak węzła na obszarze gminy. Sieć komunikacyjna zapewnia dobrą dostępność do terenów zurbanizowanych, jednocześnie zwiększając atrakcyjność gospodarczą gminy.

Głównymi celami rozwoju układu komunikacyjnego są:

- zapewnienie dostępności komunikacyjnej do wszystkich, zlokalizowanych na terenie gminy funkcji ponadlokalnych i gminnych,
- przeciwdziałanie skutkom uciążliwości komunikacyjnej na środowisko i warunki życia mieszkańców,
- zwiększenie bezpieczeństwa ruchu i sprawności układu komunikacyjnego,
- zapewnienie odpowiedniej drożności układu na odcinkach najbardziej obciążonym ruchem,
- dążenie do podwyższenia parametrów technicznych i eksploatacyjnych dla dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych - dotyczy to przede wszystkim szerokości jezdni i rodzaju nawierzchni oraz szerokości pasa drogowego w liniach rozgraniczających,
- rozwój i podnoszenie standardów podróżowania komunikacją zbiorową,
- rozwój zaplecza technicznego motoryzacji, w tym obsługi parkingowej, szczególnie w nowych koncentracjach usług ponadlokalnych.

W nadchodzących latach najistotniejszymi inwestycjami drogowymi na obszarze gminy będą:

- przebudowa dróg powiatowych oraz zmiana ich przebiegu wynikająca z budowy zwałowiska zewnętrznego projektowanej kopalni węgla brunatnego ze złoża „Złoczew”,
- przebudowa i modernizacja dróg gminnych do wymaganych parametrów,
- budowa sieci dróg dojazdowych wewnątrz nowo wyznaczonych terenów zabudowy mieszkaniowej,
- przebudowa skrzyżowań w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa,
- budowa ścieżek rowerowych.

Dla poszczególnych kategorii należy przyjmować następujące klasy dróg: dla drogi ekspresowej: klasa S - droga ekspresowa, dla drogi wojewódzkiej: klasa G - droga główna, dla dróg powiatowych: klasa Z - droga zbiorcza, dla dróg gminnych: klasa L - droga lokalna lub D - droga dojazdowa. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami, sieć drogowa powinna zostać sparametryzowana. Wytyczne studium w tym zakresie dotyczą w szczególności szerokości pasa drogowego uzależnionego od klasy drogi:

- drogi ekspresowe – min. 30 m,
- drogi główne – min. 25 m,
- drogi zbiorcze - min. 20 m,
- drogi lokalne - min. 12-15 m,
- drogi dojazdowe - min. 10-12 m.

Klasy techniczne dróg publicznych określono na rysunku studium. W uzasadnionych przypadkach studium dopuszcza przyjęcie innej, również niższej niż określona na rysunku, klasy dla poszczególnych kategorii dróg.

Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym opracowaniu.

Uzupełnienie sieci dróg publicznych stanowi struktura dróg wewnętrznych przeważnie o nawierzchniach gruntowych i zmiennej szerokości pasa drogowego pełniących drugorzędną rolę w układzie komunikacyjnym gminy.

5.1.b. Szlaki turystyczne

Poza istniejącymi lokalnymi trasami rowerowymi wskazanymi w części „Uwarunkowania” na obszarze gminy przewidziana jest lokalizacja dwóch projektowanych szlaków turystycznych: „Szlaku Dworów i Pałaców” oraz „Szlaku Zamków” o przebiegu wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 482. Z uwagi na wysokie walory krajobrazowe studium dopuszcza wyznaczanie nowych tras rowerowych pozwalających przybliżyć atrakcyjność przyrodniczą gminy.

5.1.c. Komunikacja zbiorowa

Zakłada się rozwój systemu przewozów pasażerskich poprzez istniejący układ linii autobusowych PKS, która łączy przedmiotowy obszar z najważniejszymi ośrodkami powiatu oraz województwa.

5.1.d. Parkowanie

Parking, czyli *nieobudowane i niewydzielone przegrodami miejsca postoju samochodów lub innych środków komunikacji*, pełni bardzo ważną funkcję w procesie prawidłowego kształtowania przestrzeni zurbanizowanych. Wskaźniki parkowania dla poszczególnych jednostek są zróżnicowane i zależą od rodzaju jego przeznaczenia np.: dla zabudowy mieszkaniowej należy przyjąć co najmniej jedno miejsce postojowe na mieszkanie, podczas gdy dla terenów usługowych odpowiednia liczba miejsc postojowych powinna być kształtowana na podstawie wskaźników zapotrzebowania uzależnionego od typu obiektu usługowego. Miejsca te powinny zaspakajać potrzeby parkowania samochodów pracowników i użytkowników oraz uwzględniać dobową rotację samochodów.

Wskaźniki parkowania		
Rodzaj obiektu	Podstawa odniesienia	Minimalna liczba miejsc parkingowych
Budynki mieszkalne	lokal mieszkalny	1
Biura i urzędy	10 zatrudnionych	3
Obiekty handlowe	100 m ² powierzchni sprzedaży	5
Gastronomia	20 miejsc konsumpcyjnych	5
Usługi kultury i centra konferencyjne	10 miejsc	3
Hotele	10 miejsc hotelowych	4
Ochrona zdrowia	100 m ² powierzchni użytkowej	3
Placówki oświatowe	10 zatrudnionych	4
Obiekty sportowe	20 miejsc/użytkowników	4
Zakłady produkcyjne, składy, magazyny	10 zatrudnionych	3

Realizowanie miejsc postojowych w ramach poszczególnych rodzajów przedsięwzięć powinno odbywać się na wyznaczonych działkach tychże obiektów. W przypadku obiektów wielofunkcyjnych, wymagana jest sumaryczna liczba miejsc dla równoczesnego użytkowania.

Dopuszcza się odstępstwa od wymagań dotyczących ilości miejsc postojowych, w przypadku gdy:

- inwestycja dotyczy przebudowy lub modernizacji zabudowy istniejącej, a warunki przestrzenne terenu nie pozwalają na realizację określonych wymagań,
- inwestycja wiąże się z realizacją lub funkcjonowaniem ogólnodostępnego parkingu, a przewidywana do zajęcia ilość miejsc postojowych, określona zgodnie z wytycznymi studium, utrudni w znaczący sposób jego użytkowanie,
- inwestor, który nie może spełnić określonych wyżej wymogów na własnej działce oraz działce sąsiedniej uzyska zgodę Urzędu Gminy na wykorzystywanie miejsc postojowych w liniach rozgraniczenia ulic lub na innych terenach gminnych.

5.2. Infrastruktura techniczna

5.2.a. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Lututów jest zwodociągowana w około 95%, a wydajność eksploatowanych ujęć jest wystarczająca dla zaspokojenia obecnych, jak i przyszłych potrzeb gminy. Wraz z przeznaczaniem nowych terenów pod zabudowę konieczne jest podjęcie działań zmierzających do jak najszybszej rozbudowy sieci wodociągowej, zwiększania jej niezawodności, obniżania awaryjności i strat ilości wody oraz zapewnienia odpowiedniej ilości wody dla celów przeciwpożarowych, określonej w przepisach dotyczących zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych. Planowane inwestycje w zakresie sieci wodociągowych na najbliższe lata obejmują przede wszystkim modernizację i rozbudowę stacji uzdatniania wody w miejscowości

Świątkowice wraz z rozbudową sieci wodociągowej we wsiach: Brzozowiec, Swoboda Górka, Dobrosław. Kolejne inwestycje wodociągowe na terenie gminy zakładają bieżącą modernizację i wymianę wyeksploatowanej sieci w pozostałych miejscowościach, celem zwiększenia bezpieczeństwa zaopatrzenia.

5.2.b. Kanalizacja sanitarna

Rozwój przestrzenny gminy w najbliższych latach pociągnie za sobą zwiększone zapotrzebowanie na wodę, tym samym wystąpi proporcjonalny wzrost wytwarzanych ścieków. W związku z tym konieczny jest rozwój sieci kanalizacji sanitarnej dostosowany do zachodzących zmian. Studium zakłada, że rozwój systemu kanalizacyjnego gminy będzie przebiegał zgodnie ze scenariuszem nakreślonym w „Koncepcji programowo-przestrzennej gospodarki wodno-ściekowej gminy Lututów” z 2010 r. Zakłada się budowę 4 oczyszczalni lokalnych w miejscowościach Kluski, Huta, Łęki Duże i Świątkowice.

Ponadto planuje się dalszy rozwój sieci kanalizacji sanitarnej. Rozwój systemu kanalizacji sanitarnej powinien zapewnić sieciową obsługę dla wszystkich intensywnie zurbanizowanych terenów, nowych terenów udostępnianych dla rozwoju urbanizacji oraz zapewniać dostęp do kanalizacji dla większości mieszkańców Lututowa.

Za podstawowy cel studium stawia dążenie do realizacji systemu kanalizacji sanitarnej w obszarach wiejskich silnie zurbanizowanych i planowanych do urbanizacji, szczególnie we miejscowości Lututów. Na obszarach wiejskich, przy dogodnych warunkach gruntowo-wodnych i terenowych należy realizować indywidualne i lokalne (dla kilku gospodarstw) oczyszczalnie ścieków. W ramach polityki wyrównawczej należy w pierwszej kolejności wybudować kanalizację sanitarną na terenach o największej koncentracji zabudowy dotąd nieskanalizowanych.

Na terenach, gdzie budowa lokalnego systemu kanalizacyjnego jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, zakłada się, że odprowadzanie ścieków odbywać się będzie na dotychczasowych zasadach z wykorzystaniem szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe lub do przydomowych oczyszczalni.

W ramach terenów produkcyjno-usługowych niezbędne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej poprzez wprowadzenie niewodochłonnych technologii przemysłowych, zamkniętych obiegów wody, przestrzeganie zasady pełnego rozdziału ścieków sanitarnych i deszczowych i innych działań mających na celu ograniczenie ilości ścieków odprowadzanych do gminnej kanalizacji sanitarnej.

5.2.c. Kanalizacja deszczowa

W związku z brakiem zorganizowanego systemu kanalizacji deszczowej poza miejscowością Lututów, częściowo wyposażoną w sieć kanalizacji deszczowej, zakłada się, iż podczas budowy kanalizacji sanitarnej zostanie zaprojektowana i

wykonana kanalizacja deszczowa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zwartej zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz terenów produkcyjno-usługowych.

5.2.d. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Istniejący system zasilania w energię elektryczną gminy charakteryzuje się znacznymi rezerwami mocy pozwalającymi na wzrost ilości dostarczanej odbiorcom energii i mocy elektrycznej. Studium zakłada utrzymanie istniejącej sieci elektroenergetycznej oraz jej sukcesywną rozbudowę na obszarach wskazanych do rozwoju zabudowy. Rozbudowa elementów układu energetycznego (budowa sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia lub rozbudowa istniejących sieci) powinna następować równocześnie z przeznaczaniem nowych terenów pod zabudowę.

Na terenach, których walory estetyczne powinny być podkreślone, sieć rozdzielczą wykonywać należy w wersji kablowej. Należy także podejmować działania zmierzające do systematycznej modernizacji i rozbudowy infrastruktury elektroenergetycznej, mającej na celu zaspokojenie potrzeb, ujawniających się wraz z sukcesywnym rozwojem przestrzennym gminy i jej aktywizacją gospodarczą.

W ramach prowadzonych prac związanych z przebudową i rozbudową sieci drogowej oraz infrastruktury technicznej na terenie gminy należy dążyć do kablowania istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych i napowietrznych linii oświetlenia ulicznego.

Wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych określono strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu terenu o szerokości 15 m (po 7,5 m w obie strony od osi linii) dla linii 15kV, w stosunku do których wszelkie ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenu zostaną określone po uprzednim uzgodnieniu danej inwestycji z właścicielem linii.

Nowym elementem w systemie energetycznym gminy są inwestycje związane z wytwarzaniem energii z odnawialnych źródeł energii. Studium wyznacza tereny rozmieszczenia urządzeń fotowoltaicznych wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Przedsięwzięcie to wpłynie na wzbogacenie systemu energetycznego oraz spowoduje wzrost udziału czystej energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych. Dla planowanych źródeł odnawialnych zakłada się rozbudowę sieci, której zakres będzie odpowiadał planowanej mocy przyłączeniowej ww. źródeł.

5.2.e. Zaopatrzenie w gaz

Na obszarze gminy nie ma obecnie dystrybucyjnej sieci gazowej. Mieszkańcy wykorzystują dla potrzeb indywidualnych gaz bezprzewodowy propan-butan. Zgodnie z założeniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego na obszarze gminy zakłada się budowę sieci gazowej wraz ze stacją redukcyjną obsługiwaną z kierunku północnego, z gminy Złoczew. Docelowo na terenie gminy przewiduje się realizację rozdzielczej sieci gazowej niskiego, średniego i wysokiego

ciśnienia.

Złoże gazu Uników znajdujące się w granicach gminy obecnie jest w fazie szacowania jego zasobów i nie jest wiadomym, czy jego eksploatacja będzie ekonomicznie uzasadniona. Po uzyskaniu pełnych informacji na temat zasobności złoża i przy założeniu, że wartości te będą wystarczające, stanowić ono może dla gminy lokalne źródło pozyskiwania gazu.

5.2.f. Zaopatrzenie w ciepło

Na obszarze gminy Lututów nie planuje się budowy ogólnego gminnego systemu produkcji, przesyłu i dystrybucji ciepła. Zaopatrzenie w ciepło, tak jak dotychczas, realizowane będzie w oparciu o indywidualne źródła przez wszystkie działające tu podmioty. Zakłada się utrzymanie oraz modernizację i ewentualną rozbudowę funkcjonujących scentralizowanych systemów ogrzewania obsługujących przede wszystkim istniejącą zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Sposób ogrzewania zabudowy jednorodzinnej, opierający się na wykorzystaniu indywidualnych źródeł ciepła zasilanych tradycyjnymi nośnikami energii, powinien być systematycznie modernizowany, a istniejące kotłownie węglowe należy stopniowo wymieniać na zasilane paliwem ekologicznym. Ponadto zakłada się sukcesywne zwiększanie ilości energii cieplnej pozyskiwanej z indywidualnych odnawialnych źródeł energii, w szczególności wykorzystujących w procesie przetwarzania energię geotermalną i energię promieniowania słonecznego.

5.2.g. Gospodarka odpadami

Głównym zadaniem w zakresie gospodarki odpadami w bliskim horyzoncie czasowym, wynikającym z braku spełniania wymagań prawnych, jest zamknięcie istniejącego gminnego składowiska odpadów w miejscowości Kluski oraz rozpoczęcie jego rekultywacji. Kierunek rekultywacji będzie szczegółowo określony w projekcie rekultywacji składowiska odpadów, jednak studium zaleca obranie rolnego kierunku rekultywacji z wykorzystaniem zadrzewień i zakrzewień celem umocnienia i zabezpieczenia powierzchni wierzchowy. Po zamknięciu składowiska, odpady z obszaru gminy kierowane będą na składowiska zlokalizowane poza jej granicami.

Długoterminowe zadania strategiczne gminy w zakresie gospodarki odpadami to ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko oraz maksymalny wzrost ich gospodarczego wykorzystania. Służyć temu ma szereg przedsięwzięć, w tym:

- zapobieganie powstawaniu odpadów realizowane poprzez:
  - stosowanie czystych technologii produkcji,
  - selektywną zbiórkę odpadów i powtórne wykorzystanie;
- program działań edukacyjnych, którego celem będzie stworzenie kontaktu ze społeczeństwem i przekazanie mu obrazu potrzeb, zachowań i celów, jakim jest reorganizacja i wdrożenie nowoczesnej gospodarki odpadami;
- rozbudowa istniejącego systemu gospodarki odpadami.

Za główne cele gospodarki odpadami realizowanymi na terenie gminy uznaje się:

- wdrożenie na obszarze gminy przydomowych metod kompostowania odpadów kuchennych ulegających biodegradacji oraz odpadów zielonych,
- organizację i rozwijanie systemu zbierania odpadów wielkogabarytowych,
- organizację i rozwijanie systemu zbierania odpadów budowlanych,
- wdrożenie systemu ewidencji rodzaju i ilości odpadów przemysłowych na terenie gminy,
- wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym metod termicznego przekształcania odpadów,
- wdrożenie systemu edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami,
- utworzenie ponadgminnych struktur gospodarki odpadami komunalnymi, dla realizacji wspólnych przedsięwzięć (we współpracy z powiatem).

Objęcie wszystkich mieszkańców gminy zbiórką odpadów pomoże wyeliminować niekontrolowane wprowadzanie odpadów komunalnych do środowiska, czyli zapobiegnie powstawaniu tzw. „dzikich wysypisk”, dlatego też należy podjąć restrykcyjne działania polegające na karaniu osób i podmiotów gospodarczych składujących swoje odpady w miejscach innych niż wyznaczone do tego celu.

5.2.h. Telekomunikacja

Przewiduje się dalszy rozwój telefonii stacjonarnej i komórkowej z udziałem różnych operatorów stwarzających konkurencyjność usług i maksymalne zaspokojenie potrzeb abonentów. Zakłada się pełną dostępność wszystkich, zarówno istniejących, jak i przewidzianych do zabudowy terenów do systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, funkcjonujących na rynku usług komunikacji elektronicznej. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się na rozwój szerokopasmowego dostępu do internetu. Rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) będzie następował stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie.

Wszelkie zakazy i ograniczenia określone w niniejszym studium nie dotyczą realizacji inwestycji celu publicznego z zakresu łączności.

6. Polityka planistyczna

6.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na terenie gminy Lututów obowiązuje jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Głównym instrumentem określania lokalizacji zabudowy są decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu, dlatego głównym założeniem polityki przestrzennej gminy powinno być objęcie miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego całego jej obszaru w granicach

administracyjnych. Ze względu na fakt, iż podjęcie procedury planistycznej dla całego obszaru gminy stanowiłoby znaczne obciążenie dla budżetu, zakłada się, że opracowywanie planów miejscowych będzie postępować etapowo. Założeniem polityki gminy jest sukcesywne uchwalanie planów dla poszczególnych miejscowości i przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę (w tym obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne) lub korekta przeznaczenia do osiągnięcia zgodności z kierunkiem zagospodarowania określonym w niniejszym studium. Na rysunku studium wskazano granice obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe. Podjęcie działania w kierunku sporządzania planów miejscowych jest szczególnie istotne w świetle faktu, że obecnie dominującym sposobem wyznaczania terenów pod nowe inwestycje budowlane jest ustalanie ich lokalizacji w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy.

Obszarami wskazanymi do objęcia miejscowym planem, z uwagi na znaczną powierzchnię, konieczność rozwiązania układu drogowego w powiązaniu z zewnętrznym systemem komunikacyjnych oraz możliwą koniecznością uzyskania zgód na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne, są:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w miejscowościach Lututów (zachodnia i południowa część) i Piaski/Augustynów,
- tereny zabudowy produkcyjnej w miejscowości Lututów (na północ od drogi wojewódzkiej) kluczowe dla rozwoju gminy.
- tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

6.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Na obszarze gminy nie wyznacza się terenów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości trybem określonym w ustawie o gospodarce nieruchomościami. Nie zamyka się jednak drogi do wyznaczenia takich obszarów w przyszłych planach miejscowych w przypadku wystąpienia takiej potrzeby.

6.3. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Na terenie gminy Lututów nie wyznacza się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

6.4. Obszary przestrzeni publicznej

Na terenie gminy Lututów nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej.

6.5. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym:

- budowa, przebudowa i modernizacja dróg, w tym przede wszystkim gminnych i konieczne w tym zakresie ich ukształtowanie w nowych liniach rozgraniczających, stosownie do zakładanej kategorii,
- budowa infrastruktury technicznej na niezainwestowanych terenach,
- rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody Świątkowice,
- rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowościach Brzozowiec, Swoboda Górka, Dobrosław,
- rozbudowa i modernizacja sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w szczególności systemu kanalizacji sanitarnej,
- budowa drogi powiatowej Nr 4546E (zmiana przebiegu związana z realizacją odkrywki Złoczew),
- termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Lututowie,
- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki.

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- wydobywanie węgla brunatnego ze złoża „Złoczew”,
- budowa sieci gazowej wraz ze stacją redukcyjno – pomiarową,
- budowa zbiornika retencyjnego „Chojny”, umieszczonego w „Programie małej retencji dla województwa łódzkiego”.

7. Kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej

Wymogi obronności i obrony cywilnej zabezpiecza się poprzez:

- realizowanie zadań związanych z zapewnieniem ochrony i dostaw wody, produktów żywnościowych oraz płodów rolnych na terenie gminy uwzględniających sytuacje szczególne,
- zapewnienie ochrony sanitarnej w strefach ujęć wody pitnej,
- uzbrojenie istniejącej sieci wodociągowej w hydranty naziemne lub odpowiednie zbiorniki wodne z możliwością wykorzystania tych elementów w sytuacji szczególnej i dla celów przeciwpożarowych,
- utrzymanie w gotowości do użycia specjalistycznego sprzętu, materiałów i środków technicznych w razie zaistnienia potencjalnego ryzyka,
- integrowanie sił obrony cywilnej oraz innych służb, w tym sanitarno-epidemiologicznych i społecznych organizacji ratowniczych do prowadzenia akcji ratunkowych oraz likwidacji skutków klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska.

8. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Granice obszarów szczególnego zagrożenia powodzią pokazano na rysunku studium. Wyznaczone zostały one dla rzeki Oleśnicy. Sposób zagospodarowania wskazanych obszarów musi uwzględniać przepisy prawa wodnego, a w szczególności obowiązujące zakazy.

W celu ochrony przed powodzią w ramach Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego na terenie gminy przewidziano budowę zbiorniku retencyjnego "Chojny". Ze względu na fakt planowanej eksploatacji węgla brunatnego i związany z nim prognozowany lej depresji w obecnej edycji studium uwzględnia się jedynie orientacyjne granice projektowanego zbiornika retencyjnego (bez wpływu na przeznaczenie terenu) uznając ich realizację za niezasadną.

W granicach gminy nie występują obszary osuwania się mas ziemnych.

9. Obszary lub obiekty, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy nie występują obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

10. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia

W gminie Lututów nie występują obszary pomników zagłady i ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120).

11. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na obszarze gminy Lututów wskazano jeden obszar wymagający rekultywacji. Jest to teren zamkniętego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Kluski. Poza tym do obszarów wymagających rekultywacji zalicza się tereny górnicze, wyznaczone w ramach terenów eksploatacji powierzchniowej. Po zakończeniu wydobywania, wskazane tereny powinny zostać zrehabilitowane, zgodnie z obowiązującymi przepisami, przy czym za najwłaściwszy uznaje się kierunek leśny bądź wodny.

Na terenie gminy nie wyznacza się terenów wymagających przekształceń,

rehabilitacji i remediacji.

12. Obszary zdegradowane

Na obszarze gminy nie występują obszary zdegradowane, tj. charakteryzujące się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz występowaniem zjawisk kryzysowych w sferach: przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, gospodarczej oraz technicznej.

13. Tereny zamknięte

Na obszarze gminy nie występują tereny zamknięte oraz ich strefy ochronne.

14. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.

IV Podsumowanie

1. Polityka funkcjonalno-przestrzenna

Sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest niezbędnym ogniwem procesu planowania przestrzennego. Studium, jako etap poprzedzający plany miejscowe, wskazuje główne kierunki rozwoju gminy, maksymalny zasięg możliwości realizacji przedsięwzięć planistycznych oraz ograniczenia wynikające z uwarunkowań środowiskowych i prawnych.

W trakcie opracowywania przedmiotowego dokumentu kierowano się zasadą zrównoważonego rozwoju. Niniejszy dokument spełnia jego podstawowe kryteria:

- cele społeczne realizowane przez: kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiające społeczeństwu stopniowe osiąganie poprawy jakości życia, proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do miejsc pracy i układów osadniczych, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazanie korzystnego techniczno-przestrzennego standardu środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne,
- cele kulturowe osiągnęte przez: kształtowanie struktur przestrzennych chroniących istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem lub dewastacją, powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne, tworzenie nowych istotnych wartości kulturowych,
- cele ekologiczne osiągnęte przez: kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację środowiska i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez zgodność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, zgodność intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenia, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej,
- cele ekonomiczne osiągnęte przez: kształtowanie struktur przestrzennych

tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i istniejącego majątku, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie układów przestrzennych zwiększających sprawność i niezawodność funkcjonowania, zwiększanie dostępności komunikacyjnej terenów umożliwiającej efektywne prowadzenie działalności.

W wyniku przeprowadzonych analiz dokonano waloryzacji obszaru gminy i określono politykę funkcjonalno-przestrzenną. Plansza „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna” przedstawia lokalizację poszczególnych obszarów i struktur przestrzennych. Dokładne przypisanie i określenie funkcji danego obszaru nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z wymaganą w tych opracowaniach precyzją i stopniem uszczegółowienia. Wszelkie działania przestrzenne na obszarach nie objętych tzw. obowiązkiem sporządzenia planu, wymagają również wyprzedzających działań planistycznych obejmujących obowiązkowo obszar docelowy wraz ze strefą kontekstu przestrzennego.

2. Objaśnienie zmian w nowym opracowaniu w stosunku do poprzedniej edycji studium

Różnice pomiędzy opracowanym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lututów, a poprzednią edycją tego dokumentu wynikają z konieczności uaktualnienia danych zawartych w dokumencie, rozszerzonym zakresie problematyki, jaka powinna zostać uwzględniona w w/w opracowaniu zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073) oraz z konieczności uwzględnienia inwestycji związanej z eksploatacją złoża węgla brunatnego „Złoczew”.

Do najważniejszych zmian należy zaliczyć:

- wyznaczenie terenu działalności górniczej związanej z eksploatacją złoża węgla brunatnego,
- aktualizację danych dotyczących uwarunkowań środowiskowych, w szczególności dotyczących udokumentowanych złóż, kulturowych oraz infrastrukturalnych,
- weryfikację terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, zagrodową, produkcyjno-usługową, rekreacji indywidualnej w kontekście sporządzonego bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- wyznaczenie terenów wskazanych do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych wraz z ich strefami ochronnymi oraz rezygnacja z rozmieszczenia elektrowni wiatrowych na obszarze gminy.

3. Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego

Bazę dla opracowania Studium stanowiła analiza uwarunkowań wynikających z istniejącego stanu zagospodarowania obszaru gminy oraz aktualne otoczenie prawne, szczególnie w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody czy dóbr kultury. Rozstrzygnięcia planistyczne nastąpiły przede wszystkim przy uwzględnieniu wymogów ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że tereny budowlane wyznaczone zostały przy zachowaniu wartości środowiska, przyrody, środowiska kulturowego, a przede wszystkim walorów krajobrazowych. Przy sporządzaniu Studium uwzględniono dotychczasową politykę przestrzenną wynikającą z opracowań planistycznych.

Podczas prac nad nową edycją studium za zasadę przyjęto ochronę istniejących walorów oraz rozwój, przekształcenia i intensyfikację istniejących zjawisk. Jako wartości rozwojowe wprowadza się przekształcanie rozproszonej zabudowy w zwarte zespoły w obrębie poszczególnych miejscowości, wspieranie różnych form aktywności gospodarczej wspomagające rozwój społeczno-gospodarczy oraz uaktywnienie gospodarcze wyznaczonych terenów usługowych i przemysłowych. Realizacja zadań powinna obejmować różne perspektywy czasowe, niejednokrotnie determinowane czynnikami będącymi poza władzą samorządu gminy.

Koncepcja zawarta w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lututów” wskazuje na wzrost aktywności gospodarczej, dostosowanej do zmiennych uwarunkowań i potrzeb, a jednocześnie chroni i rozwija istniejące walory przyrodniczo-kulturowe i wskazuje możliwość polepszenia warunków życia jej mieszkańców oraz podnoszenia rangi gminy w strukturze powiatu.

4. Interpretacja zapisów i ustaleń studium

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru, maksymalny zasięg rozwoju poszczególnych funkcji terenów, nie są natomiast ścisłym przesądzeniem o formie i granicach zainwestowania i użytkowania terenów. Określenia dotyczące formy użytkowania terenów regulują podstawowe i uzupełniające lub towarzyszące rodzaje zabudowy. Nie wyklucza się jednak realizacji także innych form zabudowy,

pod warunkiem nie pozostawiania w sprzeczności z tymi określonymi w studium. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zielen publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku i rekreacji, a jednocześnie stanowiącą o estetyce danego terenu. W zależności od potrzeb społeczności lokalnej oraz warunków panujących na danym terenie, możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, nie uwzględnionych w niniejszym opracowaniu.

5. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza ustaleń projektu studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to opracowanie strategiczne dla prowadzenia racjonalnej polityki przestrzennej w gminie mające znaczący wpływ na rozwój przestrzenny gminy. Mimo, że nie ma ono rangi prawa miejscowego, stanowi szkielet systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy.

W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- zbiorów informacji stwarzających warunki dla promocji przestrzennych walorów gminy w celu lokowania działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej,

co pozwoliło na:

- sformułowanie kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,
- stworzenie podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych,
- integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- promocję walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Podczas kolejnych etapów opracowywania studium analizie poddane zostały istniejące dokumenty planistyczne i branżowe oraz wnioski złożone przez zainteresowanych. W ten sposób określone zostały potrzeby i aspiracje społeczeństwa, władz i przedsiębiorców, a także zjawiska wpływające na samą przestrzeń gminy. Ustalone zostały:

- stan środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stan i faktyczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną,
- potencjał demograficzny,

- potencjał ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- sytuacja na rynku pracy oraz problemy związane z bezrobociem.

Zebrane informacje posłużyły do określenia najważniejszego kierunku rozwoju gminy oraz przestrzennego kształtowania terenów. Wyniki przeprowadzonych analiz stanowią bazę do rozpoznania predyspozycji i możliwości zagospodarowania gminy, z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Wyznaczone tereny inwestycyjne zabezpieczają w pełni potrzeby gminy w zakresie terenów budownictwa mieszkaniowego, działalności usługowej i gospodarczej na nadchodzące lata, przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiska w stanie jak najmniej przekształconym. W obecnej edycji dokumentu znalazły się wytyczne dotyczące zagospodarowania terenów rolnych i leśnych w taki sposób, aby nie uległy one nadmiernej degradacji.

Realizacja ustaleń studium, wynikająca z przeprowadzonych analiz opiera się przede wszystkim na:

- stymulowaniu rozwoju gminy,
- inspirowaniu i realizowaniu programów zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców,
- tworzeniu infrastruktury dla istniejących i planowanych inwestycji,
- zapewnieniu współdziałania samorządu gminy z samorządem powiatowym i wojewódzkim odnośnie prowadzonych analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, zagadnień jego rozwoju, styków pomiędzy gminą a gminami sąsiednimi,
- analizie i kontrolowaniu stopnia wykorzystania gruntów.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że dotychczasowe kierunki rozwoju i istniejące funkcje gminy winny być utrzymane, przy szczególnym uwzględnieniu zrównoważonego rozwoju każdej z nich oraz na aktywizację mniej znaczących dotychczas funkcji, do takiego stopnia, aby stały się czynnikami napędzającymi rozwój gminy.